

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه (۱۷) خرداد ماه ۱۳۴۹

فهرست مطالب :

- ۱ - قرانت اسامی غائبین جلسه قبل .
- ۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان : دکتر ستوده - عباس میرزائی - دکتر ضیائی - حسی - دکتر خزانلی - دکتر متین .
- ۳ - تصویب صورت جلسه .
- ۴ - تقدیم دو فقره لایحه و یک فقره آئین نامه بوسیله آقای دکتر زاهدی وزیر کشور .
- ۵ - تقدیم یک فقره آئین نامه بوسیله آقای دکتر احمدی معاون وزارت منابع طبیعی .
- ۶ - تقدیم گزارش مربوط بقطعیّت محکومیت آقای محمد باقر بیات بوسیله آقای پرتو وزیر دادگستری .
- ۷ - قرانت گزارش مربوط به محکومیت آقای محمد باقر بیات طبق ماده ۱۷۳ آئین نامه داخلی .
- ۸ - طرح و تصویب گزارش یک فوریتی کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی راجع به لایحه تمدید مهلت و مواعد مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستاجر در موارد خاص و ابلاغ بدولت .
- ۹ - تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای دکتر ولیان وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی .
- ۱۰ - اخطار آقای فرهادپور طبق ماده ۱۵۵ آئین نامه داخلی .
- ۱۱ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع به اصلاح مقررات بندج، ماده ۱۵۵ قانون
- ۱۲ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع به اصلاح مواد ۶۳ و ۶۴ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی و ابلاغ بدولت .
- ۱۳ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع به الحاق یک تبصره بماده ۹۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی و ابلاغ بدولت .
- ۱۴ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دارائی راجع به اصلاح ماده ۴ قانون شمول قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی به افسران و درجه داران و افراد شهربانی کل کشور و ارسال بمجلس سنا .
- ۱۵ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون دادگستری داور به تأیید اصلاحات مجلس سنا در لایحه قانونی مجازات افشای سؤالات امتحانی و ابلاغ بدولت .
- ۱۶ - تقدیم یک فقره آئین نامه بوسیله آقای دکتر زاهدی معاون وزارت علوم و آموزش عالی .
- ۱۷ - طرح گزارش کمیسیون کشور مربوط به اصلاحات مجلس سنا در لایحه قانونی انجمنهای شهرستان و استان .
- ۱۸ - قرانت استعفای آقای مهندس حیدرعلی ارفع از نیابت ریاست مجلس شورای ملی .
- ۱۹ - اعلام وصول و قرانت نامه های مربوط به دو فقره لایحه قانونی از مجلس سنا .
- ۲۰ - تعیین موقع جلسه آینده - ختم جلسه .

مجلس در ساعت ۸ وسی دقیقه صبح بریاست آقای عبدالله ریاضی تشکیل گردید

۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان :

صدیقانی زاده - زرگر زاده - مرتضوی - دکتر فریور - دکتر حکمت - ثامنی - ساگینیان - ارسنجانی - اسدی - ایلخانی پور - پرویزی - پزشکپور - دکتر خطیبی - دکتر دارفر - دانشمند - دکتر رشتی - رضوی - سرتیپ پور - شاهنده - شیخ بهائی - فروتن - فولادوند - مروتنی - مسعودی - مهندس معینی زند - موقر - تیمسار همایونی - دکتر گنگلیک - بانو ابتهاج سمعی - بانو یزرگنیا - بانو زاهدی - مافی .

غائبین بی اجازه - آقایان :

دکتر صدر - سلیمانی کاشانی .

غائبین مریض - آقایان :

دکتر عدل - خانلر قراچورلو - پاینده - جوادی - بانو دولتشاهی - کورس - مهرزاد .

۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان : دکتر ستوده

عباس میرزائی - دکتر ضیائی - حبی
دکتر خزائی - دکتر متین

رئیس - نطق های قبل از دستور را شروع میکنیم

آقای دکتر ستوده فرماید :

دکتر ستوده - با اجازه ریاست معظم و نمایندگان محترم بطوریکه استحضار دارید هفته گذشته ماتی جانگداز در عالم اسلام رخ داد و آن رحلت عالم عالیقدر و آزادیخواه و رهبر مذهبی شیعیان عالم یعنی حضرت آیت الله العظمی حکیم بود هر چند این ضایعه تأثر آور بود بهمان اندازه دولت و ملت ایران بعالمیان ثابت کردند که چقدر پای بند و علاقمند به مبانی دین مبین اسلام میباشد .

فرمان شاهنشاه آریامهر و اسلام پناه تعطیل عمومی اعلام و پرچمها نیمه افراشته شد و از طرف دربار شاهنشاهی مجلس ختم با شکوهی در مدرسه عالی سپهسالار برگزار گردید که در آن جناب آقای امیر اسدالله علم وزیر محترم دربار بایک عالم صفا و خلوص و بزرگواری مخصوص بخود بشرکت کنندگان تسلیت میگفتند . این مجلس موقعی باوج عظمت فرا رسید که موبک اعلیحضرت

همایون شاهنشاه آریامهر نزول اجلال فرمودند، کسانیکه مجدو عظمت سلطنت را توأم با غم و اندوه در سیمای شخص شاهنشاه میدیدند خدای را شکر گزار بودند که چنین پادشاه رثوف و با دین خداوند بدانها عطا فرموده (صحیح است) و هر چه سربان بی همه چیز نفرین می کردند که چگونه جرأت دارند که اظهار کنند شاهنشاه و ملت ایران نسبت به مبانی دینی بی علاقه اند .

چه علاقه ای بیشتر از این که برای یک عالم روحانی اینهمه احساسات از طرف شخص اول مملکت و هیئت دولت و نمایندگان مجلسین و عموم طبقات مردم انجام شود؟ از خدا میخواهم که وجود ذیجود شاهنشاه آریامهر را در پناه خود از گزند آفات و بلیات ارضی و سماوی حفظ و حراست فرماید (انشاء الله)

چند روز قبل نگرافی در حدود ۸۸۰ کلمه با چند صد امضاء از طرف اهالی شهرستان بروجن به پیشگاه باعظمت شاهنشاه آریامهر و مقامات مؤثر کشوری معروض رفته ضمناً از این جناب خواسته اند که تمامی آنرا در ساحت مقدس مجلس شورای ملی قرائت نماید ولی برای اجتناب از اطاله کلام فقط خلاصه از آنرا در اینجا ذکر میکنم :

اهالی شهرستان بروجن و ایلات بختیاری معتقدند که بدلائل زیر کارخانه قند چهار محال باید در گندمان بروجن نصب شود .

۱- در حال حاضر گندمان سفید دشت و فرادنبه بروجن و اطراف آن کشت چغندر انجام میگردد و صدها هکتار زمین زیر کشت چغندر قدمی باشد و سال گذشته حدود یکصد و پنجاه هزار تن چغندر محصول داشته اند .

۲- گندمان مرکزیت کامل داشته و ایلات بختیاری و قشقائی هر دو زمان بیلای خود را نزدیک آن می گذرانند و بعلاوه با شهرستانهای شهرضا و سمیرم و شهر کرد قرب جوار داشته و دارای راه شوسه نیز میباشد .

۳- لوله سرتاسری گاز از آنجا عبور کرده و سوخت ارزان کارخانه را تأمین مینماید و دشتهای وسیع حاصلخیز مانند خانه میرزا جانکی فلارد گرم آباد و چقاخور و غیره بارودخانهها و چشمه سازها و تعداد چهارصد حلقه چاه عمیق و نیمه عمیق در اطراف آن وجود دارد ولی متأسفانه

بعضی از گزارش دهندگان بمقام محترم وزارت اقتصاد بانظر بعضی از عوامل !! حقیقت را بر عرض ایشان نرسانده و خواسته اند کارخانه را بادلائل خیلی ناقص و غیر منطقی از محل دیگری بنام هفشجان که شرایط گندمان را برای نصب کارخانه قند نداشته و حتی یک کیلو چغندر در آن کاشته نمیشده و در گوشه ای در دامنه کوهها قرار گرفته تعیین نمایند .

برای اینکه این کارخانه سرنوشت بعضی از کارخانه های دیگر که سابقاً با اعمال نظر در محلهائی نصب میشد دچار نشود و زیان غیر قابل جبرانی بخزانة کشور وارد نگردد اهالی شاهدوست شهرستان بروجن از جناب آقای انصاری وزیر محترم اقتصاد و همچنین از ریاست و اعضای محترم شورای نظارت بر صنایع قند که همگی در شرافت و بی نظری مشهور می باشند انتظار و استدعا دارند با مطالعه بیشتری نسبت به محل کارخانه قند چهار محال تصمیم گرفته و از روی احساسات و با گزارشات خلاف واقع کاری نکنند که خدای نکرده پشیمانی بار آورد روز گذشته دومین کنفرانس بین المللی آموزش و ارتباطات در برنامه های بهداشت و تنظیم خانواده در تهران با پیام اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر وسیله جناب آقای نخست وزیر آغاز بکار کرد این کنفرانس با عضویت چندین کشور و شرکت ۷۵ نماینده از این کشورها تا ۲۸ خرداد ادامه خواهد داشت برای استحضار نمایندگان محترم و اهمیت موضوع یک قسمت از پیام شاهنشاه را در اینجا نقل مینمایم :

« در اعلامیه ای که در روز جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۶۷ بمعیت رؤسای ۲۹ کشور دیگر جهان در مورد مسئله افزایش جمعیت تسلیم سازمان ملل متحد کردیم متذکر شدیم که اگر دولت ها بخواهند به هدفهای اقتصادی خود نائل شوند و احتیاجات و آمال مردم خود را بر آورده نمایند رسیدگی به مسئله افزایش جمعیت باید بعنوان یکی از مواد اساسی طرح های طویل المدت برنامه ریزی ملی محسوب شود . »

فرمایش شاهنشاه آریامهر درباره افزایش جمعیت اهمیت موضوع را بخوبی روشن میسازد خوشبختانه از

سه سال قبل واحد بهداشت و تنظیم خانواده در وزارت بهداشتی با سرپرستی آقای دکتر منصور امیر سرداری معاون این وزارتخانه با هدفهای زیر شروع بکار نمود :

۱ - متناسب کردن رشد جمعیت بارشد اقتصادی .
۲ - تشویق و مطلع ساختن پدران و مادران بفواید محدود کردن تعداد اطفال خود با در نظر گرفتن امکانات مالی خانواده .

۳ - بهبود وضع عمومی خانواده .
۴ - فراهم آوردن نیروی فعاله مناسب و کافی تا پاسخگوی احتیاجات رشد اقتصادی و صنعتی کشور باشد .
۵ - پائین آوردن جمعیت سربار تا حدود کشورهای صنعتی و پیشرفته .
۶ - متناسب کردن رشد جمعیت .

خوشبختانه آقای دکتر سرداری و همکارانش با راهنمایی جناب آقای دکتر شاهقلی وزیر محترم بهداشتی توانسته اند گامهای بلندی در نیل باین هدفها برداشته و موفقیت های چشمگیری نائل آیند مثلاً در حال حاضر در سراسر کشور بالغ بر ۱۲۳۰ درمانگاه بهداشت و تنظیم خانواده تشکیل گردیده که نزدیک به نیمی از آنها در روستاها میباشد در عرض سه سال گذشته جمعاً تعداد سه و نیم میلیون بار مراجعه به ثبت رسیده است . جهش مراجعین در هر سال با مقایسه با سال گذشته فوق العاده زیاد چشمگیر بوده است مثلاً در سال دوم این تعداد ۸ برابر سال اول و در سال سوم ۲۴ برابر سال دوم بوده است علاوه بر وزارت بهداشتی کلیه تشکیلات دولتی و ملی که با امر بهداشت سروکار دارند تحت نظارت وزارت بهداشتی در زمانگاههای بهداشت و تنظیم خانواده تأسیس کرده اند .

تشکیل کنفرانسها، نشر و توزیع مطالب بهداشت و تنظیم خانواده، تهیه مقالات، برنامه های رادیو و تلویزیون تهیه و نمایش فیلم های آموزشی در سراسر کشور، آموزش افرادی که بنحوی با این برنامه سروکار دارند مانند سپاهیان انقلاب، مددکاران اجتماعی، پرستاران، ماماها، گروههای مذهبی، ماتجویز و تحویل داروهای لازم بمقدار مکفی و مجانی در عرض این مدت بخوبی انجام شده و استقبال بی نظیری از طرف اهالی از این برنامه بعمل آمده است توفیق همگی را در خدمت شاهنشاه آریامهر و مین عزیز از خداوند متعال خواستارم باتشکر (احسن، احسن).

رئیس - آقای عباس میرزائی بفرمائید.

عباس میرزائی - بنام خداوند مهربان.

ریاست محترم مجلس شورای ملی. نمایندگان محترم مجلس شورای ملی. با کسب اجازه اول به پیشگاه امام عصر حجة بن الحسن مهدی علیه السلام پس از حمد و ثنا تسلیت عرض نموده دوم بآستان اعلیحضرت قدر قدرت شاهنشاه اسلام شاه پادشاه کشور عزیز ایران شاهنشاه آریامهر مسلمان دادگستر تسلیت عرض نموده و بعد بحضور ملت ایران و کلیه برادران مسلمان جهان و بلکه بعالم بشریت تسلیت عرض نموده چرا بشریت جدیدی هست که ترجمه فارسی آن این معنی را میدهد مردن دانشمنده ردن عالم است و حال در مقابل کلمات پرمعنی و بابرکت ریاست محترم مجلس شورای ملی مهندس سید عبدالله ریاضی که با آن همه خلوص و اعتقاد بیان مینمودند که البته از زبان کلیه نمایندگان محترم بود و همچنین عده از نمایندگان محترم که با فرصت کمی توانستند عشق قلبی خود را نسبت به بزرگترین مرجع تقلید شیعیان جهان اظهار بفرمایند بنده دیگر نمی توانم با آن فصاحت مطلبی درباره مرحوم مرجع عالیقدر شیعیان جهان صحبتی بنمایم ولی فقط آنچه میخواهم که با حضار برسانم در مورد سابق زندگی آیه الله العظمی حکیم و اجداد معظمشان در ایران میباشد و چون امروز مصادف باشب هفت آیت الله العظمی مرجع تقلید شیعیان جهان است و چون در بین مایشیعیان و مسلمانان رسمی هست که سوم هفته و چهلم سال میگیرند و امروز مصادف با شب هفت مرحوم آیت الله مرجع تقلید است لذا من بخودم این اجازه را دادم که از مقام ریاست و نمایندگان محترم معذرت خواسته و با اجازه نسب صحیح مرحوم آیت الله العظمی را در اینجا عرض مینمایم که در صورت مذاکرات مجلس شورای ملی ثبت و ضبط بشود و معلوم شود که دوران زندگی اجداد طاهربین آیت الله حکیم در ایران بوده و صاحب چه کرامات و فضائل عامی بودند و بعد هم از دولت هویدا نخست وزیر محبوب سپاسگذاری و تشکر کنیم از آنچه که در این ایام سوگواری در مجالس فاتحه شرکت فرمودند مخصوصاً در یکی از روزها آقای دکتر یگانه را در بازار بزرگ مسجد سید عزیز الله دیدم که با آقای نخست وزیر بی تکلف در بین مردم بدون هیچ تشریفاتی وارد مسجد

شدند و داخل مردمی که همه مشغول ماتم و گریه بودند زانو بزانی مردم نشستند و ابداً بفکر این نبودند که نخست وزیر ایران هستند و همینطور آقای دکتر زاهدی و دکتر امین تشریف دارند دیدم که با عشق و علاقه با مردم همدردی میکردند و اظهار علاقه و اخلاص به حضرت امام زمان علیه السلام فرمودند و حالاً نسبت مرحوم خلد مقام حضرت حجة الاسلام و المسلمین آیه الله العظمی سید محسن طباطبائی حکیم اعلی الله مقامه و الشریف به سی پشت واسطه بحسن مجتبی امام دوم شیعیان پسر امیر المؤمنین علی علیهما السلام می رسند باین شرح سید محسن پسر آیت الله سید مهدی پسر سید احمد پسر سید محمود پسر سید ابراهیم پسر میر سید علی حکیم پسر میر شاهمراد پسر شاه اسداله پسر سید جلال الدین امیر پسر سید حسن اصفهانی پسر میر مجدالدین پسر میر قوام الدین پسر میر قوام الدین پسر میر اسماعیل پسر میر عباد پسر ابی المجد ملقب بشهاب پسر میر عباد پسر میر عباد ملقب بامیر کا پسر حمزه ملقب بعباد پسر ابی المجد اسحق پسر طاهر پسر ابی الحسن شاعر علی پسر ابی الحسن شاعر محمد پسر احمد فتوح پسر میر محمد پسر احمد رئیس پسر ابراهیم طباطبائی پسر اسماعیل دباج پسر ابراهیم عمر پسر حسن مثنی پسر حضرت امام حسن مجتبی پسر علی ابن ابی طالب امام اول شیعیان جهان.

این نسب مرحوم آیت الله العظمی حجة الاسلام و المسلمین آیت اله حکیم می باشد.

بیشتر اجداد آن مرحوم اهل اصفهان بوده و در آنجا مدفونند و مشهور شدن ایشان بحکیم بمناسبت لقب جد پنجم ایشان میر سید علی حکیم است که از اهل علم و دانش و در علم طب هم ید طولانی داشته و صاحب تصانیف در طب هم بوده و بنا بر آنچه آقای حاج سید صادق حکیم در مشجرات نقل نموده معاصر باشاه عباس جنت مکان و بامر ایشان مهاجرت بنجف و در حرم مقدس امیر المؤمنین به کلیدداری و سر کشیکی منصب داشته و در همانجا اقامت نموده و سلسله ایشان با فامیل بحر العلومی های نجف و طایفه حجتیه های نجف و طایفه بروجردها همه از یک شجره هستند و جد نهم آیت الله مرحوم و مرحوم آیت الله بروجردی و مرحوم سید مهدی بحر العلوم مرحوم سید جلال الدین امیر بوده که در زواره اردستان تولد یافته و از آنجا بقریه

جشوقان بین قهپایه و اصفهان آمده و اقامت و وفات نموده و سید جلال الدین صاحب کرامات و اهل علم و تقوی و زهد بوده دارای سه پسر شده ۱ - شاه اسداله جد هشتم آقایان نامبرده ۲ - میر سید قاسم جد میر سید قاسم علامه قهپائی استاد اجازه مرحوم مجلسی دوم ۳ - میر سید حسن و میر شاهمراد فرزند شاه اسداله جد هفتم نامبردگان بوده و او دارای سه پسر بوده میر عبدالکریم و میر سید علی حکیم نامبرده و سید نورالدین که در مشجرات مفصله معتبره احفاد و اولاد و انساب آنها ذکر شده و میر سید محمد بروجردی جد آقایان بحر العلوم و آیت الله بروجردی که در بروجرده مدفون است فرزند میر عبدالکریم نامبرده بوده بنده عراضی را که تا اینجا کردم خواستم بعرض شما برسانم که ما مردم ایران علت این عشق و علاقه را بمرجع تقلید برای چه داریم شما نمایندگان محترم بخوبی میدانید در این چندروزه در مملکت ما چه سوگواری مفصلی برای مرحوم آیت الله حکیم برپا بود و هر یک از نمایندگان از حوزه انتخابی و شهر خودتان حتماً با اطلاع هستید در ختم بزرگی که در تهران در مسجد عالی سپهسالار بامر شاهنشاه منجم برپا گردیده بود و خود شاهنشاه محبوب شرکت کرده بودند و با چه خلوص و عشق و علاقه ای بساحت مقدس امام زمان علیه السلام اظهار عشق و علاقه میفرمودند پادشاه ایران محمد رضاشاه پهلوی بك رابط مستقیمی با خاندان آل محمد مخصوصاً بك عشق مخصوصی بحضرت رضا علیه السلام دارند و باید این وصف را از قلب پادشاه و خداوند شتوال کرد پس بنده باید عرض کنم این عشقی که مردم ایران میورزند سرچشمه دارد از عشق پادشاه ایران نسبت به آل محمد و نسبت به خاندان پیغمبر (صحیح است) و در اینجا من دعا میکنم و سپاسگزاری میکنم از دولت هویدا که باین خلوص نیت در تمام این مراسم و ختمها شرکت کردند و با علاقه بمردم مملکت نشان دادند که چقدر بمرجع عالیقدر و دانشمند مذهبی ملت ایران و عالم تشیع احترام میگذارند خداوند پادشاه محبوب ملت ایران محمدرضاشاه پهلوی و سلسله پهلوی را الی الابد پایدار بدارد و سلطنت محمد رضاشاه را در قلب فرد فرد ملت ایران با عشق هر چه تمام مستدام بدارد و در تمام دنیا هر

کس عشق و علاقه به پادشاه ما دارد و براه پادشاه مادارد خداوند او را یاری کند و هر کس که بخلد دارد به شهرت و محبوبیت پادشاه ما خداوند پادشاه را از زمین بکند و تمام ملت ایران را برای همیشه بزبرکات وجود این رهبر برخوردار دارد خیلی هم از حضرت رئیس معذرت میخواهم و مخصوصاً ایشان را سید عبدالله ریاضی خطاب کردم چون مجبور شدم وقتی دیدم ایشان آن خطابه را که می خواندند بایک عشق و علاقه ای که ناشی از سیادتش بوده با خلوص نیت قرائت میفرمودند این عراض را عرض کردم از تصدیقی که دادم معذرت می خواهم (احسن - احسن).

رئیس - آقای دکتر ضیائی تشریف بیاورید.

دکتر ضیائی - جناب آقای رئیس نمایندگان محترم بطوریکه نمایندگان محترم استحضار دارند پس از اینکه اقدامات دولت در زمینه حل مشکل دیرین بحرین قطعنامه صادر از شورای امنیت متضمن نظر مردم بحرین دائر به کسب استقلال بتأیید قوه مقننه ایران رسید دولت تصمیم گرفت هیئت حسن نیتی به بحرین اعزام دارد.

هدف از اعزام هیئت مزبور این بود که تأیید مجلسین ایران نسبت به اقدامات دولت و قطعنامه شورای امنیت رسماً به مصادر امور بحرین اطلاع داده شود و ضمناً در آستانه راه نوبتی که مردم بحرین در زندگی سیاسی خود اختیار کرده اند درودها و تحیات ملت و دولت ایران را بمردم و زمامداران آن سامان برساند.

در حقیقت چون دولت شاهنشاهی در حل این مشکل پیشقدم شده بود با اعزام این هیئت قصد داشت که در ابراز حسن نیت و رساندن درودهای خالصانه دولت و مردم ایران نسبت بمردم بحرین نیز پیشگام شود.

اینجانب افتخار آنرا داشتم که بنماینده از طرف مجلس شورای ملی در این امر شرکت کنم جزئیات سفر و وقایع روزانه بطور کامل در جراید داخلی و خارجی منعکس شده و احتیاج بتکرار ندارد.

استقبال و توجهیکه از طرف هیئت حاکم بحرین اعضاء دولت و مردم بحرین از هیئت شد بسیار پر شور و ارزنده و صمیمی بود گویی سالهاست کلیه ساکنین بحرین انتظار چنین روزی را داشتند.

با این ترتیب پس از یکصد و پنجاه سال افتراق بین ایران و بحرین در اثر ابتکار خردمندان شاهنشاهی آریامهر و مساعی توأم با حسن نیت دولت شاهنشاهی باب ایجاد مناسبات و استقرار روابط طرفین مفتوح گردید (صحیح است) و سدی که در راه تحکیم مناسبات دوستانه کشور ما ایران با همسایگان خود در سواحل جنوبی خلیج فارس وجود داشت برداشته شد.

هیئت حسن نیت ناظر و شاهد آثار عمیقی بود که اقدام مآل اندیشانه و پیش گامی دولت شاهنشاهی در حل این مشکل دیرین بوجود آورده بود.

این رضایت خاطر و حق شناسی در چهره فرد فرد مردم بحرین در هر مقام و موقعیتی از مردم عادی تا مصادر امور بطور وضوح دیده میشد.

ما که مشرک و دودهای ملت ایران نیست بمردم بحرین بودیم از عکس العمل و حق شناسی آنها نسبت به شاهنشاهی و دولت و ملت ایران احساس غرور میکردیم زیرا امیدیدیم سیاست عاقلانه ایران تاچه حد در جلب محبت و تسخیر قلوب همسایگان ما مؤثر افتاده است.

و حتی در مذاکراتیکه با اولیای امور بحرین بعمل آمد تصریح کردند که این اقدام دولت شاهنشاهی هرگونه توهمی را درباره حسن نیت و خیر خواهی ایران در این منطقه از بین برده است (صحیح است) هیئت به اطلاع مصادر امور بحرین رسانید که ایجاد ارتباط پستی و مخابراتی و تدارک تسهیلات لازم برای مبادله کالاها در نظر گرفته شده است و علاوه چنانچه مردم بحرین اظهار علاقه نمایند همکاریهای بیشتری در کلیه شؤون فرهنگی و بهداشتی و بازرگانی و جلب سیاحان و غیره بر اساس برابری و برادری از طرف ایران بعمل خواهد آمد و فصل نویینی در مناسبات فیما بین آغاز خواهد شد کاریکه طبق موازین عقلی و انسانی و روابط بین المللی و منشور سازمان ملل انجام یافته باشد نمیتواند غیر از این اثری داشته باشد.

چه بسا کشورهاییکه دم از دموکراسی و حقوق بشر و منشور سازمان ملل میزنند و آشکارا آنرا نقض میکنند کشور ما آنچه آنها میگویند ولی عمل نمیکنند میگوید و انجام

میدهد (صحیح است - احسنت) در این دنیای آشفته که در هر گوشه و کنار آن اختلاف کشمکش و خونریزی موجود است جای بسی خوشوقتی و سپاسگزاری است که در سایه رهبری خردمندانیکه از آن بهره مندیم مامرفه الحال و آسوده زندگی میکنیم تدبیر و سیاست رهبر عظیم الشأن ما نه تنها بمارفاه و آسایش میدهد بلکه نیات صلحجویانه و مجاهدات بشر دوستانه او پایه های صلح و صفارادر جهان استوار میسازد.

امیدواریم دولت از ثمرات این اقدام خردمندانه بسود صلح و ثبات منطقه بهره برداری کامل بنماید و همچنین آرزو مندیم برادران بحرینی مانیز سهم خود را در این زمینه بنحو مطلوب ادا نمایند و راه هم آهنگی و وحدت کلمه بین ما و همه کشورهای ساحلی امارات جنوبی خلیج فارس در مسیر هدفهای مشترکی که در این منطقه داریم بیش از پیش هموار گردد (احسنت - احسنت).

رئیس - آقای حی بفرمائید.

حی - بنام خدای بزرگ
جناب آقای رئیس - نمایندگان محترم

جهان پهناور هستی با وسعت و عظمت حیرت انگیز خود بکواحد و واقعی را تشکیل میدهد که تمام اجزاء آن همه باهم ارتباط وجودی داشته و روی همدیگر تأثیر گذاشته و از هم متأثرند انسان نیز از اجزای این جهان آفرینش بوده و از سایر موجودات طبیعت کناریست و همه باهم در طلب کمال و تعقیب هدفهای عالی زندگی در حرکت و جنبشند این طلب کمال و علو همت فطری بشر بوده و از زمانهای بسیار طولانی شواهد تاریخی و حقایق مسلمی را دربردارد:

بشهادت تاریخ همه رهبران دینی و زعمای بزرگ اجتماعی مجاهدات و مساعی خود را صرف تحقق بخشیدن به این حقیقت مسلم یعنی ایجاد وحدت واقعی و گسترش همزیستی مسالمت آمیز در جهان زندگی بین افراد بشر کرده اند.

مسلم و بدیهی است که تحقق چنین ایده و آرمانی بسهولت امکان پذیر نبوده بدون توسل به نیروی لایزال خداوندی و قدرت پایان ناپذیر پروردگاری نبل بجان آرزو و هدف مقدسی ممکن نخواهد شد.

شاهنشاه معظم یهودیان ایران خود را در سوک رحلت حضرت آیت الله آقای حکیم عزادار میدانند (احسنت) و به احترام روح آن روحانی پاکدل و انسان دوست مجالس متعددی برگزار کرده و در کنار برادران ایرانی خود در این مصیبت بزرگ و ضایعه عظمی اندوهگین و عزادار هستند (احسنت).

بنار دیگر از صمیم قلب مراتب اندوه فراوان و عمیق خود و یهودیان ایران را توأم با عرض سپاس و تشکر بحضور برادرانیکه در مجالس یهودیان شرکت کردند مخصوصاً از نماینده محترم دولت ضمن درخواست سلامت و سعادت شاهنشاه آریامهر و ملت ایران بحضور شما نمایندگان ملت تقدیم میدارم (احسنت - احسنت).

رئیس - آقای دکتر خزائی بفرمائید.

دکتر خزائی - با کسب اجازه از مقام معظم ریاست و همکاران محترم بنده بعنوان يك فرد از جامعه مسلمان و جامعه ایرانی نسبت به تجلیل شایان و خالصانه و پراجی که از طرف

علیه حضرت همایون شاهنشاه آریامهر به بزرگترین مرجع اسلام انجام شد سپاسگزارم و به پیشگاه مبارکشان تسلیت عرض میکنم تجلی بود صدر من اهل و موقع فی اهل. صدر من اهل از جهت اینکه شاهنشاهی که از یک جانب خدمات انسانی

را منظور نظر دارند و از جانب دیگر به صلح جهانی می اندیشند و در عین حال سیاست مستقل ملی را حفظ می کنند همیشه بمبانی دینی توجه و علاقه خاص دارنند سه

ماه نمی گذرد که هزاره شیخ طوسی را با آن تجلیل و حرمت برگزار کردند و اینک این مراسم گرچه توأم با سوک و عزا است بنحوی برگزار میکنند که همه متوجه

آئین مقدس اسلام میشوند (صحیح است) و موقع فی اهل از آن جهت که آیت الله آقا سید محسن حکیم مردی بود که ۸۴ سال عمر کرد و ۷۳ سال را در خدمت علم بسر برد

و همانطور که همکار عزیز من هم اشاره کردند از اولاد حسن مجتبی است فرزند چهارم امام حسن ابراهیم طباطبائی است و طباطبائی از آن جهت ملقب شده است که هنگام جنگ وقتی می خواست بجنگ برود گفتند زره ببر کنی گفت زره برای ما لازم نیست و من با قبا. قبا

می روم و چون زبانت میگرفت قبا قبا را. طباطبائی گفت و از این جهت این خاندان به طباطبائی ملقب شدند خاندان

سر چشمه الهام بخش تحقق این سعادت برای جوامع بشری ایمان بخدا و توجه بمبداء آفرینش و اجتناب از دوگانگی است که واسطه این توسل و مددجویی رهبران دینی و برگزیدگان الهی میباشد که بانبوغ ذاتی و اندیشه های پاک خدادادی توانسته اند اعتدال زندگی بشر را حفظ کرده و در هر دوره و زمانی با دستورهای آموزنده و خیرخواهی های ارزنده خود افراد بشر را بشاهراه حقیقت و توحید و سلامت نفس رهبری نمایند.

بر اساس این اصل کلی معتقدیم شخصیت های بزرگ دینی و اجتماعی دنیا که موفقیتی در طریق ارشاد و هدایت جامعه بشری و تأمین آزادی های همگانی و برقراری عدالت اجتماعی و برانداختن تبعیضات نژادی و طبقاتی نصیبشان گردیده است متعلق بهممه جوامع بشری و قرون و اعصار حیات انسانی هستند گرچه هر کدام از این قوم و جمعیت دیگری برخاسته باشند.

بر اساس این مقدمه کوتاه و با الهام از یکی از آیات شریفه قرآن مجید که میفرماید «قل تعالوا الی کلمة سواء بیننا و بینکم ان لمانعنا الا الله» (احسنت) و همه افراد بشر را بیک حقیقت و واقعیت و توحید کامل فرامیخواند بنمایندگی

جامعه یهودیان ایران تأثرات عمیق و اندوه فراوان همه هم کیشان خود را در ساحت مقدس مجلس شورای ملی نسبت بمصیبتی که دنیای اسلام مخصوصاً جهان تشیع و

بالاخص هموطنان مسلمان و شیعه ایرانی را در غمی بزرگ فرو برده است ابراز میدارد و رحلت زعیم عالیقدر شیعه و مصلح بزرگ جهان حضرت آیت الله آقای حاج سید

محسن حکیم را ابتداء به پیشگاه مبارک علیه حضرت شاهنشاه آریامهر بزرگ پادشاه شیعه و جامعه روحانیت ایران و عموم مسلمانان جهان و نمایندگان محترم ملت ایران تسلیت عرض میکنم (احسنت).

در خانم عراقیضم علاقمند با بر از این حقیقت هستم که یهودیان ایران همواره بشکرانه نعمت امنیت و آرامشی

که تحت توجهات شاهنشاه خردمند ایران دارند. که گذشته روشنگر آن میباشد خود را در غم و شادی ملت ایران و برادران مسلمان ایرانی خود شریک و سهم میداند (احسنت) و بهمین مناسبت و پیروی از اندیشه های بلند

طباطبائی همیشه برای پیش برد تشیع از هر موقعی استفاده میکردند کما اینکه عبدالله احمد طباطبائی کسی بود که توانست کافور اخشیدی را که والی مصر بود متوجه عالم تشیع بکند و زمینه را برای پیش برد شیعیان تا حدود مصر و شام فراهم سازد بالاخره جد پنجم حضرت آیت الله میرزا امیدعلی حکیم الممالک طیبی بود مقیم نجف اشرف و از آن موقع حکیم شهرت این خاندان شد پدر آیت الله حکیم هم از حجج بزرگ اسلام بود باید در نظر داشته باشیم که استنباط و اجتهاد یکی از کارهای بسیار بزرگ علمی است که بموجب قرآن شریف از زمان پیغمبر اکرم بحکیم قرآنی معمول بوده و در قرآن مجید هست ولو ودوه الی الرسول و الی اولی الامر منهم لعلمه الذین یستنبطونه منهم و حتی بموجب این آیه که بیان شده دلیل بر آن است که شورای استنباط در اسلام بوجود نیامد مجتهد کارش این است که علاوه بر اینکه تفسیر قرآن مجید را بخوبی بداند تمام احادیث را باید وارد باشد و همه را با هم بسنجد و بیگفتار و کردار پیغمبر اکرم واقف باشد علاوه چون یکی از اصول دین ماست که هر مجتهدی باید رسائل مجتهدین سابق خود را مطالعه بکند.

بنابر این به بیند چه کار بسیار بزرگی اینها انجام میدهند ما بموجب قرآن سه منشاء فضیلت داریم که این سه فضیلت باید در یک شخص جمع نباشد تا آن شخص مجتهد باشد فضیلت اول یرفع الله الذین امنوا منکم والذین اوتوا العلم درجات و فضیلت دوم تقوی است ان اکرمکم عند الله اتقیکم فضیلت سوم جهاد است فضل الله المجاهدین علی القائدين اجراً عظیماً این سه منشاء فضیلت در هر حال اگر در کسی جمع باشد این مقام موجه خواهد بود و کاملاً آن مرام موفق خواهد شد در اجتهاد باید این سه برتری و مزیت برقرار باشد بنابراین آیت الله حکیم متقی ترین و عالم ترین فرد امروزی و مجاهد ترین فرد بوده است در مجله المرشد که ۲۰ سال پیش منتشر میشده است آیت الله حکیم را از مصلحین اجتماعی معرفی میکند و کسی بوده است که در مقابل تعدیات دولت آنروز عراق و همچنین دولت غاصب امروزه عراق مبارزه کرده و همواره کوشیده است چندین کتاب آثار علمی از ایشان باقیمانده که

اهمیت بسزائی دارند علمای حقوق میدانند که تفریح در حقوق از مشکل ترین کارهاست و هر کسی که بتواند علوم حقوقی ایجاد کند مقامی بس ارجمند دارد و ما از این جهت اول در مرحله اول شیخ طوسی را داشتیم و در مرحله دوم سید محمد کاظم طباطبائی برای صاحب کتاب عروۃ الوثقی را که حضرت آیت الله حکیم شرح داده اند باسم مستمسک العروه الوثقی قسمت دومی هم دارد که استدلال است و آن قسمت مورد شرح واقع نشده و کتاب دوم ایشان حقایق الاصول است و این کتاب حقایق الاصول حاشیه ای است بر اصول آخوند ملا محمد کاظم خراسانی جد بزرگ همکار عزیز ما جناب آقای دکتر کفائی که به کفایت الاصول معروف است و حقایق الاصول هم کتابیست که بر آن چند شرح نوشته شده است که این شرح بر همه شروع مزیت دارد کتاب دیگر ایشان دلیل الناسک است که در مناسک حج حاج میرزا حسین نائینی نوشته است. حاج میرزا حسین نائینی از شخصیت های بزرگ علمی ماست و آراء وی آراء بسیار دقیقی بوده است و در مشروطیت ایران هم حق بزرگی دارد و کتابی نوشته است بنام «تنبیه الامه و تنزیه المله علی لزوم مشروطیت الدوله لرفع الظلم عن الامه» علاوه بر این خود ایشان کتابی در مناسک حج دارند باسم منهاج السالحین که بزبان عربی است و توضیح المسائل که بزبان فارسی است آیت الله حاج محسن حکیم بزبان فارسی را امیدانستند و صحبت میکردند ولی کتب فارسی ایشان را دیگران مینوشتند و بعضی از ایشان میرساندند و حاشیه ای نوشته اند بر مکاتب شیخ مرتضی انصاری تا باب اختیارات بیشتر نرسیده و باید کامل بشود بنده از همکاران عزیز و از دولت هویدا و مخصوصاً از پیشگاه مقدس شاهنشاه آریامهر خواستارم که سعی بشود در طبع و نشر این کتب و همچنین در برقراری و تأسیس و اداره مرکز طوسی که در حال حاضر ماعملیات خود را با تجلیل شاهنشاه به این وضع شروع کردیم از حوصله ای که فرمودید متشکریم (احسن - احسن).

رئیس - آقای دکتر متین بفرمائید.

دکتر متین - جناب آقای رئیس، همکاران ارجمند، چندی قبل با جمعی بموافقت و کمکی که وزارت کشاورزی با کشتکاران

پنبه در مازندران کردند و قرارداد کشت پنبه را با کشتکاران پنبه در مازندران بستند بنده از دولت و وزارت کشاورزی تشکر کردم و الان یک مسئله ای پیش آمده که میخواستم مجدداً از وزیر کشاورزی و وزیر محترم اصلاحات ارضی که اینجا تشریف دارند خواهش کنم چون باین امر توجه دارند که بعلت کمبود نزولات جوی و باران و از دید کشت برنج مخصوصاً اجرای برنامه جدید کشت برنج و استفاده از کود شیمیائی و بالاخص اینکه یک امری است که راجع بکشاورزان است و شما باید علاقه داشته باشید زراعت برنج در مازندران و گیلان خیلی مقرون بصرفه است برای اینکه بازده اش خیلی زیاد است و کشاورزان راغبند که بطرف کشاورزی برنج بروند الآن بعلت نبودن نزولات باران به کمبود آب برخوردیم بنده خواستم توجه آقای وزیر کشاورزی و آقای وزیر اصلاحات ارضی را به مسئله آبیاری برنج در مازندران بالاخص در حوزه انتخابیه بنده که مقدار زیادی از زمینهای کشاورزی برنج در پائین نهر کاری است و آب نمی رسد چون کاری رودخانه ای است که از هراز تغذیه میکند و آب را میگیرد و بین زمینهای بالا بند و پائین بند تقسیم میکند لذا آنچه وزارت کشاورزی و وزارت اصلاحات ارضی را جلب میکنم که همیشه آمادگی دارند برای خدمت بکشاورزان و طبقه مولد ثروت که ما را از این گرفتاری رهایی بدهند یک امر دیگر که خیلی شایان توجه است و شاید آخرین و عالیترین مرحله سپردن کار مردم بمزد و اجرای اصل دمکراسی است مسئله تشکیل انجمنهای ایالتی و ولایتی است که هم اکنون قانونش در مجلس شورای ملی مطرح است و مردم و طبقات مختلف از حوزه های انتخابیه برای بنده نامه های فرستاده اند و از اینکه دولت دارد این امر مهم را بمرحله عمل در میآورد و کار انجمن های ایالتی و ولایتی را باتصویب قانون به اجرا میرساند فوق العاده خوشحالتند و از دولت خدمتگزار هویدا بسیار متشکرند از وزیر کشور کاردان و محبوب بسیار متشکرند که این مسئله پارلمان محلی استان و شهرستان را باتصویب این قانون و اجرائش در یکی دو ماه آینده این را بمردم نوید میدهند و مردم از این پیش آمد

فوق العاده خوشحالتند موضوع سومی که خواستم بعرض برسانم همکاران عزیز در روزنامه ها خواندید و در تلویزیون رشت و تلویزیون تهران دیدید که مصاحبه شده بود راجع باینکه یک مؤسسه فرهنگی و دانشگاهی بنام آلیک آمده است در تهران و میگوید میخواهم با کمک و معاضدت سازمانهای محلی یک دانشگاه پلی تکنیک در یکی از استانهای ایران درست کنم و این مسئله افتاده است یک نوع رقابتی که بعقیده بنده بسیار رقابت مشروعیست که هراستانی سعی کند که اگر این مؤسسه فرهنگی عالی فرانسوی که ما از دیرباز باین کشور در حد اعلا میرواود فرهنگی بودیم و تمام اساتید بزرگ و آنها که جزو مدینه فاضله و گردانندگان مملکت هستند (از جمله رئیس مجلس شورای ملی از دانشگاههای آن مملکت بیرون آمده اند) میخواهد از لحاظ مادی و معنوی در ایران فعالیت کند و میخواهد در ایران سرمایه گذاری کند و بالاخص امری که بسیار مهم است اعزام استاد است و چون این مملکت از لحاظ داشتن اساتید فنی بسیار غنی است و میخواهد تعدادی معلم به ایران اعزام نماید من از پشت این تریبون چندین مرتبه بعرض آقایان رسانده ام که شهر بابل با دادن ۱۵۰ هزار متر زمین که قیمتش ۱۵ میلیون تومان است و یک خیری هم با دادن ۵ میلیون تومان پول نقد که الآن در بانک است پلی تکنیک را در بابل ساخته است پربروز آقای دکتر ملکی که الان آن رو برو نوشته اند رفته بودند آب تنی و موقعیکه از دروازه بابل خارج میشدند از اتومبیل پائین آمدند و بایک تحسین واقعی دیدند ۲۰ هزار متر مربع را دوطبقه برای ۸ دانشکده پلی تکنیک ساخته اند بنده از دولت خدمتگزار هویدا از وزیر تعلیمات عالی از وزیر آموزش و پرورش از کلیه مسئولین امر تقاضا میکنم اگر این دانشگاه عالی، مؤسسه فرهنگی عالی دارای امکانات مالی و معرفی استاد است چرا میخواهیم این کار را در استانی شروع کنیم که هیچ آثار و جردی برای تأسیس پلی تکنیک ندارد لاف

دولت توجه بکند آقای دکتر یگانه هم تشریف نداشتند خواهش می کنم عرایض بنده را بعرض آقای نخست وزیر برسانند که ایشان امر بفرمایند تا وزارت تعلیمات عالییه این مؤسسه فرهنگی با ما در تماس باشد و این را هر کس که بهر طرف می خواهد بکشد نکشد و الا بنده خیال میکنم این نمایندگان که از فرانسه آمده اند دست خالی برگردند برای اینکه هر کسی میگوید این سازمان فرهنگی را در استان من بگذارید یا تأسیس کنید یا تشکیل بدهید من استدعا میکنم که این دانشکده که ساخته شده و تا آخر سال آینده ساختمان آن تمام می شود و میتواند با تشکیل ۸ دانشکده در درجه اول و در سال اول ۱۰۰۰ دانشجو پذیرد من از همه شما تمنا می کنم که کمک کنید بنده بهر وزارتخانه میروم به من وعده مساعدت میدهند ولی بعد در تلویزیون و در رادیو مصاحبه میکنند که این مؤسسه فرانسوی می خواهد برود در رشت می خواهد برود در کرمانشاه یا در همدان. امکانات زمین و ساختمان و سایر امکانات دیگر را توجه کنید مازندران و گرگان یک استان کاملاً مستعد برای این امر است (بسیار ابتهاج سمعی - دیپلمه های گیلان بیشتر است) سرکار علیه خانم این حرف را از کجا میزنید؟ از کجا معلوم که دیپلمه های ما بیشتر نباشد؟ ماسه انستیتو تکنولوژی در شهر بسال و شهر ساری داریم که هم اکنون ۱۸۰ دانشجو در ۸ رشته درسه پلی - تکنیک درس میخوانند و اینها آمده اند که بروند بدانشکده و دانشکده ماس ساخته شده است بنابراین خواهش میکنم توجه فرمائید که این مؤسسه آلیک از نظر استاد و از لحاظ مالی و تهیه مقدمات و اسباب و ابزار کار و کارگاهها با کمک کنند که هر چه زودتر این مؤسسه را تحویل بدهند نه اینکه بروند در رشت زمین گیر بیاورند و بسازند بنده میگویم در رشت دانشکده نسازید ما همه برادر هستیم با هم موافقت داریم و اتفاقاً بنده شخصاً رشت را مترویل استان گیلان می شناسم و از بابل هم بزرگتر و جمعیتش هم بیشتر است ولی توجه فرمائید به امکاناتی که

مداریم بنده می خواهم عرض کنم که این امر یک مسئله منکنکی و مسئله آموزش عالی و مسئله جا دادن دانشجویانی که آماده اند بروند در پلی تکنیک و دانشکده فنی درس بخوانند قابل توجه است مجدداً از پشت این تربیون از نمایندگان مجلس شورای ملی و مخصوصاً از نمایندگان گیلان دعوت میکنم که به بابل بیایند و این مؤسسه و ساختمانهای ساخته شده را از نزدیک ببینند و اجازه بدهند که این مؤسسه عالی دانشگاهی فرانسه آلیک درجائی سرمایه گذاری علمی و معنوی بکند که همه امکانات وجود دارد و آمادگی هست (بکنفر از نمایندگان - از دولت بخواهید) از دولت هم می خواستم البته آقای معاون پارلمانی وزارت علوم تشریف ندارند ولی معاون پارلمانی وزارت آموزش و پرورش هستند مخصوصاً نظر آقای بطحائی را جلب میکنم که بنده در معیت شخص خانم دکتر فرخ رو پارسای بیابلی مسافرت کردم ایشان دم دروازه که از ماشین پائین آمدند گفتند متین من میدانستم و باور نمی کردم آنچه را که تو پشت تربیون مجلس میگفتی تا باین حد درست باشد گفتند دلیلی ندارد یک امر باین مهمی را از پشت تربیون مجلس خلاف عرض کنم اینجا یادداشت فرستاده اند و بمن گفته اند که وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی را فقط وزارت اصلاحات ارضی گفته ای بله وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی است و وزیر دنیامیک اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بهر حال بنده در آخر عرایضم راجع باین دانشگاه عرض میکنم که حتی بنده حاضرم جانم را در این راه بدهم که این دانشکده در بابل و مازندران درست شود از پشت این تربیون مجلس در درجه اول از آقای مهندس ریاضی مقام ریاست معظم مجلس شورای ملی که پیش کسوت و سرسلسله دانش فنی این مملکت هستند و از زیر دست ایشان مهندسین بسیار عالی قدری بیرون آمده اند که امروز دستگاه فنی و صنعتی این مملکت را میگردانند استدعا میکنم که جناب رئیس بنده را احضار فرمایند و یک ۲۴ ساعت قدم رتبه فرمایند تا صبر فطر از اینکه از تجربیات گرانبها و ایده های بسیار عالی ایشان برای افتتاح و شروع این مؤسسه بزرگ فرهنگی استفاده کنیم

اساساً ایشان از نزدیک ببینند که آنچه لازم است و در امکان هست فراهم است اگر واقعاً این مؤسسه آلیک وجود دارد و واقعاً درست میگویند که هم پول هست و هم استاد و هم امکانات مالی و معنوی همه چیز هست این را بیاورند در بابل در دانشکده پلی تکنیکی که با همت آقای سید حسین فلاح نوشیروانی که با پرداخت پنج میلیون تومان وجه نقد که هم اکنون پرداخته است و چهل هزار متر مربع ساختمان یعنی بیست هزار متر مربع ساختمان دوطبقه که برای هشت دانشکده فنی آماده خواهد شد استفاده نمایند خیلی متشکرم از اینکه حوصله فرمودید و مدتی هم بنده را تشویق فرمودید و موافقت فرمودید که با حداً اعلا رشادت صحبت کنم (احسن).

۳- تصویب صورت جلسه

رئیس - راجع به صورت جلسه دفعه گذشته نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه تصویب میشود.

۴- تقدیم دو فقره لایحه و یک فقره آئین نامه بوسیله آقای دکتر زاهدی وزیر کشور

رئیس - وارد دستور میشود جناب آقای وزیر کشور فرمایشی دارید بفرمائید.

دکتر زاهدی (وزیر کشور) - با کسب اجازه از مقام محترم ریاست تحولات و تغییرات شگرفی که با اجرای انقلاب سفید در کشور ما بوقوع پیوسته است شاید بجای باشد پاره ای از قوانین که با این تحولات وفق نمیدهند نسبت باصلاح آن اقدام بشود یکی از این قوانین قانون نظام وظیفه عمومی است که تقدیم مقام محترم ریاست میکنم و استدعای تصویب آنرا دارم.

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.
دکتر زاهدی (وزیر کشور) - بطوریکه نمایندگان محترم استحضار دارند بعلم نبودن مقررات از لحاظ ایمنی مقدار زیادی از ثروت عده ای از یازرگانان و صاحبان صنایع اغلب دچار حریق میشود صرفاً بعلمت اینکه آتبارها دارای شرایط لازم ایمنی نیستند در اجرای تبصره یک قانون ایجاد سازمان دفاع غیر نظامی کشور چون آئین نامه مورد نظر راپیش بینی کرده است که با تصویب کمیسیون کشور مجلسین بموقع اجرا گذارده شود اینک آئین نامه لازم تهیه شده و تقدیم مقام ریاست میکنم.

رئیس - آئین نامه بکمیسیون مربوط ارجاع میشود.

دکتر زاهدی (وزیر کشور) - یکی از مواردی که شاید امروز باتوسعه سریع نوسازی در شهر ها گریبانگیر اغلب شهر نشینان است موضوع ترافیک است و شاید ملاحظه فرموده باشید که عده ای ممکن است بدون داشتن گواهینامه رانندگی در شهرها ایاب و ذهاب بکنند و یادر مورد تخلف مواجه با مشکلاتی بشوند که باید به دادگاه مراجعه کنند تسهیلاتی برقرار شده و در اینجا بخصوص برای اولین بار آنچه را که مجازات تخلفات باشد در این لایحه تقدیمی پیش بینی شده است که استدعا شده است بآنصوب کمیسیونهای مجلسین باشد و ضمناً در این لایحه دولت پی بنواقص کار خودش برده است و خود را مکلف کرده است که دستگاهها مجهز تر بشوند تا تسهیلات کامل برای رانندگان برقرار بشود اینک لایحه لازم را که تهیه شده تقدیم مقام ریاست میکنم و استدعای تصویب آن را دارم.

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۵- تقدیم یک فقره آئین نامه بوسیله آقای دکتر احمدی معاون وزارت منابع طبیعی

رئیس - آقای دکتر احمدی فرمایشی دارید بفرمائید.
دکتر احمدی (معاون وزارت منابع طبیعی) - با اجازه مقام محترم ریاست آئین نامه اجرائی ماده ۴۴ مکرر قانون اصلاح قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع را تقدیم و تقاضای تصویب آنرا دارم.
رئیس - آئین نامه به کمیسیونهای مربوط ارجاع می شود.

۶- تقدیم گزارش مربوط به قطعیت محکومیت آقای محمد باقر بیات بوسیله آقای پرتو وزیر دادگستری

رئیس - جناب آقای پرتو فرمایشی دارید بفرمائید.
پرتو (وزیر دادگستری) - با اجازه مقام ریاست بطوریکه نمایندگان محترم مستحضر هستند پس از سلب مصونیت از یک نماینده طبق آئین نامه داخلی باستناد ماده ۱۷۳ وزیر دادگستری مکلف است پس از قطعیت حکم اعم از مثبت یا منفی گزارش کار را با استحضار نمایندگان محترم برساند چون در یک مورد از اقدامات آقای محمد باقر بیات حکم بمرحله قطعی رسیده و در دیوان کشور هم

بررسی شده است گزارش تهیه شده که بمقام محترم ریاست تقدیم میشود و استدعا دارم عنداللزوم امر بقرائت بفرمایند.

۷- قرائت گزارش مربوط به محکومیت آقای محمدباقر بیات طبق ماده ۱۷۳ آیین نامه داخلی

رئیس - گزارش وزارت دادگستری قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

در اجرای ماده ۱۷۳ آیین نامه داخلی مجلس شورای ملی گزارش مربوط به محکومیت آقای محمدباقر بیات نماینده مجلس شورای ملی را بشرح زیر باستحضار میرساند:

بطوریکه استحضار دارید بر اثر تقاضای وزارت دادگستری بشرح نامه مورخ ۴۷/۹/۲ مبنی بر تقاضای سلب مصونیت از آقای محمدباقر بیات عضو سابق هیئت مدیره شرکت واحد اتوبوسرانی بلحاظ لزوم حضور وی در بازپرسی دادسرای دیوانکیفر و دفاع از اتهامات منتسب بخود مجلس محترم شورای ملی در جلسه پنجشنبه ۲۸ آذرماه ۱۳۴۷ از مشارالیه سلب مصونیت نمود. پس از سلب مصونیت پارلمانی و انجام تحقیقات از آقای بیات و تکمیل پرونده قرار مجرمیت متهم بلحاظ داشتن اتهامات زیر صادر و با کیفرخواست دادستان دیوان کیفر برای رسیدگی بدادگاه دیوان کیفر ارسال شد.

۱- اخذ مبلغ - ۲۰۰۰۰۰ ریال رشوه وجه مندرج در چک شماره ۶۲۳۲۷۹ - ۴۶/۱۲/۵.

۲- اخذ مبلغ - ۳۰۰۰۰۰ ریال رشوه وجه مندرج در چک شماره ۶۳۳۲۹۱ - ۴۶/۱۲/۲۲.

۳- اخذ مبلغ - ۳۵۰۰۰۰ ریال رشوه وجه مندرج در چک شماره ۶۴۹۹۸۱ - ۴۷/۱/۳۰.

۴- اخذ مبلغ - ۳۵۰۰۰۰ ریال رشوه وجه مندرج در چک شماره ۶۳۳۲۹۰ - ۴۷/۱/۳۰.

۵- معاونت در اخذ رشوه.

۶- شرکت در تدلیس معامله مربوط به خرید ۵۵۲۴۰۹ عدد لنت ترمز بلوزش - ۹/۷۲۶/۷۴۵ ریال.

۷- شرکت در تدلیس معامله مربوط به خرید ۷۰۴۰ عدد لنت ترمز چرخ جلو بارزش - ۷/۲۵۸/۲۴۰ ریال و

۳۹۷۰ عدد لنت ترمز چرخ عقب بارزش - ۴/۸۸۳/۱۰۰ ریال و ۴۲۰/۷۶۲ عدد میخ پرچ بارزش ۲۸۹/۲۶۲/۱ ریال.

متهم نامبرده بموجب دادنامه شماره ۱۱۰۱ مورخ ۴۸/۵/۴ شعبه اول دیوانکیفر بعلت شرکت در دو فقره تدلیس (سایر اتهامات مندرج در کیفرخواست دادستان نیز مربوط بدو فقره تدلیس تشخیص شده است) بدو فقره دو سال حبس مجرد و انفصال ابد از خدمات دولتی و پرداخت - ۴/۸۹۷/۹۳۶ ریال غرامت بخرانه دولت و تأدیه مبلغ - ۲/۴۴۸/۹۶۸ ریال بابت اصل مال مورد تدلیس در وجه مدعی خصوصی محکوم و این حکم در دیوان عالی کشور نیز ابرام شده است.

اینک ضمن گزارش جریان امر ضرور میدانند به استحضار برسانند که علیه شخص مذکور به اتهام ارتکاب جرائم زیر نیز:

۱- شرکت در تصرف غیر قانونی بمبلغ ۱۷۷۹۳۷۸۴ ریال.

۲- شرکت در تدلیس و کلاهبرداری بمبلغ - ۱۴/۴۳۷/۵۳۳/۵۵ ریال.

۳- معاونت در ۲۵ فقره تصدیق خلاف واقع.

۴- مباشرت در یک فقره تصدیق خلاف واقع راجع بکارهای توقفگاه نارمک.

۵- شرکت در تدلیس کلاهبرداری بمبلغ - ۳۸۹/۷۳۲/۱۴۸ ریال.

۶- شرکت در تصرف غیر قانونی جمعاً بمبلغ - ۱۸/۸۴۹/۷۷۹/۲۵ ریال.

۷- شرکت در کلاهبرداری جمعاً بمبلغ - ۵/۸۳۸/۷۸۳/۳۷ ریال.

در مرتبه کیفرخواستهای متعدد صادر شده وهم اکنون پرونده های مربوط در دیوانکیفر تحت رسیدگی است. وزیر دادگستری - منوچهر پرتو

۸- طرح و تصویب گزارش يك فوریتی کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی راجع به لایحه تمدید مهلت و مواعد مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر در موارد خاص و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش يك فوریتی تمدید مهلت و مواعد

مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر در موارد خاص مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی در جلسه ۴ خردادماه ۱۳۴۹ با حضور آقای ممتاز معاون وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی لایحه شماره ۳۶۷۸ مورخ ۱۳۴۹/۲/۶ دولت ارسالی از مجلس سناراجع بمسئله مهلت و مواعد مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر در موارد خاص را که بشماره ۱۲۶۷ چاپ و فوریت آن در جلسه روز سه شنبه ۱۳۴۹/۲/۲۹ بتصویب رسیده است مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه مجلس سنا را عیناً تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بشرح زیر تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

قانون تمدید مهلت و مواعد مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر در موارد خاص

ماده واحده - در هر مورد که بتشخیص وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بنا بعلل موجه تمدید مهلت و مواعد مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر ضرور باشد مراتب در شورای اصلاحات ارضی (موضوع ماده ۷ قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوب ۴۰/۱۰/۱۹) مطرح و قرار لازم داده میشود. مالکین و زارعین و دستگاهها و مؤسسات دولتی ذریعاً مکلفند در هر مورد طبق نظر شورا اقدام کنند.

تبصره ۱ - در مواردیکه وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی برای انجام وظایف قانونی محول بخود و اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی با مشکلاتی مواجه شود که راه حل رفع مشکل در قوانین و مقررات مزبور صریحاً پیش بینی نشده باشد پیشنهاد لازم را جهت

رفع مشکل بکمیسیونهای اصلاحات ارضی و تعاون روستائی مجلسین تقدیم خواهد نمود. مصوبات کمیسیونهای مزبور از تاریخ تصویب لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره ۲ - متن تبصره ۲ ماده ۲ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر بشرح ذیل اصلاح میشود:

در صورتیکه زارعین ظرف دو ماه از تاریخ انتشار این قانون عدم تمایل خود را برای خرید ملک مورد اجاره بدارات اصلاحات ارضی و تعاون روستائی شهرستان محل وقوع ملک کتباً اعلام نکنند ادارات مذکور اسناد فروش و قبوض و دفاتر انتقال ملک را بقاءم مقامی زارعین مستکف امضاء خواهند کرد و اگر زارعین ظرف مدت فوق عدم تمایل خود را بدارات مزبور کتباً اعلام کنند ملک مورد اجاره آنان در درجه اول بزارعین داوطلب همان ده یا مزرعه و در صورت نبودن ذارع داوطلب بترتیب مقرر در ماده شانزدهم قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوب ۴۰/۱۰/۱۹ بسایر اشخاص منتقل خواهد شد.

مخبر کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - مهندس اسدی سمیع

گزارش از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ششم خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور نمایندگان دولت لایحه ارسالی از مجلس سنا مربوط بمسئله تمدید مهلت و مواعد مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر در موارد خاص رامورد رسیدگی قرارداد و گزارش کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی را در این مورد تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا به مجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - علی اکبر دانشمند

گزارش از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه روز شنبه نهم خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور نمایندگان دولت لایحه ارسالی از مجلس سنا مربوط بمسئله تمدید مهلت و مواعد مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر

در موارد خاص را مورد رسیدگی قرار داد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی به مجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر وفا

رئیس - کلیات لایحه مطرح است آقای دکتر اسفندیاری بفرمائید.

دکتر اسفندیاری - برای دادن هر لایحه به مجلس شورای ملی و تصویب و اجرای مقررات قانونی اش یک روشهایی در هر پارلمان در نظر گرفته میشود که اجرای آن روشها از هر لحاظ ضروری است الان این لایحه که مطرح است معیار ماده ۹۱ آیین نامه داخلی مجلس شورای ملی است که من برای آقایان میخوانم.

ماده ۹۱ - لوائح قانونی که از طرف دولت به مجلس شورای ملی پیشنهاد میشود باید دارای متناهی باشد با اصل موضوع باشد و دلایل لزوم آن در مقدمه لایحه بطور وضوح درج و عنوان قانون نیز در آن معین شده باشد. هر گاه لایحه‌ای دارای چند ماده یا ماده واحده مشتمل بر اجرائی باشد. باید ارتباط و تناسب کامل با اصل موضوع محفوظ و عنوان لایحه قانونی داشته باشد. در غیر اینصورت باید برای هر موضوعی لایحه جداگانه تنظیم و با ذکر دلایل تقدیم مجلس شورای ملی شود. این آیین نامه داخلی مجلس ماست که باید بطور کلی اجرا کنیم و اگر لایحه دولت اعم از اینکه از مجلس سنا یا بنحوا رجاع شده باشد یا مستقیماً به مجلس شورای داده شده باشد باید رعایت شود جناب آقای وزیر اصلاحات ارضی با همه اینکه تمام موارد اصلاحات ارضی به هم مربوط هستند ولی مواردی خاصی آنها را از هم تفکیک کرده است مثل امور مدنی که مناباید همه را تحت یک عنوان مدنی بیآوریم بهر صورت عنوانی که در لایحه شما آورده شده است با مفاد لایحه یکی نیست و متناسب با مادی که در لایحه آورده شده نیست گفته است قانون تمدید مهلت و مواعد مختلف مقرر در قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر در موارد خاص، یعنی شما فقط آن مهلتها

و مواعد را خواسته‌اید تغییر بدهید البته این فکر خوبی است يك ماده واحده می‌آوردید که همان تبصره اول جاکي از این بود البته از نظر بعضی از همکاران من ممکن است اعتراض بکنند چون لایحه از مجلس سنا آمده و اگر اصلاحاتی بشود باز باید برگردد به مجلس سنا و این زمان می‌خواهد و ممکن است تأخیر در اجرا یا ابلاغ بدولت داده بشود این تأخیر را از نظر رعایت مقررات شخصاً لازم می‌دانم ولو اینکه ده روز ۱۵ روز این لایحه بدولت دست‌تر ابلاغ بشود و اجرای قانون بتأخیر بیفتد من خودم شخصاً با اینکه لایحه يك شوری است و از مجلس سنا آمده و حتماً آقایان دفاع خواهند کرد که این لایحه همه‌اش بهم مربوط است و با اصل موضوع ارتباط دارد ولی من پیشنهاد میکنم که اولاً عنوان لایحه اصلاح بشود یا بصورتی که نوشته بشود قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات قانون اصلاحات ارضی که شامل هر سه تبصره بشود اگر اینکار را نمیکند تبصره‌ها را هر کدام را بصورت ماده واحده در بیآورید چون عنوان قانون که تمدید مهلت قانون باشد تبصره يك اصلاح مربوط نیست تبصره يك میگوید در مواردی که وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی برای انجام وظائف قانونی محول بخود و اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی با مشکلاتی مواجه شود الی آخر میتواند اصلاح کند و ربطی بعنوان قانون ندارد بنابراین من پیشنهادم این است که این سه تبصره بصورت ماده واحده در بیاید و اگر با اشکالاتی مواجه گردید چون يك شوری است این پیشنهاد وقتی که بر میگردد به مجلس سنا مطرح بشود و ۱۰ روز دیرتر بدولت ابلاغ بشود موضوع دیگری که در اینجا خواستم ذکر کنم پاره‌ای اصلاحات عبارتی در این قوانین ضرورت دارد که من آنها را عجیب و غریب می‌بینم تبصره ۲ نوشته است متن تبصره ۲ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر بشرح ذیل اصلاح می‌شود اینجا نوشته است متن تبصره ۲ ماده ۲ ما تبصره‌ای بر ماده و حاشیه‌ای بر آن نداشتیم وقتی که بنویسیم تبصره ۲ ماده ۲ قانون تقسیم فلان اصلاح می‌شود در واقع این تمام تبصره را در بر میگیرد من پیشنهاد میکنم که کلمه متن را از اول این تبصره بردارید (مهندس ارفع - با این پیشنهاد موافق هستیم) آنچه که

خواستم اشاره کنم این است که تنظیم این لایحه با آیین نامه داخلی مجلس شورای ملی توافق ندارد از این جهت استدعا میکنم که موافقت بفرمائید از نظر اجرا هم اگر چند روزی تأخیر پیدا کند فکر نمیکنم اشکالی داشته باشد و هر تبصره بصورت ماده واحده باشد یا لااقل تبصره اول و ماده دوم زیر یک عنوان بیاید و تبصره دوم بصورت ماده واحده و برای خودش جداگانه باشد استدعا میکنم جناب وزیر به این قسمت توجه بکنند ممکن است عجله داشته باشید و این را بخواهید زودتر بتصویب برسانید این بابك قیام و قعودی تصویب می‌شود ولی کوشش بفرمائید افلا در لوائح بعدی مقررات داخلی مجلس را زیر نظر نگذارید.

رئیس - آقای دکتر ولیان بفرمائید.

دکتر ولیان (وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی) - دوست عزیز من آقای دکتر اسفندیاری مطالبی فرمودند که بنده تصور میکنم اگر بعراض بنده توجه بفرمائید از ایشان رفع اشکال بشود آنچه را که فرمودید بایستی از آیین نامه داخلی مجلس تبعیت بشود در آن هیچ کس حرفی ندارد لایحه‌ای است که دولت به مجلس سنا تقدیم کرده بدون فوریت. در سنا به پیشنهاد سنا توراها يك شوری تلقی شده بعد جهت تصویب و بررسی به مجلس شورای ملی تقدیم شده در مجلس شورای ملی این لایحه به سه کمیسیون فرستاده شد کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی. کمیسیون دادگستری و کمیسیون دارائی سه کمیسیون از کمیسیونهای مختلف مجلس شورای ملی لایحه دولت را شرح آنکه در مجلس سنا تصویب شده عیناً تصویب کرده‌اند و حالا عرض میکنم این سه کمیسیون با توجه با آن مطالبی که شما فرمودید و با اضافه توضیحاتی در کمیسیون داده شد رواق شدند به این موضوع رسیدگی شد (دکتر اسفندیاری - توضیح بفرمائید شاید مزاحم قانع بشویم) اول خودتان فرمودید که مسائل اصلاحات ارضی همه بهم ارتباط دارد و شما در مسائل اصلاحات ارضی يك مورد را نمی‌توانید ارائه بدهید که با مواد قبلی خودش ارتباط منطقی نداشته باشد مطلب دوم اینکه بدنبال این تمدید مهلت های مقرر مطالبی پیش خواهد آمد که بدنبال این مطالب ما احتیاج به تبصره يك داریم و این امری است جداگانه ولی وقتی به متن ماده واحده اعتراضی نیست بنده عرض میکنم

با اجرای ماده واحده مطالب تازه‌ای پیش می‌آید که برای حل آن. مراتب که اگر از من بخواهید که توضیح بدهم باید بگویم که یکی و دوتا و پنج تا نخواهد بود مطالب خاصی است و بنده بنام وزیر مسئول خدمتان توضیح میدهم در موارد خاصی که مهلت‌های مقرر را تغییر میدهم و ماده واحده اگر بآن صورت که مورد نظر جنابعالی هم هست تقدیم شود و باید گفته شود که بدنبال استفاده از این اجازه گرفتاریهایی پیش خواهد آمد که برای رفع آن گرفتاریها تبصره يك لازم است چون تبصره يك يك قدمت ناگسستی است با ماده واحده و من فکر میکنم جنابعالی با آن منطقی که همیشه مورد احترام بنده هست با توضیحی که عرض کردم قانع شدید ولی در تبصره ۲ که گفتند متن برداشته شود این عیبی ندارد اصلاح عبارتی است و کار دولت هم جور میشود.

رئیس - نظر دیگری در کلیات لایحه نیست؟ آقای ابوذر بفرمائید.

ابوذر - فرمایشی فرمودید جناب آقای وزیر اصلاحات ارضی که مجلس سنا برای اینکار فوریت قائل شد البته مجلس شورای ملی بنا بر رسوم همیشه برای تصمیمات مجلس سنا احترام قائل است ولی باید در اینجا توجه میشد که این فوریت برای چه بوده و چه ضرورت داشته در قسمت دوم عرض بنده راجع به این تمدیدهاست که تقاضا میشود بنده خواستم سؤال کنم که بر نامه‌های مملکتی آقای وزیر بایستی با سرعت اجرا بشود و تأخیر جایز نیست این تمدید مهلت برای چیست؟ اگر دستگاه تقاضی دارد باید نقص دستگاه را برطرف کنید اگر کشاورزان احياناً هستند که کوتاهی می‌کنند یا خرده مالکینی هستند که نمی‌خواهند و مانع پیشرفتها هستند چون باید اینجا توضیح بفرمائید که برنامه اصلاحات ارضی در چه جریانی است و چه موقع درست میشود برای اینکه برنامه‌های پیشرفته و مقدمه در مملکت داریم که باید با سرعت و هماهنگی که در سایر شئون مملکت هست پیشرفت بکنند.

رئیس - آقای دکتر ولیان بفرمائید.

دکتر ولیان (وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی) - دوست عزیز بنده آقای ابوذر اینجا مطالبی را مطرح فرمودند که يك مقدار از آن

ارتباط با موضوع دارد ولی بنده در هر حال تمام این مطالب را توضیح میدهم اولاً اینکه فرمودند راجع به فوریت توضیح بدهید عرض میکنم که برنامه اصلاحات ارضی و اجرای این برنامه در سطح مملکت وسیعی مانند کشور ایران در بیش از ۵۶ هزار ۲۰۰ هزار مزرعه برای بیش از سه میلیون خانواده کشاورز برای تعداد قابل توجهی خرده مالکینی که باید اجرائش بکنیم اگر قرار باشد که فقط يك دور قوانینی را که بتصویب مجلسین ایران رسیده بررسی کنیم باینجا میرسد که هیچ وزیر عاقل نیاید به آن حد مطمئن باشد که بگوید این برنامه در ساعت ۱۲ روز فلان سال فلان تمام میشود این يك مطلب . مطلب دوم این است که ببینیم کیفیت و کمیت يك برنامه اصلاحات ارضی از نظر سؤال کننده چیست اگر نظر جنابعالی قسمت تقسیم زمین است باید بگویم مرحله اول تمام شده و مرحله دوم هم تمام شده استثناء مواردی که اشکالاتی از نظر حقوقی و ثبتی داشتیم با اجرای مرحله سوم اصلاحات ارضی بیش از يك میلیون و سیصد هزار خانوار از اراضی باصورت زارع مستأجر باصورت زارع عضو واحدهای سهامی زراعی در آمده بودند که در همین مجلس قانونی بتصویب رسید که ضرورتی ندارد با اجرای يك برنامه تعدادی زارع مالك بشوند و تعدادی مستأجر سی ساله این قانون تازه مشمول اجرا شده و برای اینکه اهمیت موضوع را خدمتتان عرض کنم و جنابعالی اطمینان بدهم که دستگاه نقضی ندارد و دارد (دکتر اسفندیاری - احسن - آفرین) بلی این دستگاهی که بنده مسئولش هستم نقضی ندارد و دارد ، دارد از نظر اینکه امکاناتیکه در اختیار وزارت اصلاحات ارضی هست این امکانات متناسب با وظائفی که این وزارتخانه باید انجام بدهد نیست بعنوان مثال باید عرض کنم در حالیکه این وزارتخانه بایستی بیش از ۷ هزار کارمند داشته باشد در حال حاضر ۴ هزار کارمند کسر داریم این نقضی است که داریم پس ملاحظه میفرمائید اگر امکانات کم باشد و مسئولیت وسیع باشد آن سرعتی را که جنابعالی به آن توجه دارید در دسترس ما نخواهد بود ولی خوشبختانه خدمتتان عرض کنم که با استفاده از امکانات موجود نهایت سعی و کوشش را کرده ایم و خواهیم کرد و انتظار يك دوست از يك دوست

دیگر از وسعت برنامه اصلاحات ارضی فقط نباید در امر تقسیم زمین خلاصه باشد مادرنیال امر اصلاحات ارضی ایران شرکتهای تعاون روستائی و شرکتهای سهامی زراعی و اجرای بیمه جانی روستائیان و تشکیل خانه های فرهنگ روستائی را در قالب يك برنامه اصلاحات همه جانبه تلقی میکنیم بنابراین خدمتتان عرض کنم که چه عجله ای دارید که ما این کارها را به این زودی متوقف بکنیم ۱۹۰ خانه فرهنگ روستائی تشکیل دادیم موجبات بیمه برای ۵ هزار خانواده کشاورز فراهم کرده ایم هنوز فقط ۲۰ شرکت تعاونی روستائی در این مملکت تشکیل داده ایم این ها بنظر بنده وقت و سرمایه میخواهد امکان میخواهد پشت کار میخواهد که خوشبختانه همه اش در آن زمان هست اما اینکه فرمودید برای چه میخواهیم در مهلتها تجدید نظر کنیم يك حقیقت را عرض کنم ما همیشه گفتیم که اصلاحات ارضی ایران يك برنامه توجه شده منطقی است مابنه مالکینی که مشمول قانون اخیر هستند فرصت دادیم و گفتیم که یکسال فرصت دارند که در جریان مدت یکسال بروند موجبات توافقتشان را با زارع در امر تقسیم زمین فراهم کنند و در همین قانون فرصت دادیم به املاک به ثبت نرسیده و مجهول - المالك در هر منطقه يك کمیسیون سه نفری تشکیل بشود و در ظرف سه ماه به تقاضای مدعیان مالکیت رسیدگی کند و اسناد مالکیت را صادر نماید این مدت سه ماه در بعضی مناطق کافی نبود ولی این جرأت و شهامت را باید داشته باشیم که خدمتتان برسیم و بگوئیم این مدت در بعضی مناطق کافی نیست و اگر از نظر سرعت بگذاریم و بگذاریم ولی حقوق ثابت تعدادی از هموطنان ما مورد تجاوز قرار بگیرد که آن هم مورد تأیید هیچکس نیست این است که باین دلیل مسئله فوریت مطرح شده از نظر اینکه چرا در در سنا فوریت تقاضا شده چون به تبعیت از روش پارلمانی همان فوریت بدون اینکه علتش از دولت سؤال بشود مطرح شده بود ولی عرض می کنم فوریت از این نظر در مناطقی که میخواهیم این قانون را اجرا کنیم فصل مناسب کارالآن است اگر یکماه دیرتر برسد پس قرداد باریک و برف و انسداد معابر و راهها و بالتبع ضایع شدن حقوق و طول کشیدن برنامه است بنا بر این توضیحاتی

که عرض کردم خیال میکنم مخصوصاً جنابعالی را قانع کرده باشم .

رئیس - نظر دیگری در کلیات ماده واحده نیست؟ (اظهاری نشد) به ورود در شور ماده واحده رأی می گیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش می کنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم کلامه متن از اول تبصره ۲ ماده واحده حذف شود .

دکتر اسفندیاری

رئیس - تصور میکنم اصلاح عبارتی باشد با اجازه خانمها و آقایان این کلمه را حذف میکنیم ، در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت به لایحه رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . لایحه بدولت ابلاغ می شود .

۹ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای دکتر ولیان وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی

رئیس - آقای دکتر ولیان بفرمائید .

دکتر ولیان (وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی) - بنده ضمن اینکه تشکر میکنم از عنایت خاصی که امروز نسبت بیکی از مسائل اصلاحات ارضی فرمودید از فرصت استفاده میکنم برای تقدیم لایحه ای بصورت ماده واحده ولی توضیح بدهم خدمتتان همینطور که استحضار دارید قوانین و مقررات اصلاحات ارضی در دو ماده قانونی پیش بینی شده بود که از اراضی بایر و منسوب - المنفعه که در اختیار مالکین باقی مانده مالکین مربوط مکلف بودند در ظرف مدت پنج سال نسبت به عمران و آبادی این قبیل اراضی اقدام کنند و اگر چنانچه در این مدت این تکلیف را انجام ندهند ملک به تصرف دولت در خواهد آمد اینجا صریحاً عرض میکنم که جاداشت که در همان روز شرایط عمران و آبادی را هم تعیین میکردیم و به مردم اعلام میکردیم که این وظایفی است که باید انجام

بدهید و اگر در خاتمه مدت پنج سال این وظایف انجام نشد ملک به مالکیت دولت در خواهد آمد این کار نشد و امروز بموجب ماده واحده ای که تقدیم می شود دولت استدعا دارد اگر تصویب بفرمائید مدت های مقرر در این دو ماده تا سال ۱۳۵۴ تمدید بشود مشروط بر اینکه حداکثر ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون دولت شرایط عمران و آبادی را در مملکت اعلام بکند که هر کسی به موجب قانون بداند چه وظیفه ای را صراحتاً باید انجام بدهد پرواضح است که مسئله کمبود آب و مطالبی که خانمها و آقایان بکرات در کربنورها بمان در میان می گذارند در خور این لایحه خواهد بود (احسن) .

رئیس - لایحه بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود .

دکتر اسفندیاری - بنده تذکره دارم .

رئیس - راجع بجه موردی فعلاً که چیزی مطرح نیست .

۱۰ - اخطار آقای فرهادپور طبق ماده ۱۵۵ آئین نامه داخلی

فرهادپور - بنده طبق آئین نامه اخطار دارم .

رئیس - بفرمائید .

فرهادپور - استدعا میکنم مقام ریاست تعیین بفرمایند که کمیسیون رسیدگی بسئالات در چند ماده باید به سئالات ما جواب بدهند چون سئوالی بنده کرده ام به کمیسیون رفته و بیش از چهار ماه هم از آن گذشته و در خارج سوء تعبیر شده .

رئیس - به کمیسیون تأکید می شود زودتر تشکیل جلسه بدهند و رسیدگی بکنند .

۱۱ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع به اصلاح مقررات بندج ماده ۱۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش شور دوم لایحه اصلاح مقررات بندج ماده ۱۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مطرح است قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون نظام

بمجلس شورای ملی

کمیسیون نظام در جلسه ۱۰ خردادماه ۱۳۴۹ با حضور

تیمسار سپهبد کاتوزیان معاون وزارت جنگ لایحه شماره ۱۱۲۲ - ۱۳۴۹/۱/۲۷ ارسالی از مجلس سناراجع با اصلاح مقررات بند ج ماده ۱۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی را که گزارش شور اول آن بشماره ۱۲۷۱ چاپ گردیده برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه شور اول را عیناً تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

قانون مربوط به اصلاح مقررات بند ج ماده ۱۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی

ماده واحده - بند ج ماده ۱۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی بشرح زیر اصلاح و تبصره ۲ بند ج ماده مزبور حذف و شماره تبصره های ۳ و ۴ بد ۳ و ۲ تبدیل می گردد:

بند ج - کسانی که بجز بنده نیروهای مسلح شاهنشاهی تحصیل کرده اند در صورت پرداخت مبلغی معادل دو برابر هزینه مزبور و با انجام خدمت پس از خاتمه تحصیل معادل سه برابر مدت تحصیل ممکن است استعفا دهند.

قبول استعفا در صورت اقتضای مصالح خدمتی بوسیله سازمان مربوط پیشتر و موکول بتصویب اعلیحضرت همایون شاهنشاه خواهد بود.

رئیس کمیسیون نظام - سرلشکر همایونی

گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری به مجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۱۱ خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور تیمسار سپهبد کاتوزیان معاون وزارت جنگ لایحه ارسالی از مجلس سناراجع با اصلاح مقررات بند ج ماده ۱۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی را برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون نظام را در این مورد تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - دیهیم
رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟
(اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟
(اظهاری نشد) به لایحه و کلیات آخر آن رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند

(اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه بدولت ابلاغ میشود.

۱۲- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع به اصلاح مواد ۶۳ و ۶۴ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش شور دوم اصلاح مواد ۶۳ و ۶۴ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مطرح است قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون نظام به مجلس شورای ملی
کمیسیون نظام در جلسه ۱۰ خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور تیمسار سپهبد کاتوزیان معاون وزارت جنگ لایحه شماره ۱۱۲۴ - ۱۳۴۹/۱/۲۷ ارسالی از مجلس سناراجع با اصلاح مواد ۶۳ و ۶۴ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی را که گزارش شور اول آن بشماره ۱۲۶۹ چاپ گردیده برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه شور اول را عیناً تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

قانون اصلاح مواد ۶۳ و ۶۴ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی

ماده واحده - مواد ۶۳ و ۶۴ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی بشرح زیر اصلاح میگردد:
ماده ۶۳ - خوراک افسران و کارمندانیکه بنا بر مقتضیات خدمتی بعنوان مانور یا عملیات جنگی یا شرکت در اردوگاه بمدت بیش از ۲۴ ساعت از پادگانهای مربوطه خارج میشوند همچنین خوراک افسران و کارمندان نیروی دریائی که روی ناوها خدمت میکنند یا مرتباً بعلی باناوها مسافرت مینمایند تأمین میگردد.

ماده ۶۴ - در صورتیکه ضرورت و مقتضیات خدمتی ادامه خدمت افسران و کارمندان را در ساعتی ایجاب نماید که مستلزم صرف غذا باشد خوراک آنان تأمین خواهد شد.

رئیس کمیسیون نظام - سرلشکر همایونی

گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی

قانون مربوط به الحاق يك تبصره بماده ۹۶ قانون نیروهای مسلح شاهنشاهی

ماده واحده - تبصره زیر بماده ۹۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی اضافه میشود:

تبصره - افسران و درجه داران بازنشسته نیروهای مسلح شاهنشاهی که به سمت شهردار انتخاب یا منصوب شوند و یا در شهرداریها خدمت نمایند نیز با رعایت سایر مقررات مربوط مشمول مقررات ماده فوق خواهند بود.

رئیس کمیسیون نظام - سرلشکر همایونی

گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۱۱ خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور تیمسار سپهبد کاتوزیان معاون وزارت جنگ لایحه ارسالی از مجلس سناراجع با الحاق يك تبصره بماده ۹۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی را برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون نظام را عیناً تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - دیهیم
رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟
(اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده واحده و کلیات آخر آن رأی میگیریم

خانمها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند
(اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه بدولت ابلاغ میشود.

۱۴ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دارائی راجع به اصلاح ماده ۴۰ قانون شمول قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی به افسران و درجه داران و افراد شهربانی کل کشور و ارسال بمجلس سنا

رئیس - گزارش شور دوم اصلاح ماده ۴۰ قانون شمول قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی با افسران و درجه داران و افراد شهربانی کل کشور مطرح است قرائت میشود.

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۱۱ خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور تیمسار سپهبد کاتوزیان معاون وزارت جنگ لایحه ارسالی از مجلس سناراجع با اصلاح مواد ۶۳ و ۶۴ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه کمیسیون نظام را در این مورد تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا به مجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - دیهیم

رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟
(اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده واحده و کلیات آخر آن رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه بدولت ابلاغ میشود.

۱۳ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع بالحاق يك تبصره بماده ۹۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش شور دوم الحاق يك تبصره بماده ۹۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون نظام بمجلس شورای ملی

کمیسیون نظام در جلسه ۱۰ خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور تیمسار سپهبد کاتوزیان معاون وزارت جنگ لایحه شماره ۴۴۱۶۸ - ۱۳۴۸/۱۲/۲۸ ارسالی از مجلس سناراجع بالحاق يك تبصره بماده ۹۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی را که گزارش شور اول آن بشماره ۱۲۷۰ چاپ گردیده برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه شور اول را عیناً تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

(شرح زیر جوابده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی
مجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ۳۹ - ۱۳۴۹ - حضور
حاضرین: دولت لایحه شماره ۴۳۸۰۲ - ۱۲۲۳ - ۱۳۴۸
راجع به اصلاح ماده ۴ قانون شمول قانون استخدام
بیروهری مسح شهنشاهی به فرمان و درجه داران و
فراد شهری کل کشور را که گزارش شور اول آن
شماره ۱۲۲۲ چاب گردیده بری شور دوم مورد رسیدگی
قرار داد و با توجه به پیشنهاد دو ماده مصوبه شور اول را
با اصلاح تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم
میدارد.

لایحه قانون مربوط به اصلاح ماده ۴ قانون
شمول قانون استخدام بیروهری مسح
شهنشاهی به فرمان و درجه داران
و فراد شهری کل کشور

ماده واحده - ماده ۴ قانون شمول قانون استخدام
بیروهری مسح شهنشاهی به فرمان و درجه داران

و فراد شهری کل کشور مصوب اول تیرماه ۱۳۴۴
شرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۲ - برداخت ماده عدوت حصه از اجرائی
این قانون و تبیین موضوع تصرف ماده ۱۰ در بره
کسیکه قبل از تاریخ اول تیرماه ۱۳۴۴ در عداد
بازنشستگان - موظفین - مستقرین بگجیان شهری کل
کشور فراموشه به موقوفه تأمین اعتبار میشلو شرایط
استفاده از ماده عدوت مزبور همان است که در تصرفه
۷۰ بودجه سال ۱۳۴۲ کل کشور پیش بینی شده است.

مخبر کمیسیون درائی - محی اکبر دانشمند
گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام
و سازمانهای دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای ادارای در
جلسه ۱۱ خردادماه ۱۳۴۹ حضور نمایندگان دولت لایحه
اصلاح ماده ۴ قانون شمول قانون استخدام بیروهری مسح

شهنشاهی به فرمان و درجه داران و افراد شهری کل
کشور را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و
مصوبه کمیسیون دارائی را در اینمورد تأیید و تصویب
کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم
میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای
اداری - ذبیح

گزارش شور دوم از کمیسیون کشور
مجلس شورای ملی

کمیسیون کشور در جلسه ۱۱ خردادماه ۱۳۴۹ -
حضور نمایندگان دولت لایحه اصلاح ماده ۴ قانون
شمول قانون استخدام بیروهری مسح شهنشاهی به
فرمان و درجه داران و افراد شهری کل کشور را بری
شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه کمیسیون دارائی
را در اینمورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم
میدارد.

مخبر کمیسیون کشور - گلنتر فرمیری
رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست

آقای رامبد فرمیرید
واهمد - از شرح این لایحه بنده استفاده میکنم و
توجه اکثریت محترم و دولت را حجت میکنم بوضع زنگی
بازنشستگان بصورت کمی اعم از کشوری - باشنگری (صحیح
است) این بازنشستگان در دورانی خدمت کردند که نه
وسعت نظر به اندازه امروز بود و نه اصل حقوقه نیز -
امروزی بود و نه بودجههای ۴۳ میبرد تومانی بود نه
امتیازات و پیداشه و آنچه میدانید روی کاغذ میاید و
نیاید و مأمورین امروزه بهره مند میشوند و آنها بهره مند
نمیشند و آنچه برای مسکن کردند توجیز است بگی
اینکه خورشیدان ایرانی ساختند که پابههای ترقیات امروزی
قرار گرفت بگی دیگر اکثر کسانی که امروز تحصیلات
عالیه دارند و چرخ و گردش گیر مسکن بهره آنها محصور
است کسی هستند که همین بازنشستگان برای این مسکن

تهیه و تربیت کردند (صحیح است) امروز در هرخانه ای
که بازنشسته ای هست بروید و نسبت به آن چیزی که
شاغلین استفاده میکنند و آنها آن محرومیتی که متقابلا
دارند شرم آور است ولی وقتی لایحه برای بازنشستگان
میاید کلمه تأمین اعتبار تأمین اعتبار آنچنان
گذاشته میشود که انجام آن موکول به ابد و بعد از مرگ
آنها بعد از مجلس ترجمیم آنها خواهد بود در کجای
دنیا اصل تیبیه و تشویق را بر این قرار میدهند کسانی که
خدمت کرده اند و شما ورقه عالی بازنشستگی را بدست
آنها داده اید و بخانه شان فرستادید در ردیف جلوی دکان
سنگکی در ستون ۵۰ نفری در زیر آفتاب باید بایستند و
وقتی بیاده میشود مینیند آقا یاسر هنگ بوده یا سرتیب
بوده یا مدیر کل بوده و شما که در این صف جلو مینشینید و در
اتومبیل های آخرین سیستم سوار میشود فراموش میکنید
که آنها بودند که پایه ترقیات این مملکت را گذاشتند.

از دولت استعدا میکنم برای آنکه نسل حاضر و خدمتگزاران
فعالی بدانند آینده مملکت آنچنان خواهد بود که وقتی
بدرستی خدمت کردند و بازنشسته شدند نسبت به آنها هم
درست توجه میشود نسبت بحقوق بازنشستگان اعم از آن

چیزی که باید پردازند و اعم از ماهه التفاوت مقدم بر
تمام مخارج باید قرار بگیرد (صحیح است) اگر قبول
فرمودید وظیفه وجدانی، اخلاقی و مملکتی انجام شده و اگر
قبول نکردید آن چیزی است که اساس را میگذارد که
کارمند دولت فکرمی کند ما دامیکه پشت میزنشسته است باید از
راه مشروع و نامشروع تأمین آتیه بکند تا مثل گدایان دست
تکدی هر روز جلوی حسابدار برای پنجاه تومان پیش پرداخت
که آنها هم موافقت نمیشود دراز نکند (احسن است).

رئیس - نظر دیگری در ماده واحده نیست؟ (اظهاری
نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت
بماده واحده و کلیات آخر آن رأی میگیریم خانمها و
آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر
برخواستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب به مجلس سنا
فرستاده میشود.

۱۵ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون
دادگستری دائر به تأیید اصلاحات مجلس
سنا در لایحه قانونی مجازات افشای
سؤالات امتحانی و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش کمیسیونها را چه به مجازات افشای
سؤالات امتحانی مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون دادگستری

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه نهم خرداد ماه ۱۳۴۹
باحضور آقای صادق احمدی معاون وزارت دادگستری
و آقای دکتر بطحائی معاون وزارت آموزش و پرورش
لایحه شماره ۴۸/۴/۱۸۱۵۴۱۰ دولت راجع بمجازات
افشای سؤالات امتحانی را که به پیشنهاد مقام ریاست
و تصویب مجلس برای رسیدگی مجدد بکمیسیون ارجاع
گردیده بود مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه قبلی را
عیناً تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید ماده واحده مصوب
مجلس سنا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

قانون مجازات افشای سؤالات امتحانی

ماده واحده - هرکس سؤالات امتحانات نهائی
و یا سؤالات امتحانات مسابقه ورودی مؤسسات آموزشی
را افشاء کند اعم از اینکه مورد استفاده قرار گرفته
یا ننگرفته باشد به حبس تأدیبی از ششماه تا سه سال
محکوم میشود و در صورتی که مرتکب از کارکنان دولت
باشد علاوه بر مجازات مذکور بانفصال ابد از خدمات
دولتی محکوم میگردد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر وفا

گزارش از کمیسیون آموزش و پرورش

بمجلس شورای ملی

کمیسیون آموزش و پرورش در جلسه دهم خرداد
ماه ۱۳۴۹ با حضور آقای دکتر بطحائی معاون وزارت
آموزش و پرورش لایحه دولت راجع بمجازات افشای

سئوالات امتحانی را مطرح و موصوبه کمیسیون دادگستری را در این مورد عیناً تأیید و تصویب کرد.
اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون آموزش و پرورش - موسوی ماکوئی
رئیس - نسبت به گزارش کمیسیونها نظری نیست؟ (اظهاری نشد) به گزارش که سیونهارای میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه بدولت ابلاغ میشود.

۱۶- تقدیم یک فقره آئین نامه بوسیله آقای دکتر زاهدی معاون وزارت علوم و آموزش عالی

رئیس - آقای دکتر زاهدی بفرمائید.

دکتر زاهدی (معاون وزارت علوم و آموزش عالی) - باکسب اجازه از مقام محترم ریاست اجازه میخواهد بباستحضار نمایندگان محترم برساند که در سال ۱۳۱۲ قانون تربیت معلم تعهدی برای فارغ التحصیلان دانش سرای عالی پیش بینی کرده بود که فارغ التحصیلان مدت پنج سال تعهد خدمت بپردازند و ماده ۱۵ همین قانون و قانون راجع به استقلال دانش سرای عالی مقرر کرده بود که پنج سال تعهد خدمت در شهرستانها داشته باشند علاوه بر این ماده ۱۷ همین قانون مقرر میداشت که در صورتی که شخصی فارغ التحصیل دانش سرای عالی باشد ولو تعهد را بخواهد تمام مخارج را باید بپردازد و این مخارج سرانه بود و برای هر نفر بین ۱۶ تا ۲۰ هزار تومان بوده این قانون و قوانین مربوط به آن باتحولاتی که در مملکت پیش آمده و با تشویقی که از طبقه معلم لازم است بشود انطباق نداشت لذا با توجه به تبصره ۴ قانون تشکیل هیئت امنای دانش سرای عالی مقرراتی تدوین شده است که به مساحت مقدس مجلس شورای ملی تقدیم میشود.
رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۱۷- طرح گزارش کمیسیون کشور مربوط به اصلاحات مجلس سنا در لایحه قانونی انجمن های شهرستان و استان

رئیس - گزارش کمیسیونها راجع به تشکیل انجمن های شهرستان و استان مطرح است قرائت می شود. (شرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون کشور به مجلس شورای ملی
کمیسیون کشور در جلسه یکشنبه یازدهم خردادماه ۱۳۴۹ با حضور آقای دکتر زاهدی وزیر کشور و معاون پارلمانی آن وزارتخانه لایحه شماره ۳۸۶۶۲/ک/۲۰۰۱ مورخ ۲۷/۱۲/۴۵ دولت راجع به تشکیل انجمنهای استان و شهرستان (ولایتی و ایالتی) را که قبلاً بتصویب مجلس شورای ملی رسید و بمجلس سنا اصلاحاتی در آن بعمل آورده است مورد رسیدگی قرارداد و تغییرات مجلس سنا را شرح زیر بتصویب رسانید.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.
لایحه قانون تشکیل انجمن های شهرستان و استان (ولایتی و ایالتی)

فصل اول - تشکیل انجمن

ماده ۱- بمنظور مشارکت اهالی هر محل در اداره امور محلی و در اجرای اصل سپردن کار مردم ب مردم و تهیه موجبات آبادانی و عمران شهری و روستائی و تشخیص و تعیین نیازمندیهای محلی و مراقبت در تأمین آن در مرکز هر شهرستان باستثناء پایتخت انجمن شهرستان و در مرکز هر استان انجمن استان طبق مقررات این قانون تشکیل میشود و انجمنهای مزبور دارای شخصیت حقوقی خواهند بود.
تبصره - در نقاطی که فرمانداری کل وجود دارد طبق مقررات این قانون انجمن استان تشکیل میشود و فرمانداران کل وظائف و اختیارات استانداران را که در این قانون معین گردیدند بعهده خواهند داشت.

ماده ۲- اعضاء انجمن های شهرستان و استان مطابق مقررات این قانون برای مدت چهار سال از طرف اهالی محل انتخاب میشوند و انتخاب مجدد آنان بلا مانع است.

تبصره - مدت دوره اول انجمنهای شهرستان و استان استثنائاً تا انقضای مدت دوره قانونی انجمنهای شهر که در تاریخ اجرای این قانون تشکیل است خواهد بود بنحویکه برای دوره های بعد انتخابات انجمنهای شهرستان و انجمنهای شهر در یک تاریخ انجام شود.

ماده ۳- انجمن شهرستان تشکیل میشود از منتخبین

مرکز شهرستان و بخشهای تابع آن و انجمن استان مرکب خواهد بود از دو نفر از اعضاء هر یک از انجمنهای شهرستان حوزه استان

ماده ۴- تعداد اعضاء انجمن شهرستان بشرح زیر است:
۱- در مرکز هر شهرستان که تا ۳۰ هزار نفر جمعیت داشته باشد ۵ نفر
۲- در مرکز هر شهرستان که از ۳۰ تا ۵۰ هزار نفر جمعیت داشته باشد ۷ نفر
۳- در مرکز هر شهرستان که از ۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر جمعیت داشته باشد ۹ نفر
۴- در مرکز هر شهرستان که از ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار نفر جمعیت داشته باشد ۱۱ نفر
۵- در مرکز هر شهرستان که از ۲۰۰ تا پانصد هزار نفر جمعیت داشته باشد ۱۳ نفر
۶- در مرکز هر شهرستان که بیش از پانصد هزار نفر جمعیت داشته باشد ۱۵ نفر

تبصره - از هر یک از بخشها که جمعیت آن کمتر از ۵۰ هزار نفر باشد یک نفر انتخاب و به تعداد مزبور علاوه خواهد شد و در صورتیکه جمعیت بخش بیش از ۱۰۰۰۰ نفر باشد برای هر ۷۵۰۰ نفر بیلاتا ده هزار نفر یک نفر نماینده افزوده خواهد شد.

فصل دوم - انتخابات انجمنهای شهرستان و استان

ماده ۵- انتخاب کنندگان باید واجد شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت ایران
۲- داشتن حداقل ۲۰ سال سن
۳- توطن در محل انتخاب یا سکونت در آنجا از شش ماه قبل از انتخابات

ماده ۶- انتخاب شوندگان باید واجد شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت ایران
۲- داشتن حداقل ۲۵ سال سن
۳- خواندن و نوشتن فارسی باندازه کافی

ماده ۸- اشخاص زیر بمناسبت مقام خود نمیتوانند بعضویت انجمن شهرستان یا استان انتخاب شوند:

۱- نخست وزیر و وزراء و معاونین آنان و نمایندگان مجلسین در تمام کشور

۲- استانداران و فرمانداران و دادستانها و شهرداران و بخشداران و کلیه رؤساء سازمانهای دولتی و مؤسسات انتفاعی و بازرگانی وابسته بدولت و قائم مقام و معاونین مقامات مزبور در حوزه مأموریت و کار خود

۳- اعضاء اصلی و علی البدل انجمن نظارت انتخابات انجمن شهرستان در حوزه انتخابیه خود

۴- رئیس و اعضاء انجمن شهر و رئیس انجمن بهداری

تبصره ۱- متصدیان مقامات مذکور در بند ۲ تا ۴ این ماده در صورتیکه داوطلب شرکت در انتخابات حوزه مأموریت خود باشند باید قبل از شروع انتخابات و همزمان با اعلام آمادگی از سمت خویش استعفا دهند و در صورتیکه مستخدم رسمی دولت باشند ضمن استعفا از سمت خود تقاضا کنند که آماده بخدمت شوند و دولت مکلف بقبول این تقاضاها است.

تبصره ۲- سایر مستخدمین رسمی دولت که بعضویت انجمن شهرستان یا استان انتخاب شوند در صورت قبول عضویت انجمنهای مذکور باید از سمت خود استعفا دهند و تقاضا کنند که آماده بخدمت شوند. دولت مکلف بقبول این تقاضاست و مستخدمین مزبور از تاریخ قبولی عضویت انجمن آماده بخدمت خواهند شد.

مدت عضویت انجمن جزو آمادگی بخدمت مستخدم محسوب میشود.

تبصره ۳- بمستخدمین رسمی دولت که بنحو مذکور در تبصره های ۱ و ۲ آماده خدمت میشوند در دوران آمادگی بخدمت حقوقی پرداخت نخواهد شد و هرگاه مستخدمین مزبور بر اساس آخرین حقوق دریافتی زمان اشتغال کشور بازنشستگی خود را بر دوازدهم روز از تاریخ نامؤسسدولتی متبوع آنان موظف خواهد بود مبلغی معادل کشور پرداختی بابت سهم خود بصندوق بازنشستگی کشوری نیز پرداخت نمایند در اینصورت خدمت اینگونه مستخدمین از نظر بازنشستگی جزء سابقه خدمت آنان محسوب خواهد شد.

تبصره ۴- دولت حق ندارد در مدت خدمت مستخدمین موضوع تبصره های فوق در انجمنهای شهرستان و استان شغلی در وزارتخانهها با مؤسسات دولتی مادام که این سمت را دارند به آنان ارجاع نماید ولی پس از خاتمه دوران عضویت در انجمن با آنان مانند سایر مستخدمین آماده بخدمت طبق قانون استخدام کشوری رفتار خواهد کرد.

تبصره ۵- با مستخدمین آماده بخدمت دولت که بعضویت انجمنهای شهرستان یا استان انتخاب شوند بر طبق مقررات این ماده رفتار خواهد شد.

ماده ۹- مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی تا زمانیکه در خدمت هستند از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن محرومند.

ماده ۱۰- انتخاب کنندگان باید قبل از دادن رأی برگ انتخاباتی تحصیل کنند.

نحوه تنظیم دفتر ثبت نام و احراز صلاحیت رأی دهنده و صدور برگ انتخاباتی بموجب آئیننامه ای خواهد بود که بر اساس این قانون از طرف وزارت کشور تهیه و تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۱- پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر شروع انتخابات فرماندار یا جانشین او مکلف است حداکثر ظرف مدت پنج روز در هر شهرستان آگهی در حوزه انتخابیه منتشر کند تا کسانی که داوطلب عضویت انجمن شهرستان باشند از تاریخ انتشار آگهی ظرف دهم روز بترتیب ذیل داوطلبی خود را

بفرمانداری اطلاع دهند داوطلب عضویت انجمن شهرستان باید شخصاً مراتب آمادگی خود را کتباً بفرمانداری اعلام دارد و معرفی نامه ای به امضاء از ۳۰ تا ۱۵۰ نفر با توجه بماده ۴ از اهالی محل که واجد شرایط انتخاب کننده باشند ضمیمه نامه خود بفرمانداری ارسال دارد. برگ داوطلبی و معرفی نامه طبق نمونه ایست که از طرف وزارت کشور تهیه خواهد شد.

ماده ۱۲- پس از انتشار اعلان مذکور در ماده ۱۱ فرماندار بلافاصله کمیسیونی مرکب از خود و رؤسای ادارات دادگستری و بهداری و آموزش و پرورش و در صورت غیبت یا نبودن در محل قائم مقام آنان و یک نفر معتمد محل تشکیل داده بدواً کمیسیون بصلاحت داوطلبان نمایندگی منتها در ظرف ۱۵ روز رسیدگی و بلافاصله اسامی واجدین شرایط در حوزه انتخابیه را اعلان میکند و رأی دهندگان فقط میتوانند به آنان رأی بدهند سپس کمیسیون با زده نفر از طبقات زیر:

۱- علماء

۲- استادان دانشکدهها و دبیران و آموزگاران

و پزشکان و مهندسين و وکلای دادگستری.

۳- بازرگان و پیشه‌وران.

۴- کشاورزان

۵- کارگران.

از هر طبقه سه نفر که واجد شرایط انتخاب شدن باشند تعیین و دعوت مینمایند.

تبصره - در نقاطیکه هر یک از ادارات مذکور در این ماده موجود نداشته باشد بجای آنان از رؤسای سایر ادارات یا معتمدین محل برای تشکیل کمیسیون پنج نفری دعوت میشود تا وظایف مقرر را انجام دهند و همچنین در صورتیکه یک یا چند طبقه از طبقات پنجگانه وجود نداشته باشد کسری عده از سایر طبقات انتخاب میشود.

ماده ۱۳- دعوت شدگان در اولین جلسه از بین خود با خارج هفت نفر را که دارای سواد فارسی و واجد شرایط انتخاب شدن باشند برای مخفی و اکثریت نسبی برای انجمن نظارت اصلی و هفت نفر بهمین ترتیب برای عضویت علی‌البدل انتخاب میکنند. برای انجام انتخاب مزبور حضور دولت از دعوت شدگان کافی خواهد بود در شهرهاییکه جمعیت

آنان کمتر از ده هزار نفر باشد تعداد دعوت شدگان برای انتخاب انجمن نظارت از هر طبقه دو نفر و اعضاء اصلی و علی‌البدل هر کدام پنج نفر خواهند بود.

ماده ۱۴- اعضاء انجمن نظارت پس از انتخاب بلافاصله از بین خود به رأی مخفی و اکثریت نسبی یک نفر رئیس و یک نفر نایب رئیس و دو نفر منشی انتخاب مینمایند.

ماده ۱۵- انتخاب در یک روز بعمل خواهد آمد و انجمن مرکزی نظارت انتخابات در صورت ضرورت بتعداد لازم یک یا چند شعبه فرعی مرکب از پنج نفر از معتمدین محل در یک یا چند نقطه شهر تشکیل میدهد که در روز و ساعات مقرر احضرای نمایند.

ماده ۱۶- انجمن نظارت باید آگهی که حاوی مطالب زیر باشد از ۵ تا ۱۰ روز قبل از روز اخذ رأی در شهر منتشر کند:

۱- محل انعقاد انجمن و تعداد شعب و روز و ساعتی که برای انتخاب معین میشود و مدت اخذ رأی که حداقل ۱۰ ساعت خواهد بود.

۲- شرایط انتخاب کنندگان.

۳- عده اعضائیکه باید انتخاب شوند.

۴- اسامی داوطلبان عضویت انجمن شهرستان که بصلاحت آنها مورد تأیید قرار گرفته و واجد شرایط مقرر در این قانون باشند با تصریح بدان امر که رأی دهندگان میتوانند از میان داوطلبان معرفی شده از طرف انجمن نظارت اشخاصی را که مایل باشند انتخاب نمایند.

ماده ۱۷- دادن رأی باید مخفی باشد کیفیت شرکت احزاب قانونی در انتخابات و نحوه اخذ آراء و استخراج آن و تشخیص حائزین اکثریت طبق آئیننامه ایست که از طرف وزارت کشور تنظیم و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۸- در مواقیکه یکی از اعضاء انجمن نظارت در خلال جریان امر انتخابات استعفا دهد و یا فوت نماید بجای او یکی از اعضاء علی‌البدل که دارای رأی زیاد تری بوده است بعضویت انجمن اصلی دعوت میشود. در مواقیکه عده ای از اعضاء اصلی یا علی‌البدل استعفا یا فوت کنند تا زمانیکه اکثریت اعضاء اصلی و علی‌البدل برای ادامه کار

باقی باشند انجمن با همان عده و وظایف خود را انجام خواهد داد و در صورتیکه اکثریت باقی نباشد فرماندار از میان منتخبین مقرر در ماده ۱۲ کسانی را که رأی بیشتری داشته اند بترتیب دعوت خواهد نمود تا انجمن کار خود را ادامه دهد و در صورت تساوی رأی بقید قرعه انتخاب خواهند شد.

ماده ۱۹- هرگاه در جریان انتخابات یک یا چند نفر از اعضاء انجمن نظارت از شرکت و حضور در انجمن استنکاف نمایند در صورتیکه با یک مرتبه اخطار کتبی فرماندار حاضر نشوند مستعفی شناخته شده و بجای آنها از اعضاء علی‌البدل دعوت میشود.

ماده ۲۰- در صورتیکه عضو مستعفی یا مستنکف یا فوت شده رئیس یا نایب رئیس یا یکی از منشی ها باشند بنحو مذکور در ماده ۱۸ عمل میشود و باقتضاء مورد رئیس یا نایب رئیس یا منشی انتخاب خواهد شد.

ماده ۲۱- اگر کسی در جریان انتخابات شکایت یا ایرادی در امر انتخابات داشته باشد مانع سیر قانونی جریان انتخابات نخواهد بود ولی خلاصه شکایت یا ایراد در دفتر مخصوص انجمن نظارت ثبت و بشاکی رسید داده خواهد شد و طبق مقررات ماده ۲۲ رسیدگی بعمل خواهد آمد.

ماده ۲۲- انجمن نظارت از روز اعلام خاتمه رأی و تعیین منتخبین تا یک هفته ایرادات و شکایات از انتخابات را پذیرفته و رسیدگی میکند و نتیجه را اعلام میدارد و اگر شکایتی از انجمن نظارت رسیده باشد باید تا آخرین ساعت اولین روز هفته بعد به کمیسیون مذکور در ماده ۱۲ برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم بفرستد کمیسیون مزبور حداکثر در مدت یک هفته رسیدگی بشکایات را خاتمه داده و نظر خود را ضمن تنظیم صورت مجلسی بفرمانداری و انجمن نظارت ابلاغ مینماید تصمیم کمیسیون در این مورد قطعی است و فرماندار و انجمن نظارت مکلفند تصمیمات مزبور را بموقع اجرا گذارند.

ماده ۲۳- در مواردیکه تجدید انتخاب لازم شود طبق مواد این قانون اقدام خواهد شد.

ماده ۲۴- در صورتیکه شکایتی از انتخابات نشود و یا شکایتهای رسیده پس از رسیدگی مورد تأیید کمیسیون پنج نفری مندرج در ماده ۱۲ واقع نگردد انجمن نظارت بنام

کسانی که عضویت انجمن شهرستان انتخاب شده اند اعتبار -
نامه ای با مضای اکثریت اعضای انجمن نظارت و فرماندار صادر
خواهد کرد .

ماده ۲۵ - بعد از اینکه رسیدگی بشکایات خاتمه
پذیرفت و اعتبار نامه اعضاء انجمن شهرستان صادر گردید
اوراق آراء ماخوذه با حضور اعضاء انجمن شهرستان و رئیس
واعضاء انجمن نظارت انتخابات فرماندار معدوم میشود و در این
موقع رئیس انجمن نظارت انحلال انجمن نظارت را اعلام
میدارد .

ماده ۲۶ - ترتیب انتخابات نمایندگان بخشها بدین
نحو خواهد بود که انجمن هر ده یک نفر نماینده از میان اعضاء
خود انتخاب و کتبا به بخشداری معرفی مینماید این نمایندگان
انجمنهای ده با دو نفر نماینده مرکز بخش که از طرف انجمن ده
مرکز بخش یا انجمن شهر آنجا انتخاب خواهند شد در
روزیکه قبلا از طرف بخشدار تعیین و به آنان ابلاغ شده در
مرکز بخش حاضر میگردد و پس از اجتماع حداقل دو نلک
نمایندگان منتخب در بخشداری با حضور بخشدار از بین
خود و با از ساکنین حوزه بخشداری نماینده یا نمایندگان
بخش را که واجد شرایط عضویت انجمن شهرستان باشد به
اکثریت آراء حاضرین عضویت انجمن شهرستان انتخاب و
با اعتبار نامه ای که به اعضاء یا ممبر اکثریت نمایندگان منتخب
شرکت کننده در رأی باشد فرمانداری معرفی مینماید .

در صورتیکه در روز موعود دو نلک نمایندگان منتخب
در بخشداری حاضر نباشند مجدداً روز دیگری برای انتخاب
اعضای انجمن معین و با اکثریت اعضاء حاضر انتخاب بعمل
خواهد آمد .

تبصره - در هر ده که انجمن ده تشکیل نشده باشد
انجمن عمرانی بخش بکنفرانهای همان ده را که واجد شرایط
انتخاب شونده باشد برای انتخاب نماینده بخش تعیین خواهد
نمود .

فصل سوم - طرز تشکیل انجمنهای شهرستان و استان

ماده ۲۷ - پس از آنکه دو نلک اعتبارنامه منتخبین
بخشها و مرکز شهرستان فرمانداری واصل گردید فرماندار
مكلف است از کلیه اعضاء انجمن شهرستان و معتمدین
محل و وجوه طبقات مندرج در ماده ۱۲ و رؤسای ادارات و

مؤسسات عمومی برای افتتاح انجمن دعوت و انجمن را
بنام نامی اعلیحضرت همایونی شاهنشاه افتتاح کند .

ماده ۲۸ - پس از افتتاح بلافاصله انجمن بریاست
مسئول ترین و منشیگری دو نفر از جوانترین اعضاء تشکیل
میشود و در حضور کلیه مدعوین مراسم سوگنده این ترتیب
انجام خواهد شد که هر يك از اعضاء سوگندنامه بشرح زیر
بازکر نام خود قرائت نموده و ذیل آنرا اعضاء کند .

« من . . اعضاء کننده زیر خداوند متعال را بشهادت
میتطلبم و به قرآن مجید سوگند یاد میکنم تکالیف و وظایفی
را که بعنوان عضو انجمن شهرستان بمن رجوع شده است
با کمال راستی و درستی وجد و جهد انجام بدهم و در انجام
این وظایف هرگز اغراض شخصی را مداخله ندهم و همواره
خیر و صلاح مردم و تمامیت کشور ایران را منظور و نصب
العین خود ساخته و بقانون اساسی و سلطنت مشروطه ایران
وفادار بمانم و نسبت به اعلیحضرت همایون شاهنشاه مفخم
خود صدیق و راستگو باشم . »

تبصره ۱ - اعضائی که از اقلیتهای مذهبی انتخاب
میشوند بکتاب آسمانی خود سوگند یاد خواهند کرد .

تبصره ۲ - اعضاء انجمن های شهرستان که بعد از
جلسه افتتاحیه برسد در اولین جلسه رسمی که حاضر می شوند
باید مراسم تحلیف را بجا آورده و سوگند نامه را اعضاء
نمایند .

ماده ۲۹ - انجمن شهرستان پس از ادای سوگند از
میان اعضاء خود بکنفر رئیس و بکنفر نایب رئیس و دو نفر
منشی با رأی مخفی و اکثریت آراء برای مدت دو سال انتخاب
و شروع به انجام وظایف قانونی خود میکند همچنین دو نفر
را از بین خود برای عضویت در انجمن استان انتخاب و
پس از صدور اعتبار نامه فرمانداری معرفی می کند .

ماده ۳۰ - هرگاه یکی از اعضاء اعم از اینکه
منتخب شهر یا بخشهای تابع حوزه شهرستان باشد استعفا داده
یا فوت کند بکنفر که بلافاصله بعد از آخرین نفر منتخب حوزه
مربوط رأی بیشتر داشته است برای بقیه مدت نمایندگی
بجای او دعوت می شود .

ماده ۳۱ - هر يك از اعضاء انجمن شهرستان که فاقد
يك یا چند شرط از شرایط لازم برای عضویت انجمن شود

باشغل دولتی قبول کند یا بدون عذر موجه و جلب موافقت
قبلی انجمن چهار جلسه متوالی غیبت کند از عضویت انجمن
معاف و مراتب عضو مزبور ابلاغ خواهد شد تا اگر اعتراضی
داشته باشد ظرف یک هفته به انجمن استان اعلام کند و میتواند
برای دفاع از خود در جلسه انجمن حضور یابد تصمیم انجمن
استان در این باره قطعی و بجای عضو معاف شده مطابق مواد
فوق از منتخب بعدی دعوت بعمل خواهد آمد .

ماده ۳۲ - ترتیب افتتاح و مراسم تحلیف در انجمن
استان نیز بدرتیبی که برای افتتاح انجمن شهرستان مقرر
شده صورت خواهد گرفت .

ماده ۳۳ - استاندار مکلف است پس از معرفی
اشخاصی که در شهرستانها برای عضویت انجمن استان انتخاب
شده اند ظرف ده روز ترتیب تشکیل و افتتاح انجمن استان را
برطبق ماده (۲۷) بدهد و اعضاء انجمن استان را برای
تشکیل انجمن دعوت نماید .

ماده ۳۴ - پس از حضور دو نلک از اعضاء انجمن
استان ، انجمن تحت ریاست مسن ترین اعضاء تشکیل میشود
و از بین خود يك رئیس و يك نایب رئیس و دو منشی با رأی
مخفی و اکثریت نسبی برای مدت دو سال انتخاب و رسمیت
انجمن را اعلام و برطبق این قانون شروع به انجام وظایف
مقرر می نمایند .

ماده ۳۵ - انجمن استان هر سه ماه یکبار تشکیل
می گردد جلسات فوق العاده انجمن بنا بر تقاضای دو نلک از
اعضاء یا پیشنهاد استاندار تشکیل خواهد شد .

ماده ۳۶ - هر يك از انجمن های استان در اولین
دوره اجلاس سه سالانه خود کمیسیونی مرکب از ۳ تا ۵ نفر
انتخاب خواهد کرد ، وظایف این کمیسیون برقرار زیر است :

۱- مراقبت در اجرای تصمیمات انجمن استان و
تهیه دستور مذاکرات دوره اجلاسیه بعد .

۲- مطالعه و رسیدگی به بودجه استان که باید در
انجمن مورد رسیدگی قرار گیرد .

۳- بررسی سایر مسائلی که قبل از فرارسیدن دوره های
اجلاسیه به انجمن استان رجوع شده است .

۴- اتخاذ تصمیم نسبت بمسائل عادی و امور جاریه که
در فاصله دوره اجلاسیه به انجمن رجوع شده و رئیس انجمن

بکمیسیون دائمی ارجاع کرده باشد و تهیه گزارش این
تصمیمات برای اطلاع انجمن .

ماده ۳۷ - هر يك از انجمن های شهرستان و استان
دبیرخانه ای خواهد داشت که مسئول رئیس انجمن می باشد .

ماده ۳۸ - استاندار با معاون او میتواند در جلسات
انجمن شهرستان و استان فرماندار هر شهرستان یا معاون او
میتوانند در جلسات انجمن شهرستان حاضر شوند و در
مذاکرات شرکت نمایند ولی حق رأی نخواهد داشت .

همچنین انجمن میتواند هر يك از رؤسای ادارات و سازمان های
وابسته بدولت را که لازم بداند و با اینکه خود رؤساء مزبور
درخواست کرده باشند به انجمن دعوت نماید ولی حق رأی
نخواهند داشت .

ماده ۳۹ - جلسات انجمنها علنی است و حضور
اشخاص در انجمن آزاد است ولی حق مذاکره و دخالت در
مذاکرات انجمن و تظاهرات را ندارند . رئیس انجمن میتواند
در صورت لزوم به تقاضای نلک از اعضاء یا استاندار یا فرماندار
جلسات غیر علنی تشکیل دهد در اینصورت اعضاء مذاکرات
اینگونه جلسات موکول بتصویب انجمن خواهد بود .

تبصره - هرگاه در انجمن استان موضوعی مربوط
بیکي از شهرستانهای تابع استان مطرح و در جریان باشد
فرماندار و همچنین رؤسای مربوط آن شهرستان می توانند
با موافقت استاندار در آن جلسات و مذاکرات مربوط
بحوزه خود بدون داشتن حق رأی شرکت کنند .

ماده ۴۰ - نظم داخلی انجمن بعهده رئیس است و
هر يك از اعضاء که برخلاف نظم رفتار کند مطابق آئین نامه
داخلی انجمن با او رفتار می شود و اگر از اشخاص خارج که در
انجمن حضور دارند عملی مخالف انتظامات سربرند یا در
مذاکرات انجمن مداخله نمایند رئیس بوسیله مأمورین
شهریانی که مأمور حفظ انتظامات هستند مرتکب را از
انجمن اخراج میکند .

در صورتیکه عمل مرتکب مستلزم تعقیب کیفری باشد
صورت مجلس تنظیم و بمقامات صلاحیتدار قضائی برای
تعقیب قانونی ارسال خواهد شد .

تبصره - هر انجمن شهرستان و استان آئین نامه داخلی
خواهد داشت که باید بتصویب آن انجمن رسیده باشد . وزارت

کشور نمونه این آئین نامه را تهیه و در اختیار انجمنها خواهد گذاشت.

ماده ۴۱ - اجزای برای انتخاب اشخاص در انجمن بطور مخفی و باورده برای تصویب بودجه باورده عینی خواهد بود و در غیر این موارد اجزای باقیام و فمود ضوابط میگیرد مگر آنکه دو ثلث اعضاء حاضر نقضی رای مخفی نمایند.

ماده ۴۲ - انجمن با حضور دو ثلث اعضاء رسمیت میدهد و تصمیات انجمن وقتی معتبر است که بیش از نصف نصاب اعضاء انجمن آن رای موافق داده باشند.

ماده ۴۳ - خلاصه مذاکرات و تصمیات هر جلسه در گزارشهای غائبین بوسیله یکی از منشی در دفتر مخصوص نشین و رئیس انجمن و منشی زیر آنرا باید اعضاء نمایند.

ماده ۴۴ - تصمیات انجمن علاوه بر آنکه در انجمن علنی اعلام می شود جداگانه هم نوشته و در محلهای مخصوصی که عهده بنوانند از آن اطلاع حاصل نمایند الصاق میگردد.

ماده ۴۵ - تشکیل جلسات و اتخاذ تصمیم در غیر از محل انجمن و در غیر وقتی که تعیین شده ممنوع و باطل است.

استاد را فرماندار مکلفند آماده که برای انجمن محل مخصوص تعیین نشده در استانداری یا فرمانداری یا شهرداری محل لازم در اختیار انجمن بگذارند.

ماده ۴۶ - هرگاه انجمن برخلاف وظایف قانونی خود اقدام نماید از طرف استاندار تذکرات لازم به انجمن داده می شود و اگر تذکرات مؤثر واقع نشود به پیشنهاد وزارت کشور که متکی بدلائل موجد باشد و تصویب شورای دولتی و درغیات آن تصویب هیات وزیران آن انجمن متحل میگردد در این صورت هرگاه بیش از یکسال به آخر دوره باقیمانده باشد وزارت کشور دستور تجدید انتخابات را برای بقید مدت صادر مینماید.

تیسره - پس از اجرای این قانون در صورت انحلال انجمن شهرستانها میبایست فرماندار و عضویت رؤسای دادگستری - دارائی - بهداری - آموزش و پرورش - انجمن شهر و یک نفر مضمند محل با انتخاب فرمانداران تشکیل مجدد

انجمن مزبور وظایف انجمن را با استثناء وضع عوارض انجام خواهند داد.

ماده ۴۷ - انجمن شهرستان باید یک نسخه از کلیه تصمیات خود را قبل از اجراء برای فرماندار و انجمن استان برای استاندار ارسال دارد.

هرگاه فرماندار یا استاندار تصمیاتی را برخلاف قانون و با خارج از صلاحیت انجمن تشخیص دهد نظر او اعتراضات خود را حداکثر تا ده روز کتبا با انجمن اعلام میدارد و گزارش آنرا بوزارت کشور میفرستد و انجمن نسبت بمواردیکه مورد اعتراض قرار گرفته میتواند تجدید نظر کند و در صورتیکه انجمن عقیده اولیه خود باقی باشد وزارت کشور هم نظر فرماندار را استناد دارد تا باینکه مورد اختلاف برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم قطعی بوسیله وزارت کشور بشود و در غیاب آن به هیئت وزیران رجوع خواهد شد و نظر شورای دولتی با هیئت وزیران قطعی خواهد بود و باین حال مطلب مورد اعتراض تا تعیین تکلیف نهایی موقوف الاجرا خواهد ماند.

ماده ۴۸ - تصمیات انجمنهای شهرستان و استان در حدود وظایف خود در صورتیکه طبق ماده ۴۷ این قانون مورد اعتراض قرار نگیرد پس از انقضای ده روز از تاریخ اعلام آن به فرمانداری یا استانداری قابل اجرا خواهد بود.

انجمن مکلف است هزینه ماه بیکبار گزارش عملیات خود را برای اطلاع عموم منتشر نماید.

ماده ۴۹ - ادارات و سازمان های وابسته بتولت و انجمن های محلی مکلفند اطلاعات لازم را که مربوط بوظایف انجمن است در صورت تقاضا در اختیار انجمن قرار دهند مگر اینکه اطلاعات مزبور محرمانه باشد و در صورت اختلاف طبق نظر استاندار عمل خواهد شد.

ماده ۵۰ - سه ماه قبل از پایان دوره انجمن فرماندار مکلف است با رعایت ماده ۱۱ کمیسیون مقرر در ماده (۱۲) را برای دعوت انجمن نظارت و اقدام به انتخابات دوره بعد دعوت نماید.

فصل چهارم - وظایف و اختیارات انجمنهای شهرستان و استان

ماده ۵۱ - انجمن شهرستان دارای وظایف و اختیارات زیر میباشد:

۱- تصویب طرحهای عمرانی و اجتماعی حوزه شهرستان در حدود بودجه و اعتبارات مصوب انجمن با رعایت قوانین مربوط.

طرحهای مزبور شامل امور محلی از قبیل: تأسیس آموزشگاهها اعم از حرفه ای و غیره مزارع نمونه - ساختن راههای فرعی و روستائی - ایجاد مؤسسات درمانی و بهداشتی و تعاون عمومی و امثال آن که علاوه بر برنامه های مصوب عمومی کشور باشد و انجمن بتواند با عوایدی که در اختیار دارد و یا با کمک دولت آنها را تأسیس و اداره نماید.

۲- مراقبت در امور مربوط بانجمنهای عمران بخش و راهنمایی آنها در تنظیم طرحهای عمرانی و اجتماعی.

۳- حفظ و اداره کلیه اموال منقول و غیر منقول متعلق بانجمن و مؤسساتیکه از طرف انجمن دایر میگردد و اتخاذ تصمیم در مورد خرید و فروش و نقل و انتقال آنها.

۴- تصویب قراردادهائیکه برای انجام وظایف خود لازم میباشد.

۵- اتخاذ تصمیم و نظارت بر مصرف وجوهی که بمنظور انجام وظایف مقرر در این قانون از منابع دولتی در اختیار انجمن قرار میگردد.

۶- تصویب بودجه و متمم بودجه و اصلاح بودجه انجمن و انتشار تقریر بودجه.

۷- مراقبت در امور بهداری و بهداشت حوزه شهرستان.

۸- مراقبت در امور خیریه و تعاون عمومی حوزه شهرستان.

۹- مراقبت در امور آموزشی و تربیتی شهرستان و کمک به پیشرفت برنامه پیکار با بیسوادی و سیاهیان انقلاب.

۱۰- اهداء و قبول هدایا بنام انجمن.

۱۱- اتخاذ تصمیم در مورد رفع اختلافات بین شهرداریها و انجمنهای دهات حوزه شهرستان در صورتیکه مرجع قانونی خاصی برای آن تعیین نشده باشد.

۱۲- انجمن شهرستان میتواند در موارد زیر بر اساس با بدخواست سازمانهای ذیصلاح اظهار نظر کند:

الف - امور اجتماعی - اقتصادی - آموزشی - تربیتی - فرهنگی و بهداشتی.

ب - عمران شهری و روستائی.

ج - خواربار و مایحتاج عمومی.

د - امور حمل و نقل و وسائط نقلیه عمومی.

ه - حدود حوزه شهرستان - شهر - بخش.

و - حفظ و آبادانی موقوفات عامه و مصرف صحیح عواید آن طبق مقررات مربوط.

ز - توسعه کشاورزی و دامپروری و دفع آفات.

ح - ایجاد و نگاهداری راهها.

ط - حفظ و حراست آثار باستانی و تأسیس موزه و کتابخانه.

ماده ۵۲ - دولت میتواند علاوه بروظایفی که بموجب این قانون بانجمنهای شهرستان و استان واگذار گردیده و وظائف بعضی سازمانها و مؤسسات دولتی را نیز تا تاریخ تصویب این قانون که عهده دار این امور بوده اند بتدریج و متناسب با امکانات محلی بانجمن شهرستان یا استان واگذار نماید و امکانات اجرائی و مالی مربوط را نیز در اختیار انجمن قرار دهد.

ماده ۵۳ - انجمن شهرستان میتواند برای تأمین هزینه طرحهای موضوع ماده (۵۱) عوارض مخصوصی که منحصرأ بمصارف مزبور خواهد رسید بطور موقت وضع و با ذکر طرح مربوط برای اطلاع عموم آگهی نماید. عوارض مزبور نباید تأثیر سستی در اقتصاد عمومی کشور داشته باشد و تشخیص آن با کمیسیون مرکب از وزراء کشور و دارائی و اقتصاد خواهد بود.

انجمن شهرستان باید عوارضی را که برای اجراء طرحهای عمرانی وضع میکند قبل از اجراء به اطلاع کمیسیون مزبور برساند و کمیسیون مکلف است از تاریخ اعلام بکمیسیون حداکثر ظرف دو ماه نظر خود را به انجمن اعلام کند و در صورتیکه در مدت مزبور کمیسیون نظر خود را ابلاغ نکند مصوبات انجمن قابل اجرا خواهد بود.

تیسره - پس از تأمین اعتبار لازم برای انجام طرح مصوب موضوع عوارض مربوط به آن خود بخود لغو و منتهی میشود.

ماده ۵۴ - هرگاه برای انجام امور مربوط به عمران و آبادی شهری و روستائی نقشه‌ها و طرحهائی لازم باشد که تهیه آن برای انجمن مقدور نباشد سازمانهای دولتی مربوط باید خدمات فنی مورد نیاز را مجاناً انجام داده و راهنمایی‌های لازم را بعمل آورند.

ماده ۵۵ - هر يك از سازمانهای دولتی و مؤسسات وابسته بان که برای رفع نیازمندیهای محلی پیشنهادی بمقامات مرکزی نموده و اعتباراتی را برای امور عمرانی درخواست کند باید قبلاً نظر انجمن شهرستان یا استان را بر حسب مورد بخواهد هرگاه انجمن نظری داشته باشد باید حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز اعلام نماید. سازمانهای مزبور مکلفند عین نظریه انجمن را بمقامات مرکزی بفرستند.

ماده ۵۶ - وزارت کشور آئین‌نامه‌های مربوط به تشخیص نیازمندیهای نواحی مختلف کشور و اولویت طرحها و نقشه‌ها را برای راهنمایی انجمنها تنظیم و بتصویب هیئت دولت می‌رساند.

ماده ۵۷ - در اموری که طبق مقررات این قانون انجام آن از وظایف و اختیارات انجمن شهرستان است هرگاه امری مربوط به بیش از حوزه يك شهرستان باشد یا اثرات آن شامل بیش از يك شهرستان گردد انجمن استان عهده‌دار انجام آن خواهد بود.

اموریکه مربوط به بیش از يك شهرستان است بنا بر پیشنهاد استاندار و تصویب انجمن استان معین خواهد شد.

ماده ۵۸ - انجمن استان به اختلاف نظر بین انجمنهای شهرستان و اختلاف نظر بین انجمنهای مزبور با انجمنهای شهر و انجمن بهداری و کمیسیون ناظر بر سهم آموزش و پرورش از درآمد شهرداریها رسیدگی مینماید و رأی انجمن استان قطعی خواهد بود.

فصل پنجم - بودجه و مقررات مالی انجمنهای شهرستان و استان

ماده ۵۹ - هر يك از انجمنهای شهرستان و استان دارای بودجه سالانه خواهد بود که شامل کلیه ارقام درآمد و هزینه انجمن میباشد.

تبصره - سال مالی انجمن یکسال شمسی است که از اول فروردین ماه شروع و در آخر اسفند همانسال خاتمه می‌یابد.

ماده ۶۰ - بودجه انجمن را هیأت رئیسه تا پایان

دی ماه تهیه مینماید و باید تا پایان اسفند ماه بتصویب انجمن رسیده و برای اطلاع عموم منتشر شود.

ماده ۶۱ - تفریح بودجه هر سال انجمن های شهرستان و استان باید تا پایان خرداد ماه سال بعد بتصویب انجمن رسیده و برای اطلاع عموم منتشر شود.

ماده ۶۲ - منابع درآمد انجمن های شهرستان و استان بقرار زیر است:

۱ - درآمد حاصل از عوارض ماده ۵۳ و اموال و تأسیسات متعلق به انجمن.

۲ - سهمی که انجمنهای عمران دهات و انجمنهای شهر از محل بودجه عمرانی خود به تقاضای انجمن شهرستان و تصویب استاندار با توجه به برنامه عمرانی شهرستان برای مخارج شهرستان تخصیص میدهند.

۳ - سهمی که بعنوان کمک از خزانه دولت و یا از محل ذرآمدهای سازمان برنامه طبق شرایط مقرر برای امور عمرانی انجمن اختصاص داده میشود.

مجموع کمک های موضوع این بند برای کلیه انجمن های شهرستان و استان هر سال در بودجه کل کشور منظور و طبق پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران بر حسب نیازمندی در اختیار هر يك از انجمنها قرار خواهد گرفت.

۴ - هدایا و سایر درآمدهای متفرقه پیش بینی نشده در حدود مقررات قانونی.

۵ - سهمی از مجموع مالیات بردرآمد و مالیات بر املاک و اموال وصول شده حوزه انجمن میزان سهم مزبور هر سال در بودجه کل کشور معین خواهد شد.

تبصره - درآمد انجمنهای استان عبارت است از درآمد های مندرج در ردیف های ۴ و ۵ این ماده.

ماده ۶۳ - انجمنهای شهرستان و استان میتوانند در صورت لزوم برای تأمین هزینه طرحهای عمرانی تا میزان ۲۰ درصد بودجه درآمدها سالانه خود انجمن وام یا اعتبار از منابع داخلی تحصیل نمایند. دریافت وام اضافه بر ۲۰٪ مزبور منوط بتصویب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده ۶۴ - اعضای انجمن های شهرستان و استان حق حضور متناسب با میزان کاربرد رعایت بودجه از اعتبارات انجمن دریافت خواهند نمود.

تبصره ۱ - برای اجرای مقررات مذکور در این ماده انجمن های شهرستان و استان به درجه تقسیم شده و میزان حق حضور طبق آئین‌نامه ای که از طرف وزارت کشور تنظیم و بتصویب هیأت وزیران میرسد معین خواهد شد.

تبصره ۲ - اعضای انجمن های شهرستان که مقیم مرکز شهرستان نباشند و همچنین اعضای انجمنهای شهرستان که از شهرستانها در انجمن استان شرکت میکنند علاوه بر حق حضور هزینه معمولی ایاب و ذهاب و کمک خرج متناسبی برای ایام توقف در مرکز شهرستان یا استان جهت شرکت در جلسات انجمن از بودجه انجمن مربوط دریافت خواهند نمود.

هزینه ایاب و ذهاب و کمک خرج طبق آئین‌نامه بترتیب مذکور در این ماده تعیین خواهد شد.

ماده ۶۵ - تبصره ۲ ماده ۱۴ قانون انتخابات مجلس شورای ملی و تبصره ۴ ماده ۱۲ قانون انتخابات مجلس سنا و قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی مصوب سال ۱۳۲۵ قمری و سایر قوانینی که با این قانون مغایر است در قسمتی که مغایرت دارد ملغی است.

تبصره - در هر يك از قوانینی که شرکت اعضای انجمن ایالتی و ولایتی در انجمنها و اجتماعات ذکر شده از انجمن استان و شهرستان دعوت بعمل خواهد آمد.

ماده ۶۶ - دولت میتواند اصلاحاتی را که در این قانون ضروری بداند ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون به کمیسیون مشترک کشور مجلسین پیشنهاد نماید. مصوبات کمیسیون مزبور در این مورد تا تصویب نهائی آن در مجلسین قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۶۷ - دولت مأمور اجرای این قانون است و هزینه لازم برای اجرای آن را با تصویب هیأت وزیران تأمین و پرداخت خواهد کرد.

مخبر کمیسیون کشور - کلاتر هرمزی

گزارش از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۱۱ خردادماه ۱۳۴۹ با حضور نماینده دولت لایحه

مربوط به تشکیل انجمن های شهرستان و استان (ولایتی و ایالتی) را مورد رسیدگی قرارداد و گزارش کمیسیون کشور را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - دبیرم

گزارش از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۱۲ خردادماه ۱۳۴۹ با حضور نماینده دولت لایحه مربوط به انجمن های شهرستان و استان (ولایتی و ایالتی) را مورد رسیدگی قرارداد و گزارش کمیسیون کشور را در این مورد تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر وفا

گزارش از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ۱۲ خرداد ماه ۱۳۴۹ با حضور نماینده دولت لایحه مربوط به انجمن های شهرستان و استان (ولایتی و ایالتی) را مورد رسیدگی قرارداد و گزارش کمیسیون کشور را در این مورد تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - دانشمند

رئیس - گزارش کمیسیون بونهام طرح است آقای دکتر اسفندیاری بفرمائید.

دکتر اسفندیاری - لازمه قانونگذاری در تمام جوامع بشری رعایت بعضی اصول و تشریفات و مقررات است که باید این حدود مقررات رعایت بشود. تا قوانینی که از مجالس و قوه مقننه اعلم از مجلس سنا یا شورای ملی میگردد برای قابل اجراء بودن مثلا در مجلس شورای ملی باید اول نمایندگانی انتخاب کنیم بعد اعتبارنامه این نمایندگان تصویب بشود و طبق مقررات موجود مجلس شورای ملی که آئین‌نامه داخلی این مجلس ناظر بان است

وقانونی است که مجلس شورای ملی آنرا تصویب کرده و از نظر اجرای امور و رعایت مقررات طبق آن موارد باید عمل بشود و نمایندگان باید به لوایحی که دولت میآورد بیآ طرحهایی که از طرف نمایندگان محترم به مجلس شورای ملی داده می شود رسیدگی کنند این لوایح و طرحها که میآید اینجا رسیدگی میشود اعم از اینکه يك شوری باشد یا ده شوری باشد يك فوریتی یا دو فوریتی باشد اعم از اینکه بعد از يك فوریت یا دو فوریت و یا يك شورویا دو شور به مجلس سنا برود یا از مجلس سنا به مجلس شورای ملی بیاید که مورد رسیدگی و امعان نظر قرار گیرند بهر صورت رعایت مقرراتی را که ما در مجلس شورای ملی وضع کرده ایم یا آنهایی که قبلا وضع کرده اند و هنوز نقض نشده ضرورت دارد رعایت این مقررات را به هیچ عنوان نمیتوانیم زیر پا بگذاریم مگر اینکه قوانین موجود را بهم بزنیم و مقررات دیگری را جانشین آن کنیم در پاره ای موارد در همین مجلس شورای ملی دیده شد که میگویند چون دوران انقلاب هست و باید مقررات جدیدی در نظر گرفته شود . مقررات سابق را بی ارزش جلوه میدهند در صورتی که تا زمانی که آن مقررات به قوت خودش باقی است و بهر عنوانی کنار گذاشته نشده مقررات محترم است و باید آن را رعایت کنیم اعم از اینکه قبل از انقلاب یا بعد از انقلاب باشد (مهندس ارفع - کی گفته در دوره انقلاب نباید مقررات را رعایت کرد کسی چنین چیزی نگفته است) اجازه بفرمائید بنده مقدمه را عرض کنم بعد به اصل مطلب که رسیدیم اگر اعتراضی داشتید تریبون در اختیار شماست بفرمائید (مهندس ارفع - بنده روی جمله ای که فرمودید گفتم) خیلی متشکرم که روی جمله فرمودید ولی بعضی وقتها راجع به مقررات داخلی مجلس گفته میشود بهر صورت بعضی وقتها هم گفته می شود بعضی قوانینی که برای تصویب نهائی در مجلس هست - چون مقدمات تصویب لایحه در دوره قبل فراهم شده ولی تصویب نهائیش در دوره بعد بوده بنابراین تغییراتی که در دوره بعد در این لوایح میدهم با اینکه دوشور آن در دوره قبل مجلس شورای ملی تمام شده مانعی ندارد در صورتی که این استنبال هم از نظر من کاملا درست بنظر نمیرسد زیرا

لایحه ای که تمام مراحل قانونگذاری و عملیات تصویبی قانونیش را انجام داده و رفته به مجلس سنا اعم از اینکه مال دوره قبل یا بعد باشد بهر صورت کارش از نظر مجلس شورای ملی تمام است و جنبه قانونی دارد و مقررات ما ایجاد می کند که تغییراتی که در مجلس سنا داده شده باید در اینجا رسیدگی و امعان نظر کنیم بعضی از این تغییرات در این لایحه امروز مطرح هست که بعداً مورد رسیدگی قرار میدهم این تغییرات بصورتی داده شده که در پاره ای مواد یا پاره ای از تبصره ها لایحه را از صورت دوشوری بودن و اصلاح تغییرات مجلس سنا بدر آورده و بصورت يك شوری و پیشنهادی در کمیسیون کشور به مجلس شورای ملی تقدیم شده از نظر قانونگذاری این تغییر بنظر اینجانب درست نیست یعنی در واقع با چند روز صرف وقت و دادن يك لایحه از طرف دولت یا يك طرح از طرف نمایندگان میتوانستیم همین اصلاحات را در لایحه بگنجانیم بدون اینکه مقررات مجلس را زیر پا بگذاریم البته دیده شده در پاره ای از موارد با اینکه لایحه چندین سال در مجلس مانده در موارد خاصی روی عجله خاصی که برای گذراندن سریع آن قوانین میشود مقداری از این اصول و مقررات زیر پا گذاشته می شود و این عجله ها باعث می شود که وقت ازین برود و مقررات کامل رعایت نگردد و به اصول قانونگذاری بی توجهی بشود این قسمت ها البته از نظر کلی درست نیست موضوعی که میخواستم در مورد این لایحه بحضور همکاران محترم عرض کنم اگر به تاریخچه این لایحه مراجعه کنید می بینید که لایحه مربوط بانجمنهای ایالتی و ولایتی یا لایحه قانونی انجمنهای ایالتی و ولایتی بصورتی که در قانون اساسی گنجانده شده یکی از فصول و اصول اساسی قانون اساسی است که شاهنشاه بسیار باین مسئله توجه دارند که تمام مبانی مشروطیت در این مملکت از طرف دولت بمرحله اجراء در بیاید بهمین علت جناب آقای علم در موقع تصدی نخست وزیری خودشان لایحه انجمنهای ایالتی و ولایتی را به مجلس شورای ملی تقدیم کردند که در مقدمه آن لایحه نظر شاهنشاه ما را گنجانده اند یعنی باین صورت است شماره ترتیب چاپ ۱۸ ، تاریخ ۱۱ آذر ۱۳۴۲ ریاست محترم مجلس شورای ملی در اجرای

منویات مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه و برنامه دولت در توسعه اصول دموکراسی و سپردن کارهای محلی بدست مردم محل و برای اجرای اصول ۲۹ ، ۹۰ ، ۹۱ ، ۹۲ . ۹۳ متمم قانون اساسی این لایحه را به مجلس شورای ملی تقدیم کرده در موقعی که این لایحه به مجلس شورای ملی تقدیم شده از آن وقت تا بحال اگر به صورت مجالس کمیسیون کشور مراجعه بشود چندین دفعه در کمیسیون کشور اعم از مجلس شورای ملی یا مجلس سنا از طریق دولت دنبال کردن و شور و بحث در کمیسیونها و آوردنش به جلسه علنی مجلس شورای ملی یا سنا متوقف مانده است که در صورت مجالس کمیسیونهای کشور موجود هست میتوانید اگر خواسته باشید به آنها مراجعه کنید با همه اموری که از طرف شاهنشاه و با همه اینکه چند سال قبل از طرف جناب آقای علم به مجلس داده شده معذک در کمیسیونهای کشور مجلس و سنا بخواست وزیرای کشور وقت متوقف مانده و شاید صلاح نبوده که دنبال بشود تا بصورت قانونی در بیاید متأسفانه در مملکت ما خیلی از امور قائم به شخص هست یعنی آقای دکتر پیراسته رفتند و وزیر کشور بعدی دولت حزبی ایران نوین آقای دکتر صدر شریف آوردند و بعد مهندس انصاری تشریف آوردند و بعد از آقای مهندس انصاری آقای خسروانی و بعد از آقای خسروانی جناب آقای زاهدی حاضر تشریف آوردند و در زمان هر وزیر کشوری يك تغییراتی پیشنهاد شده که این نظرات شخصی باعث معطل ماندن لایحه در مجالس شده البته من از پشت این تریبون خدا را شکر میکنم که آقای زاهدی ظرف چند روز گذشته تغییر نکرد و الا این لایحه معلوم نیست چند سال دیگر در کمیسیون کشور میماند تا وزیر بعدی بیاید و طور دیگری سر و صورتی بدهد (پور بابائی - اینطور نیست) هست - این درست نیست شما بفرمائید نیست بصورت مجالس کمیسیون کشور مراجعه بفرمائید آقای دکتر دادفر رئیس کمیسیون اینجا تشریف دارند و عریض بنده را تأیید میکنند و در کار خودشان وارد هستند (پور بابائی - ایشان تأیید نمیکنند) البته که تأیید میکنند بهر صورت لایحه ای است که جناب آقای علم داده بودند در مجلس شورای ملی مطرح شده در مجلس شورای ملی تصمیماتی روی آن گرفته شده و در

تیرماه ۱۳۴۶ از تصویب مجلس گذشته رفته به سنا در سنا مدتی متوقف مانده و بعد از اینکه بایک اصلاحاتی در سنا تصویب شده به مجلس شورای ملی برگشته البته در این لایحه ای که اینجا مطرح هست از نظر فرم در مجلس شورای ملی تغییراتی کلی داده شد و بسیاری از مواد آنرا بکلی تغییر داده اند و در کمیسیون کشور مجلس شورای ملی این تغییرات سنا هم بکلی تغییر داده شده که از نظر من باید بعرض آقایان برسانم که تبصره ۲ ماده ۶۴ آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی بهیچ عنوان در این قسمت رعایت نشده هم این قسمت را بنده میخواهم و هم موارد اختلاف را خیلی سریع به سمع آقایان برسانم تصمیم بقیه امور با مجلس شورای ملی است تبصره ۲ ماده ۶۴ به این صورت هست .

تبصره ۲ - لوایح و طرحهایی که برای اخذ رأی نهائی از مجلس سنا به مجلس شورای ملی عودت داده میشود در صورتیکه تغییراتی در آنها داده نشده باشد وصول آنها اعلام و اخذ رأی نسبت به آنها جزو دستور جلسه بعد قرار میگیرد و هر گاه در این گونه لوایح و طرحها و یا در لوایح و طرحهایی که برای تصویب به مجلس سنا فرستاده شده است تغییراتی داده شده و عودت داده باشند لوایح و طرحهای مزبور چاپ و بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود که نسبت بهمین تغییرات اظهار نظر نموده به مجلس گزارش دهند کلیه تغییرات حاصله اعم از آنکه مورد تصویب کمیسیونها قرار گرفته یا قرار نگرفته باشد باید چاپ و ضمیمه گزارش گردد، که البته قسمت آخر این تبصره رعایت شده اصلاحات مجلس سنا چاپ و ضمیمه گزارش شده که بمجلس امروز داده شده است (فناشالی - نیست) هست الان من دارم جناب آقای فضائلی . یاد ر لایحه ای که بنده داده هست چون من اینجا تغییرات مجلس سنا را مبینم که ضمیمه لایحه ای که بمن داده شده هست در آن قسمت از تبصره که باید فقط نسبت بتغییرات رسیده گی و اظهار نظر بکنند يك تغییراتی در تغییرات داده شده جناب آقای دکتر دادفر بهر صورت اصلاحاتی که در کمیسیون بعمل آمده باید حضور آقایان عرض کنم البته اصلاحات بدی نیست اصلاحات بجا و بموردی است

چون لایحه ايجاب ميکورد. که پاره‌ای موارد در آن پیش‌بینی شود و این لایحه چندین سال پیش داده شده و مواردی هست که در آن پیش‌بینی بعضی مسائل نشده‌البتة با اینکه بجا هست چون از لحاظ روش بنظر اینجناب درست عمل نشده بنا بر این می‌بایست یا بصورت طرح داده شود یا بصورت لایحه دولت و در واقع اصلاحی که در کمیسیون بعمل می‌آورد عملی حقیقی را از مجلس شورای ملی می‌گیرید یعنی در واقع می‌آید این پیشنهاد با اصلاحی را که بعمل آوردند بصورت يك شوری در مجلس مطرح می‌کنید یعنی نه تنها يك شوری است بلکه يك شوری با فوریت هم هست چون اینجا هم تغییر نمیدهند عیناً به مجلس سنا می‌فرستند باین ترتیب لایحه از کمیسیون آمده طبق مقررات نمی‌شود پیشنهاد داد لذا نمیشود درباره آن اظهار نظر کرد و بررسی نمی‌شود و به کمیسیونها برگشت نمیشود در واقع با تمام این اعمال که انجام می‌شود يك حقیقی از مجلس شورای ملی و نتیجتاً از نمایندگان سلب میگردد و این حق از مجلس شورای ملی در مورد و شوری بودن مواردیکه در لایحه پیش‌بینی شده گرفته شده آنچه که خواستم بنده عرض کنم البته از نظر فرم تذکراتی دارم که از طرف فراهسیون حزب مردم عموماً و از طرف جناب آقای رامبد خصوصاً این امر بمن ارجاع شده که موارد اختلاف را بعرض نمایندگان محترم برسانم بنده این موارد اختلاف را از لایحه بیرون آورده‌ام و حال بعرض میرسانم و در مواردی هم که تصویب شده اعتراضات و اصلاحاتی دارم که به مجلس شورای ملی پیشنهاد می‌کنم اگر خواستید آن پیشنهادات را هم مورد نظر قرار بدهید و بعضی اصلاحات عبارتی هم هست که عرض میکنم و گاهی روی عدم توجه به مواد قبل ممکن است توجهی نشده باشد این تذکراتی که بنده میدهم روی اصل دقتی است که البته همه آقایان کرده‌اند ولی شاید من يك ذره بیشتر دقت کرده باشم. باید عرض کنم که در لایحه از جهت فرم هم تغییراتی داده شده بعضی فصولش جابجا شده که البته از نظر من خیلی اهمیت ندارد بهر صورت تذکرش لازم است این تغییرات عبارتست از مواز ذریز مواد ۲۷ تا ۵۰ فعلی بوده ماده ۳۸ تا ۶۱ سنا ماده ۵۳ تا

۵۸ فعلی ۳۱ تا ۳۷ سنا بوده ماده ۵۱ فعلی ۲۸ سنا بوده ماده ۵۲ فعلی ۳۵ سنا بوده ماده ۲۷ بکلی از مصوبه مجلس شورای ملی و سنا حذف شده آنچه که تذکرش در اینجا لازم است اینست که در پاره‌ای مواد تغییراتی داده شده که این تغییرات در مصوبه مجلس شورای ملی نبوده یا اگر بوده صورت دیگری داشته یا در تغییرات مجلس سنا آورده نشده باین کلمه تغییر پیدا کرده یا اصلاً تغییر پیدا نکرده و در مجلس شورای ملی در کمیسیون کشور تغییراتی که خواسته اند داده‌اند که بنظر من از نظر فرم کسار مجلس درست نیست آن مواد را تذکر میدهم مواد عبارتند از ماده يك تبصره ماده ۴ مواد ۵-۶-۷-۱۷-۲۴-۴۲-۴۶-۴۷-۴۸-۵۰-۵۳-۶۲ و تبصره ذیل ماده ۶۲ این موادی بود که با اینکه در دو لایحه بوده تغییرات کلی پیدا کرده و از صورت قبلی در آمده اما بعد برای اینکه اختلافی بین مجلس سنا و مجلس شورای ملی پیش نیاید و کار به کنگره کشیده نشود با موافقت کمیسیونهای کشور سنا و شورا ۶ نفر از کمیسیون کشور مجلس شورا و ۶ نفر از کمیسیون کشور مجلس سنا نشستند و این لایحه را بررسی کردند و پاره‌ای مطالب جدید که بفکرشان میرسید ولی قاعده‌تاً نباید باین لایحه اضافه میشده و باید بصورت طرح یا ماده واحده تقدیم میشد به لایحه اضافه کردند من حالا آن مواد را ذکر می‌کنم تا ببینید که این مواد اضافه شده به لایحه تصویب شده دو شوری مجلس شورای ملی بدون توجه با اصلاحات سنا و در آن کمیسیون ۱۲ نفری اینطور که مخیر کمیسیون می‌فرمایند مطرح شده و کمیسیون کشور نیز تصویب کرده و آن مواد را اضافه کرده‌اند آن موارد عبارتند از تبصره ذیل ماده يك تبصره ذیل ماده ۲ تبصره ذیل ماده ۲۶ جمله ذیل ماده ۴۰ و تبصره ذیل ماده ۴۶ ماده ۴۷ فعلی که ماده ۵۸ قبلی بوده و با هم خیلی اختلاف دارند ماده ۲۸ سابق که ۵۱ فعلی است و با مصوبات مجلس سنا و شورا مغایر است و در واقع ماده يك جانشین آن شده ولی بهر حال چیزهای دیگری هست که در لایحه قبلی بوده يك خرده مفصل تر بوده و يك مقدارش بصورت عامتر گنجانده شده بوده و این تغییرات نمی‌بایست که داده میشد ولی داده شده و چون خیر بوده حرفی نیست خدا خیرتان بدهد که همیشه کار خوب بکنید

ولی پاره‌ای از مواد بکلی با مصوبات سابق فرق دارد و هیچ نوع هماهنگی بین آنها نیست ماده ۶۶ اصلاً نبوده و اضافه شده ماده ۶۷ که نحوه اجرای قانون هست با همه اینکه ضرورت داشته و عجیب است که در لایحه تصویب شده قبل در مجلس شورای ملی و سنا نبوده در اینجا آورده شده عرض می‌کنم با همه ضرورتی که دارد این کار اما توضیحاتی که من در این لایحه دارم و استدعا میکنم همکاران عزیز توجه کنند یکی یکی را مطرح می‌کنم اگر دیدید که صلاح هست همانطور که بعضی از مواد را یا بعضی فصول را جابجا کردند و همانطور که پاره‌ای از مواد را بدون اینکه از مجلس سنا پیشنهادی شده باشد تغییراتی دادید و اضافه کردید که از نظر قانونگذاری و از نظر رعایت آئین نامه داخلی مجلس یعنی تبصره ۲ ماده ۶۴ که خواندم ضرورت نداشته ولی این کارها شده این تذکراتی را هم که بنده عرض میکنم اگر پذیرفتید این تذکرات را در قانون منظور بفرمائید و یکدفعه بمجلس سنا بفرستید (دکتر دادفر - توضیح میدهم) امیدوارم که اجتهاد در مقابل نص نیاورید تبصره ۲ ماده ۶۴ خیلی صریح است احتیاج ندارد که جواب بدهید البته اگر جواب بدهید خیلی خوشحال میشوم مخصوصاً اگر آقای دکتر دادفر جواب بدهند چون هر دوی ما عضو دادگستری و عدلیه بوده ایم و زبان همدیگر را میفهمیم آنچه که یادداشت کردم تذکر میدهم آقای دکتر دادفر ماده ۵ و ۶ بند ۲ ماده ۵ و بند ۲ ماده ۶ بعد از سال سن آورده شده سن و سال هر دو يك معنی را میدهد سن کلمه عربی است سال کلمه فارسی است بنا بر این ۲۵ سال سن یعنی ۲۵ سال و این در سن ما هم چون پیشنهاد حذفش داده شده موافقت کنید که این سن بعد از سال برداشته شود ولی چون بعد از ۲۵ سال نوشته‌اند که حداقل ۲۰ سال یا در بند ۲ ماده ۶ نوشته ۲۵ سال ننوشتند ۲۵ سال عمر یا ۲۵ سال کار در وزارتخانه یا شرکت یا ۲۵ سال چیز دیگر پیشنهاد من اینست که این ۲۵ سال اول سن را بردارید و يك کلمه عمر بجایش اضافه کنید مفهوم سن و سال یکی است ولی عمر و سایر مواردیکه عرض کردم از قبیل سابقه خدمت نباید کنار گذاشته بشود پیشنهاد دیگری دارم در ماده ۷ در آنجا یک نوشته اشخاصی که از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن

محروم هستند در بند ۴ نوشته کسانی که سوء شهرت دارند معذرت میخواهم کلمه سوء شهرت خیلی عام و وسیع است و انطباق موارد شخص در شهرهای خاص و در موارد خاص و در محل‌های خاص و حتی مذاهب خاص تغییر میکند استدعای دیگری از کمیسیون و مجلس شورای ملی دارم عرض اینکه در بند چهار نوشته کسانی که سوء شهرت دارند يك بند بدهد اضافه کنید اشخاصی که دارای حسن شهرت باشند چرا از جنبه مثبت نگوییم و از جنبه مثبت کار را ببینیم چکار داریم که جنبه منفی کار را بگیریم که همه چیز به آن بچسبد در ماده ۶ يك بند اضافه کنید که اشخاصی که حسن شهرت دارند چون سوء شهرت را خود جناب عالی آقای دکتر دادفر بهتر میدانید که در پاره‌ای مذاهب نه در ادیان ممکن است بعضی چیزها سوء شهرت تلقی بشود ولی در اجتماع آن موارد سوء شهرت نیست بنا بر این در این مورد پیشنهاد میکنم در آخر ماده ۶ يك بند اضافه کنید که اشخاصیکه دارای حسن شهرت باشند. مورد دیگری که خواستم عرض کنم ماده ۹ هست آقای دکتر دادفر بنده ماده ۹ را میخوانم اگر جناب عالی یا آقای وزیر کشور توانستید غیر از آنچه که من استنباط میکنم برای من توجیه کنید خیلی خوشوقت میشوم که این قسمت را بپذیرم در تمام ممالک دنیا البته غیر از ممالک متحده امریکای شمالی افرادی که مشمول مقررات نظام هستند از دادن رأی و انتخاب شدن محروم هستند ولی در ممالک متحده امریکای شمالی سربازها حق دارند رأی بدهند اشخاصی که در جنگ ویتنام مشغول جنگ هستند اگر موضوع انتخاب رئیس جمهور یا انتخابات مجلس سنا یا شورا بوده رأی آنها را بگیرند و به ممالک متحده می‌فرستند و قرائت میشود اعم از اینکه این سربازها در ویتنام باشند یا در خود ممالک متحده یا در هر يك از پادگانها اما در اکثر ممالک دیگر این قسمت رعایت نمیشود همیشه قدری که کسی لباس سربازی پوشد دیگر حق دادن رأی و انتخاب شدن ندارد من ماده ۹ را میخوانم مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی تازمانی که در خدمت هستند از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن محرومند اینجا گفته مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی یعنی سربازی که میرود خدمتش را انجام

میدهد هم حق انتخاب شدن دارد و هم حق انتخاب کردن در اینجا ذکر نشده جناب آقای دکتر دادفر جنابعالی توجه بفرمائید این استنباط من است که سرباز را جدا نکرده اید (دکتر دادفر - این از مواد تصویب شده در مجلس شورا و سنا بوده تغییری هم نکرده ماهم تغییری ندادیم) خیلی چیزها تغییر پیدا کرده من تذکر میدهم اگر لازم دانستید اصلاح کنید که بعد از این سربازها نتوانند رأی بدهند (دکتر دادفر - این عین مصوبه سناست) خیلی از این مصوبات بوده است که تغییر پیدا کرده الان تذکر دادم میخواهید دوباره تذکر بدهم؟ مورد دیگر ماده ۸ آقای دکتر دادفر در قسمت چهارم (دکتر دادفر - آقای وزیر کشور و مخیر کمسیون هم هستند چرا بنده خطاب میفرمائید؟) چشم از این بعد روی سخنم با آقای وزیر کشور خواهد بود اما اینجا برای ارادت خاصی که حضورتان دارم و از نظر دوستی که دارم اسم جنابعالی را عرض کردم (دکتر دادفر اگر نظر این است بفرمائید) در بند ۸ ماده یک اشخاص معینی را بمناسبت مقام ملی و با اینکه دولتی نیستند جدا کرده اند خواستم توضیح بدهید به چه مناسبت فقط اعضای انجمن شهر و رئیس انجمن شهر و رئیس انجمن بهداری را منهار کرده اند ولی سایر موارد را اینجا اجازه داده اند که در ۱۵ کمسیون یا ۱۰ کمسیون یا چند انجمن انتخاب بشود ممکنست گفته شود در بعضی موارد آدم کم داریم اینطور نیست باید جوانان را پرورانیم و بیاوریم ولی واقعاً آدم کم نداریم اگر به این علت توجه داشته باشید بفرمائید خیلی متشکر می شوم ماده ۱۱ یک اصلاح عبارتی دارد اگر بماده ۱۱ سطر دوم مراجعه بکنید آقای دکتر زاهدی در وسط سطر نوشته شده ظرف مدت پنج روز... این ظرف مدت از نظر دستور زبان فارسی غلط است باید بگوئیم ظرف ۵ روز و مدت را از ماده ۱۱ حذف کنیم این اصلاح عبارتی است و بجائی بر نمی خورد در ماده ۱۲ باز عیناً این اصلاح عبارتی دارد در سطر ۴ ماده ۱۲ نوشته شده منتها در ظرف ۱۵ روز که باز اینجا «در» اضافه است و از نظر جمله فارسی غلط است و این در باید از ماده ۱۲ سطر چهارم وسط سطر حذف شود ماده ۱۷ که یکی از شاهیت های اصلاحاتی کمسیون کشور مجلس شورای ملی هست یا بایستی بگوئیم کمسیون مختلط مجلس شورای ملی و مجلس سنا، اینجا

البته دو اصلاح بعمل آورده اند یکی کلمه مستقیم را بعد از رأی مخفی حذف کرده اند که آن البته خیلی خوب بوده ولی یک جمله اینجا هست که نبوده است «ماده ۱۷ - دادن رأی باید مخفی و مستقیم باشد نحوه اخذ آراء و استخراج آن و تشخیص حائزین اکثریت طبق آئیننامه ای است که از طرف وزارت کشور تنظیم و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید» و در کمسیون کشور «کیفیت شرکت احزاب قانونی و در انتخابات» اضافه شده حالاً ببینیم اضافه کردن این جمله چه عیب یا حسنی دارد خود آقایان بهتر از من میدانند من با آمریکا مقایسه میکنم چون جناب آقای زاهدی قسمت اعظم تحصیلاتشان در آمریکا بوده بوضع آنجا وارد هستند در آمریکا بصورت جمعی یا فردی انتخابات انجام میشود یعنی یکی که میرود رأی بدهد یا به تمام افراد حزب یکجور رأی میدهند جنابعالی خودتان دیده اید که یک تکمه ماشینهای رأی گیری را میزنند و یک رأی میگیرند یا میآیند با افراد احزاب و به یک یک رأی میدهند یا بطور کلی هر کسی بهر که خواست رأی میدهد یعنی به سه طریق عمل میشود فکر کنید اگر رأی مرکب باشد و در ورقه رأی ۱۰ نفر باشند یک نفر رأی میدهند و میگویند چون میشناسیم باو رأی میدهم یک فرم این است که میگوید رئیس جمهور میخواهیم از حزب دمکرات باشد و سناتورها از حزب جمهوریخواه باشد میآید دکمه های مربوط بهر کدام را میزنند و رأی مربوط بهر کدام در صندوقها ریخته میشود با انتخابات جمعی عمل میشود حالاً البته آنجا مملکتش بصورتی هست که تمام مردم از نظر تحصیلات بصورتی در آمده اند از نظر سوابق کسار رأی دادن و رأی گرفتن که واقعاً احزاب در عین حال که کاندیداها را کنترل میکنند دخالت زیاد در وضع رأی دهندگان ندارد رأی دهندگان دونوع هستند یکی رأی دهندگان حزبی و یکی هم رأی دهندگانیکه انفرادی رأی میدهند و به حزب بستگی ندارند ولی علاقمند بامور مملکت خودشان و علاقمند بامور پارلمانی کشور و پاروش پارلمانی خودشان هستند در این مملکت با همه اینکه تمام آن عوامل در رأی دهندگان موجود است اگر بخواهیم این روش را پیاده کنیم یک اشکال بر میخورد - الان میدانم حرف من با اعتراض بر میخورد ولی استدعا میکنم اگر اعتراضی دارید بفرمائید

و آن اینکه شرایط انتخاب شدن برای بعضی پستهای دولتی منحصر بحزب ایران نوین یا افراد حزب ایران نوین است (چند نفر از نمایندگان - اینطور نیست) بله منتظر بودم که اعتراض بفرمائید اگر خواستید میگویم از قبیل فرمانداران بخشداران، شهرداران، حتی رؤسای انجمنهای شهر و اعضای انجمنهای شهر و اعضای انجمنهای شهر و اعضای انجمنهای شهر (محمد ولی قراچورلو - چون اکثریت مردم عضو حزب ایران نوین هستند) اجازه بفرمائید حالاً اگر آقای قراچورلو فرصت بدهند عرض خواهم کرد اینکه میفرمایند اکثریت عددی است استدعا می کنم آمار گیری کنید ببینید چند درصد از مردم عضو حزب ایران نوین هستند و ما از این چند درصد بقیه افرادی آزاد از عضویت حزب یا عضو سایر احزابند (دکتر مهدوی - این چه حرفی است آقای؟) (قراچورلو - بیشتر از یک استاندار که شما نمیرسد) (دکتر مهدوی - مگر در تمام دنیا مردم عضو حزب هستند؟) خیر آقای دکتر مهدوی به کاندیدای حزب رأی میدهند ولی عضو حزب نیستند (دکتر مهدوی - اینجا هم منظور است) معذرت میخواهم اجازه بدهید حرفم را تمام کنم شاید هر چه میفرمائید صحیح باشد ولی اگر بجائی برسیم که حیثاً بخدای نکرده در این مورد خاص افرادی که انتخابات را انجام میدهند ام از اینکه فرماندار،

بخشداری یا اعضای انجمنهای مختلف مثل انجمن ده یا فرس کنید انجمنهای عمران عضو یک حزب باشند چه صورتی پیدا خواهد کرد و صرف نظر از آنچه گفته شد باین نتیجه میرسیم که تنظیم کننده آئین نامه وزیر کشور است وزیر کشور عضو حزب ایران نوین است تصویب کننده آن آئین نامه هیئت دولت است و اعضای هیئت دولت عضو حزب ایران نوین هستند و مسلم است که با رعایت این قسمت که بنفع حزب خودشان است آئین نامهها یا مقرراتی وضع میکنند و ایرادی هم نیست چون پیغمبر اسلام هم گفته اللهم اغفر لی و لوالدی یعنی اول خودم را بیامرزد و بعد پدر و مادرم را ولی بنده استدعا میکنم از آقای وزیر کشور در این قسمت برای اینکه رعایت اصول دموکراسی شده باشد از احزاب اقلیت هم برای اینکه این آئین نامه را تدوین و با تنظیم کنید و بتصویب هیئت وزیران بفرمائید دعوت بفرمائید تا آن آئین نامه بصورتی باشد که مورد قبول ما هم باشد. (دکتر

دادفر - پس اصلش درست است) بنده مقدمه چینی کردم برای همین که حالا نتیجه گیری کنم آقای دکتر دادفر شما که لطف میفرمائید اجازه بدهید حرفم را تمام کنم بعد... (دکتر مهندس بهبودی - آقای دکتر دادفر شما که فرمودید آقای دکتر اسفندیاری با آقای دکتر زاهدی صحبت کنند پس چرا شما جواب میدهید؟) آقای مهندس بهبودی چون بنده سعی میکنم که حرفهای اصولی و منطقی باشم کس جواب بدهد گوش میکنم بهر صورت باید کاملاً رعایت وضع احزاب اقلیت و نظرات اقلیت در مورد تنظیم این آئین نامه قبل از تقدیم به هیئت دولت بشود و نظرات خاص آنها گرفته شود یا ترتیب دیگری داده شود که رعایت احزاب اقلیت طبق اصول دموکراسی بشود. خیلی ممنون میشوم که این قسمت را حزب ایران نوین و دولت و آقای دکتر زاهدی بپذیرند یا آن را حذف کرده یا طریقه دیگری برای تصویب و اجرای آن در نظر گرفته شود.

رئیس - آقای دکتر اسفندیاری او صحبت شما خیلی باقی مانده است؟

دکتر اسفندیاری - حدود ده دقیقه اگر اجازه بدهید.

رئیس - بفرمائید.

دکتر اسفندیاری - اما اعتراض بماده ۲۶ همکاران محترم و جناب آقای دکتر زاهدی بماده ۲۶ توجه بفرمائید در این ماده حقوق فردی افراد بطور کلی ندیده انگاشته شده و یک حق از مردم بخش نشین گرفته شده در صورتی که این حق بشهرها داده شده و این صرف نظر از مخالفت و مغایرت با اصول کلی نحوه اداره مملکت و آنچه برای آنان در قوانین از صدر مشروطیت تا کنون در نظر گرفته شده و ساکنین شهرها و بخشها و دهات را در عرض هم قرار داده و حتی رأی مستقیم به آنها واگذار شده بطور کلی مخالف و مغایر با اصول دموکراسی و مقررات سازمان ملل و منشور ملل متحد و اصولی است که از طرف سازمانهای بین المللی به افراد همه ممالک حتی کشورهای مستعمره و عقب افتاده و توسعه نیافته و در حال توسعه واگذار شده است در این لایحه شما این حق را داده اید به انجمن های ده یعنی انجمن ده باید بکنفران انتخاب کنند. آقای دکتر زاهدی تبصره ذیل این ماده هم در مصوبات قبلی نبوده در

کمیسیون کشور اضافه شده که در آنجاهائی که انجمنهای ده ندارد ما این قسمت را بدهیم به انجمن های عمرانی بخش. یعنی وکیل در توکیل و وکیل در توکیل در توکیل، يك حق را از آدمی که درده بسا بخش زندگی می کند و قانوناً در صدر مشروطیت این حق را داشته که بیاید رأساً نماینده خود را انتخاب کند در این ماده از او گرفته شده است (فرهادپور - بنا بنظر حزب پاسدار انقلاب کشاورز حق رأی ندارد) منم منظورم همین است که آقایان استنباطشان از قانون اساسی و سایر قوانین عکس آن چیزی است که تدوین و تصویب و توشیح شده یعنی دادن رأی مستقیم از ساکنان دهات و بخش ها با این ماده گرفته شده و به انجمن های ده و در سطح خیلی وسیع تر بدون توجه به حق دهانیها در تبصره ذیل همین ماده این حق از انجمنهای ده هم گرفته شده و به انجمن عمرانی بخش بسا در واقع يك مؤسسه نیمه دولتی واگذار شده است و باین مؤسسه نیمه دولتی اختیار داده اند که اگر انجمن ده نبود اعم از اینکه دوره اش تمام شده و دیگر انتخاب نشده یا اصلاً وجود نیامده یا منحل شده انجمن عمران بخش به نشیند از طرف تمام مردم آن بخش و از طرف تمام انجمن هائی که باید در آن دهات تشکیل شود تصمیم بگیرد و افرادی را تعیین کند که آن افراد بیابند در انجمن های شهرستان و استان انجام وظیفه یا نظارت بکنند و اموری که طبق قانون بمعهده آنها گذاشته شده انجام بدهند این مخالف با قانون اساسی خصوصاً با اصل ۹۱ متمم آن است بنده استدعای کنم توجه خاصی بکنند و اصلاً این ماده را حذف کنند (دکتر مهندس بهبودی - جناب آقای دکتر اسفندیاری شما ناراحت نباشید چون همه کارها را بخشدار خواهد کرد) بنده ناراحتی ندارم اما موضوع دیگر چون بنده و قلم کم است اجازه بفرمائید جناب آقای رئیس البته می خواستند سایر آقایان هم صحبت کنند جناب آقای زاهدی در ماده ۳۰ يك موضوع مطرح شده که باید حتماً اصلاح شود ماده ۳۰ را می خوانم بعد اعتراضش را میگویم و سپس قسمت اصلاحی آن را تقدیم میکنم «هرگاه یکی از اعضا اعم از اینکه منتخب شهری یا بخش های تابع حوزه شهرستان باشد استعفا داده یا فوت کند يك نفر که بلافاصله بعد از آخرین نفر منتخب حوزه مربوط رأی بیشتر

داشته است برای بقیه مدت بنمایندهگی بجای او دعوت می شود» درست توجه کنید طبق ماده ۲۶ مابا انجمن های ده حق رأی دادیم در این جا اگر مانفرائنی و ثالث و رابع و خامسی نداشته باشیم که در انجمن شرکت کند چه باید کرد؟ منتخبین شهرها را باید از منتخبین بخش ها و پیش بینی های لازم که در این قانون نشده برای منتخبین بخش ها در نظر گرفته شود. چون ما اینجا ممکن است نظر بدی نداشته باشیم باید این را در قانون تصریح کنیم این قسمت را حتماً توجه کنید البته ایرادهای دیگری هم در مواد دیگر دارم که کوشش میکنم اینها را تذکر بدهم و در واقع چون وقت کم است اصلاحات کوچک را متذکر میشوم ماده ۴۱ در سطر دوم دو واو که هم در اصلاحات مجلس سنا و هم در شورا بوده است حذف شده و جمله را گنگ کرده است و آن این است که اخذ رأی در انجمنها بطور مخفی و باورقه و برای تصویب بودجه با ورقه و علنی خواهد بود و او در مصوبه شورا و سنا هست که حذف شده است (یکی از نمایندگان - در چاپ افتاده) آن چیزی که به من داده اند این اصلاح در آن بعمل نیامده است. جناب آقای دکتر دادفر به تبصره ذیل ماده ۴۶ توجه بفرمائید این تبصره، تبصره ای است که در کمیسیون مشترک یا مختلط یا انتخابی اضافه شده است و یا همه اینکه در لایحه قبلی مصوبه سنا و شورا نبوده و جزو اصلاحات هم نیست. آنچه که من می خواهم عرض کنم که (یکی از نمایندگان - ضرورت دارد) من قبول دارم ضرورت دارد اجازه بفرمائید من حرفم را بزنم، در سایر کشورها و کشورهای که مؤسسه ای بوسیله مردم بوجود می آید و اداره میشود و دولت هم بنحوی دخالت دارد مستقیماً یا غیر مستقیم - وقتی انجمن ها بيك صورتی منحل میشوند يك هیأتی در نظر گرفته شده باسم دلیگاسیون لگال این دلیگاسیون لگال در ممالک مختلف تشکیل میشود از چند نفر که در این امور ذیصلاحیت تشخیص داده میشوند و این افراد ذیصلاحیت برای رسیدگی باین قبیل امور و امور مربوط باین قبیل انجمن ها رسیدگی می کنند که اکثریت از بین مردم انتخاب میشوند افراد دولتی چون خیلی فرق می کند که انجمنی بوسیله مردم بوجود آید و بوسیله مردم اداره شود تا بوسیله وزارت کشور

یاد دولت وقتی آن اعضاء بعلتی کنار گذاشته شده یا مدت انجمن تمام شده و یا مستعفی و یا فوت شده اند در این قبیل موارد باید از مردم استمداد بگیریم نه دولت من تبصره را می خوانم می بینم تمام عوامل دولتی است بجز دو مورد که در يك موردش هم بحث است. حالا تبصره را می خوانم در صورت انحلال انجمن شهرستان هیأتی بریاست فرماندار (یکی) و عضویت رؤسای دادگستری (دوتا) دارائی (سه تا) بهداشتی (چهار تا) آموزش و پرورش (دو تا) آزدستگاه دولتی دخالت می کنند حالا به بینیم مردم ناچه حد دخالت می کنند از انجمن شهر يك نفر که گاهی هست و گاهی نیست چون اگر انجمن شهر وجود نداشته باشد کسی نیست که شرکت کند بنابراین ۵ رأی در مقابل فقط يك رأی قرار گرفته بنابراین آقای وزیر کشور من پیشنهاد میکنم که يك معتمد محل دیگر هم باشد که ارزش بیشتری برای مردم کوچک و بازار که دخالت در این کارها دارند قائل شده و دو نفر بشوند (یکی از نمایندگان - اشکال ندارد) خیلی ممنونم که فرمودید اشکالی ندارد بنا بر این پیشنهاد میکنم به تبصره مذکور پس از انجمن شهر اضافه بشود و در صورت نبودن انجمن شهر دو نفر معتمد محل. ذیل ماده ۵۳ در موردی که انجمن ها برای تأمین هزینه عوارضی وضع می کنند يك تبصره آورده شده میگوید پس از تأمین اعتبار لازم برای انجام طرح مصوب موضوع عوارض مربوط به آن خود بخود لغو و منتفی میشود بنده می خواهم يك تذکری حضور آقایان عرض کنم که تأمین اعتبار دولت ممکن است کافی باشد ولی از لحاظ اجرای طرح کافی نیست ما می بینیم خیلی طرح ها تصویب شده است ولی بعلت اینکه آن اعتبارش باید در جای ضروری تری مصرف شود آن طرح کنار گذاشته شده و اعتبارش هم کنار گذاشته شده نمونه اش در برنامه چهارم است آقای دکتر الموتی رئیس کمیسیون برنامه تشریف ندارند برنامه چهارم وقتی از تصویب مجلس گذشت واقعاً با يك خوش بینی بآن نگاه میکردیم که اگر این برنامه چهارم در سطح مملکت اجرا میشد واقعاً مفید بود ولی متأسفانه بعلت ضرورت وضع مملکت می بینیم با همه اینکه طرح ها و اعتباراتش تصویب شده بمرحله عمل در نیامده است فقط من پنج ماه یکبار شش ماه یکبار می بینم از وزارت آبادانی و مسکن

نامه ای آمده که در فلان محل يك گرمابه چند دوشه بمبلغ چند هزار تومان آنها را با خود باری مردم ساخته شده و این تمام اقدامات عمرانی برنامه چهارم است که معذرت می خواهم و باید بگویم مبتدل شده بنابراین بنده پیشنهاد کردم که آخر تبصره بصورت زیر اصلاح شود و این جمله را اضافه کنند که حواله اعتبار و دستور اجرای آن طرح بمرجع ارجاع کننده و انجمن موضوع عوارض مربوط بآن خود بخود لغو میشود یعنی تا موقعی که دستور اجرا بمرحله اجرا در نیامده است عوارض لغو نشود و میگذاریم انجمنها این عوارض را وصول کنند و يك مقدار کار خودشان را بخودشان واگذار کنید نه اینکه ابتدا مردم بگویم اعتبار تأمین شده و بعد بگویند در بودجه ۴۹ و یا فلان سال آورده شده و باز بگویند چون گرفتاری های دیگری دولت دارد باید این در سات های بعد اجرا بشود این منطقی نیست و يك کار عمرانی که ضرورت داشته انجام نشده این است که من پیشنهاد کرده ام که تبصره ماده ۵۳ باین صورت اصلاح شود مورد دیگری که در ماده ۵۳ مسکوت گذارده شده و در سایر مواد هم از آن ذکری بعمل نیامده موضوع مرجع وصول کننده عوارض است که چه مرجعی پس از وضع عوارض وسیله انجمنهای مذکور این عوارض را وصول و بحساب آن انجمنها منظور نماید یعنی آیا بوسیله انجمن شهرستان و استان و یا وزارت کشور یا وزارت دارائی و یا مرجع دیگری وصول خواهد شد. این قسمت که تذکرش در قانون ضروری است باید یا به قانون اضافه شود یا در آئین نامه ای که از طرف مقامات ذیصلاحیت در این کار پیش بینی و وسیله مراجع صلاحیتدار تصویب میشود در نظر گرفته شود موضوع دیگری که خواستم عرض کنم این است که يك تذکری میدهم و بعرايضم خاتمه میدهم ماده ۶۶ گفته است که دولت می تواند اصلاحاتی را که در این قانون ضروری بداند ظرف ۵ سال از تاریخ تصویب این قانون به کمیسیون مشترک مجلسین پیشنهاد نماید یعنی بعد از ۵ سال قانون آزمایشی بصورت قانون دائم در بیاید این خیلی خوب است که بدولت اجازه داده شده که قانون آزمایشی باشد یا پیشنهادات اصلاحی را بیاورد به کمیسیون مشترک مجلسین ولی همکاران محترم يك

حقی از مجلس شورای ملی گرفته‌اید و بدولت اجازه داده شده که مستقیماً بدهد به - کمیسیون ولی نمایندگان این حق را ندادید و نمایندگان اگر خواستید يك اصلاحی در این لایحه بعمل بیاورید باید رعایت کلی قانونگذاری را بنمایید یعنی باید طرحی بدهید با ۱۵ امضاء پس از این که بصورت قانون درآمد قابل اضافه کردن بقانون فعلی است و آزمایشی هم نیست و این قسمت پیش‌بینی نشده و من استدعا میکنم در این قسمت هم يك توجهی بکنید که اگر در کمیسیون میخواهند رسیدگی کنند اقلاً در يك زمان که پیشنهاد دولت می‌آید در همان زمان نمایندگان مجلس شورای ملی و مجلس سنا حق داشته باشند پیشنهاد بدهند چون میرود بکمیسیون مشترك این است که استدعا میکنم در این قسمت توجهی مبذول نفرمائید البته عرایض بنده در این لایحه زیاد بود و بعلی از ذکرش معذورم از گفتن در حدود تا هفتاد درصد مطالب خودداری کردم و بنا توجه به تذکری که آقای رئیس فرمودند راجع بزمان صحبت من کوتاه کردن صحبت را پذیرفته روی این اصل پس از تذکرات ایشان فقط چند پیشنهاد و چند اصلاح عبارتی را یاد آور شدم و چون این اشکال برای من پیش آمده بود که پس از تغییرات سنا و کمیسیون کشور شورا وضع پاره‌ای موارد از این لایحه بجهه صورتی است یعنی يك شوری است یاد و شوری و در عین حال يك فوریتی است یا دو فوریتی قابل طرح هست یا قابل طرح نیست و اگر طرح شد آیا با مقررات موجود مجلسی قابل رسیدگی و اتخاذ تصمیم هست یا نیست چون پس از مصوبات شورا و سنا موضوعات تازه‌ای مطرح و مورد رسیدگی و تصویب کمیسیون کشور قرار گرفته و نسبت بموارد تذکر داده شده هم باید اتخاذ تصمیم شود. بنا بر این بعرایض خودم خاتمه میدهم و از اینکه وقت همکاران را گرفتم معذرت میخواهم (احسن است).

رئیس - آقای ابودر فرمائید.

ابودر - در اسفند سال گذشته در هنگام طرح لایحه بودجه سال ۴۹ کل کشور مطالبی به تفصیل درباره حکومت‌های محلی یعنی حکومت مردم برای مردم بدست مردم توضیح و عنوان کردم که جناب

آقای نخست‌وزیر در پاسخ اظهارات بنده قسمت زیادی از این مطالب را تأیید کردند و امروز بسیار خوشحالم که یکی از قوانین بسیار مترقی که اجرای آن مدتی به تأخیر افتاده بامر رهبر خردمند ایران شاهنشاه آریامهر در جریان تصویب نهایی و اجرا است مقدمتاً عرض میکنم حزب مردم در سر لوجه برنامه مملکتی خود روش حکومت‌های محلی و اجرای کاربردست مردم را در رأس کارها قرار داده و در تمام مدت در مجلس عنوان کرده که بایستی مردم را در سرنوشت خودشان شریک کرد و لذا ما نسبت باصل لایحه و تشکیل این انجمن‌ها کمال موافقت را داریم و از تأخیری که شده متأسف هستیم ولی متأسفانه روش کارطوری است که آنطوری که بایستی در این مسائل که حائز اهمیت است بحث و غور انجام نگرفته و از نظرات افراد بصیر و متخصص استفاده نگردیده و در حقیقت بصورت صحیحی در مجلس عنوان نگردیده ملاحظه فرمائید سال سوم دوره ۲۲ در شرف آنها است و امروز لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی که تغییر کلی در سرنوشت مملکت میدهد و یکی از امتیازات ایران خواهد بود بعد از مدتی که را کد مانده بدون اینکه نمایندگان محترم دوره بیست و دوم قانونگذاری فرصت داشته باشند که در این باره اظهار نظر بکنند باین ترتیب میخواهد از تصویب نهایی بگذرد بنده ناچارم برای اینکه ذهن مردم ایران با اهمیت این لایحه و این سیستم حکومت روشن بشود قبل از اینکه وارد جزئیات بشوم توضیحات کلی بعرض برسانم و چون قصد اطاله کلام ندارم بقیه مطالب را واگذار میکنم به سایر هم‌مسلمان عزیز که مجلس خسته نشود امروز سیستم حکومت‌های محلی یکی از مترقیترین روشهای دموکراتیک در دنیا است و این چقدر باعث افتخار است که در مملکت ما هم این روش معمول میشود و حتی در انگلستان که در حقیقت ما در مشروطیت دنیا شناخته شده هنوز حکومت محلی اجرا نمیشود و باصطلاح از تمرکز کارها و سنا ترازیشن گله دارند ما امروز برآستی باید از رهبر عالیقدر مملکت خود سپاسگزار باشیم که هر روز راه بهتری برای توفیق این مملکت پیدا میکنند سپردن کارهای مردم ب مردم جناب آقای وزیر کشور سبب میشود که مردم بکارها علاقمند بشوند رقابت در کارها باشد و بهترین روش عملی اتخاذ بشود اگر بتاریخ ۲۵۰۰ سال قبل مراجعه

فرمائید می‌بینید که ما همیشه در دنیا پیشرو روش دموکراسی و بهترین سیستم حکومتها بوده‌ایم در ۲۵۰۰ سال قبل منشور حقوق بشر بدست کورش کبیر تدوین شد که امروز باعث افتخار دنیا است ما در آن روز آزادی بیان و مذهب و عقیده حتی بکشورهاییکه در قلمرو شاهنشاهی ایران قرار گرفته بودند داده شده بود ب مذهب آن روز نگاه کنید مذهب زرتشت مذهب پارسیان شعار این مذهب چه بود؟ کردار نیک، گفتار نیک، اندیشه نیک (نمایندگان - پندار نیک) بهر جهت مقصود توثی کعبه و بتخانه بهانه گرایش مذهب اسلام یعنی مذهب تقوا و عدالت و حقیقت و مذهب کار، مولای متقیان کار میکرد. خلیفه اسلامی مزد میگرفت و از مزدی که میگرفت ارتزاق میکرد حالا ما با این رویه‌هایی که از سیستم حکومت و مذهب داریم برویم دنبال ایت و ایسم و غیره؟! شاهنشاه بزرگ ما در مصاحبه اخیری که فرمودند مطالبی را راجع به کمونیسم فرمودند که در مجلس شورای ملی هم مسلک گرامی آقای فرهادپور و جناب آقای مهندس ارفع و در مجلس سنا جناب آقای دکتر متین دفتری تفسیرهایی فرمودند من اینجا يك قسمت از فرمایشات معظم‌له را میخوانم که بلطف مطلب بی‌بیرید اما بهر حال تغییر کردن این قانون عنوان دیگری است و من نمیدانم آیا اینکار برای کشور ما مفید خواهد بود و آیا کشور ما خواستار چنین تغییر هست یا نیست این قوانین را خود شاهنشاه توشیح میفرمایند و با تسلط کاملی که بقوانین مملکت دارند مقصودشان علاقه‌مندی مردم مملکت به سیستم حکومتی خودشان یعنی مشروطه سلطنتی بوده است ما الآن چیزی کسیر نداریم که دنبال این مطالب برویم ما افتخارات کافی داریم و بهترین سیستم حکومت دنیا را در گذشته و امروز داریم و خواهیم داشت و بهمین دلیل است که عرض کردم در کشورهاییکه از لحاظ سیستم حکومت از ما جلو هستند هنوز این سیستم حکومت‌های محلی یعنی حکومت‌های مردم بر مردم غیر از ایالات متحده که جناب آقای دکتر زاهدی در آنجا بوده‌اند و آگهی دارند و در سازمان ملل کار کرده‌اند و به سیستم این نوع حکومتها آشنائی کامل دارند میدانند قدمتی دراز و با کشور فدرال سوئیس یابکی دو کشور دیگر حتی در انگلستان این سیستم حکومت اجرا نشده است بنا بر این رهبر مملکت تشخیص داده است که

در سطح ایران آنچنان افکار ملت پیشرفت حاصل کرده که آمادگی هست این قانون در این مملکت اجرا شود لذا هر قدر که درباره اهمیت این قانون صحبت کنیم کم صحبت کرده‌ایم بدانید امروز بعد از اجرای این قانون يك افتخار بزرگی بر افتخارات مملکت اضافه می‌شود بدانید که این کمتر از اصلاحات ارضی نیست کمتر از آزادی زنان و تشکیل سپاهیان انقلاب نیست دنیا بناظر احترام بشما نگاه میکند میگویند مردم ایران آنقدر رشد کرده‌اند که سرنوشت خودشان را خودشان در دست میگیرند این کلیات برای این بود که بعد راجع به قانون و نقایص آن بدون اینکه وارد جزئیات بشوم مطالبی عرض کنم و رشته مطلب را بدست سایر دوستانم بدهم با توضیحاتی که عرض کردم برای اینکه سرنوشت کارها بر مردم داده شود برای رقابت بشهرها بایکدیگر برای جلوگیری از هجوم مردم شهرستانها به پایتخت، برای اینکه مردم در شهرستانها صاحب نظر و صلاحیت نیستند و احیاناً گرفتار مشکلات هستند و به پایتخت هجوم می‌آورند فردا که کارشان و سرنوشت و امور اقتصادی و اجتماعی‌شان در دست خودشان بود دیگر اینقدر بمرکز هجوم نمی‌آورند مشکل هجوم جمعیت بشهرها و مراکز که شاهنشاه در کنفرانس ارتباطات فرموده بودند برای دولت رفع مشکل و ارائه طریق خواهد کرد در این قانون يك مقدار فصولی است که مشابه هم است طرز انتخاب کردن است طرز انتخاب شدن است که تقریباً متحدالشکل است و چیزی اضافه نشده ولی بنده میخواستم با آقای وزیر کشور عرض کنم که ب مردم اعتماد داشته باشید و اینقدر در نظر نداشته باشید کنترل زیادی از دستگاہهای دولتی بر مردم باشد اعتماد داشتن ب مردم از این کنترل‌ها بهتر است در آنجا که گفته‌اید چه نوع مردمی انتخاب شوند این کلمه سوء شهرت را احیاناً آقای مهندس ارفع تشریف ندارند که با وجدان پاك و بینظری قضاوت کنند در فلان محل فلان مأمور خوشش نمی‌آید بهانه جوئی میکند بیائید بهانه بدست آنها ندهیم و لول اینکه اشتباه بشود بیائید به پیروی از افکار بلند شاهنشاه ب مردم اعتماد و اطمینان داشته باشید و مطمئن باشید که بهتر از سختگیرهای غیر موجهی است که منظور داشته‌اید باز در ماده دیگری تشخیص صلاحیت رأی دهنده را بعهده

کمسیون ۵ نفری گذاشته اند ، جناب آقای دکتر زاهدی در یک انجمن شهر من خودم دیدم يك عده ای را کمسیون ۵ نفری بکنار گذاشت بجرم اینکه بداد گسترتری رفته اند با اینکه برگ برائت آورده اند و کمسیون میگفت همین رفتن به دادگستری معلوم میکند اینها مردمان موجهی نیستند خیلی از مردم سرو کارشان بدادگستری میافتد این مشکلات از سر راه مردم باید برداشته شود این قانون در تهران و مشهد فقط اجرا نمیشود در اقصی نقاط مملکت اجرا میشود . آقای وزیر اصلاحات ارضی در اینجا صادقانه گفتند و یقین دارم جنابعالی هم اذعان میکنید که آن اندازه مأمور مطلع و صمیمی و قابل بکار در دستگاهتان نیست و بنا بر این هر چه قدر که قانون سهل و ساده نوشته شود و آزادی عمل داده شود یکبار دوبار خطا شد بعد درست میشود با اینکه این قانون مدت ۲ سال مانده و در کمسیونها مطالعه شده بنده فکر میکنم اگر در زمان حال تقدیم میشد بسیار دمکراتیک تر و قویتر بود در ماده ۱۲ یک نفر معتمد محل گذاشته اند معلوم نیست فرماندار باید آنرا تعیین کند یا کمسیون این مطالب که روشن نیست بدست مأمورین میافتد آنوقت بضع خودشان بهره برداری میکنند در مسئله شرکت احزاب قانونی من دلم میخواهد که آقای دکتر زاهدی بیابند اینجا در پشت تریبون و صادقانه ب مردم ایران نوید بدهند اگر چه خودشان در حزب هستند با کمال بی نظری و با کمال بی طرفی مادام که در پشت میز وزارت کشور نشسته اند مجری قانون باشند آنروز صحبت کردیم ملاحظه بفرمائید شما خودتان در همین حزب ایران نوین افراد با شخصیت دارید صحبت است آقای ارفع؟ صحیح است در مراکز استان ۱۴ تا ۱۵ نفر از یک حزب در انجمن شهر هستند این صحیح نیست آنوقت یک نفر نباشد که انتقاد کند ؟ شما باید داوطلب اقلیت باشید التماس کنید تا ناظر باشند شما خودتان نمیدانید که چکار میکنید اقلیت باید به بیند و انتقاد کند تا کارها خوب شود درست شود انجمنهایی که یکدست از حزب در آمده کی انتقاد بکنند ؟ (یکی از نمایندگان - مردم) اقلاً بلدهم نیستید که ب مردم بگوئید بیابند و صحبت کنند مثل سایر ممالک که قبل از دستور می آیند مطالبشان را میگویند کدام انجمن شهر شما آمده این کار را کرده است ؟ آنوقت از مردم صحبت میکنید

نقشه شهر تهران را میکشید و ۲۰ میلیون تومان پول میدهند بعد می گویند مردم تهران حق اظهار نظر ندارند پس مردم کجا باید اظهار نظر بکنند بدانید تا انتقاد و نقادی نباشد کارها درست نمیشود مادر راه سازندگی هستیم و دنبال منفی بافی نمیرویم این احزابی که در حال هستند همه در راه اعتلای مملکت کار میکنند شما که صحبت نمیکنید اگر ما هم بحث نکنیم نتیجه مطلوب حاصل نمی شود شما بدانید ما بمراتب از شما در این قانون مصر تر هستیم و متأسف هستیم که تأخیر شده است بیش از نیم قرن از مشروطیت ایران میگذرد و این قانون باید زودتر میگذاشت ولی حالا بایستی یک ترتیب خوبی بگذرد قوانین ما ترجمه می شود میرود در مراجع جهانی مانده میخوانیم که در مورد مجالس مقننه ایران خوب قضاوت نکنند .

از صحبت دوستی برنجم

کاخلاق بدم حسن نماید

کو دشمن شوخ چشم چالاک

تا عیب مرا بمن نماید

حالا ما دشمن هم نیستیم و شما راهنمایی میکنیم تذکر میدهیم من اگر بجای مقام معظم ریاست بودم نسبت به این لایحه ای که سرنوشت مملکت را عوض میکند و بسیار حائز اهمیت و قابل ستایش و تشکر است از پیشگاه شاهنشاه مجال میدادم که باندازه بودجه مملکتی راجع بآن صحبت شود .

رئیس - آقای ابودر کسی مانع ادامه صحبت شما نیست هر چه قدر میخواهید صحبت کنید (خنده نمایندگان)

ابودر - مؤدبانه بمن فرمودید که زیاد صحبت نکنم بهر حال ماده ۳۶ میگوید هر یک از انجمن های استان کمیسونی مرکب از ۳ تا ۵ نفر انتخاب خواهد کرد این انتخاب از خودشان است یا از خارج است جای دیگر نوشته انجمن استان هر سه ماه یکبار تشکیل میشود خوب انجمن شهرستان کی تشکیل میشود نوشته (يك نفر از نمایندگان - آئین نامه اش را خودشان تنظیم میکنند) جای دیگر نوشته اخذ رأی و انتخاب اشخاص بطور مخفی صورت میگیرد این اشخاص را بنده نمیدانم منظور کیست اشخاص معنی نشده این قانون که فقط برای شما نیست آقای کلانتر هرمزی که در مجلس نشسته اید و کتابخانه هم

بغل داستان است و بیست تا هم مشاور دارید این قانون در صومعه سرا و نظنز و گرمی هم باید اجرا شود مگر برای شما هواپیما و هلیکوپتر بگیریم از این طرف بروید آنطرف و توضیح بدهید در فصل چهارم برای انجمن استان وظیفه تعیین نشده و تمام صحبت از انجمن شهرستان است آنهم مسئولیت و وظائف روشن نیست مثلاً عنوان مراقبت در امور بهداشتی در امور خبریه . مراقبت دستگاه اجرائی میخواهد انجمن که کسی را ندارد چطور مراقبت کند از طرف دیگر نحوه اختیارات طوری است که انجمن شهر لااقل میتواند شهردار را معزول کند اما انجمن قدرت تعویض رئیس را هم ندارد در جای دیگر باز انجمن شهرستان به درخواست سازمان های مربوط اظهار نظر میکند ولی اگر این اظهار نظر مورد توجه قرار نگیرد تکلیفی روشن نشده و خلاصه تعارف زیاد شده و وظایف حقیقی در نظر گرفته نشده است در ماده ۵۲ دولت میتواند علاوه بر وظایفی که بموجب این قانون بانجمنهای شهرستان و استان واگذار گردیده وظایف بعضی سازمانها و مؤسسات دولتی را نیز تا تاریخ تصویب این قانون که عهده دار این امور بوده اند . بتدریج و متناسب و امکانات محلی بانجمن شهرستان یا استان واگذار نماید و امکانات اجرائی و مالی مربوط را نیز در اختیار انجمن قرار دهد توجه بفرمائید به تدریج و به تناسب امکانات محلی اینطور تلقی میشود که دولت به هر محلی که خواست اختیار بدهد ولی اگر مردم محل دیگر زیر بار حزب اکثریت نرفتند چه میشود اما بانجمن هم اختیار داده خواهد شد مسلماً خیر ! در ماده ۵۳ توجه بفرمائید (کلانتر هرمزی - اشتباه چاپی است) خواستم عرض کنم ماده ۳۱ ارتباط باینکار ندارد در ماده ۶۶ که من توضیحاتی دادم راجع بمشکلات قانون نویسی و گرفتاریهایی که چند بار هم لیدر عزیز ما جناب آقای رامبد اینجا عرض کردند بنده باز هم توجه وزیر کشور را جلب میکنم ایشان يك استدلالی فرمودند که اگر آن روز هم این مطلب عنوان شده بود امروز این مشکلات مرتفع میشد و بنده تنها جایی که ممکن است امیدوار بودم که با این نواقص و توضیحاتی که جناب آقای دکتر اسفندیاری دادند این

میان ملل امروزی جهان باشند .

رئیس - آقای فضائلی بفرمائید .

فضائلی - بنده مجبور هستم بار دیگر تذکراتی را که هم مسلک عزیز من آقای دکتر اسفندیاری از نظر آئیننامه دادند یادآوری کنم و مخصوصاً که طرح این لایحه بصورتی در آمده است که واقعاً يك نماینده نمیداند که چگونه وارد بحث شود اصولاً آئیننامه مجلس شورای ملی مانند رشته ایست که دانه های تسبیح را بهم وصل میکند اگر بخواهیم این رشته را پاره کنیم دیگر تسبیحی باقی نیست فقط دانه هایی متفرق بجا میماند مجلس شورای ملی هم قائم است به آئیننامه مقام ریاست که بر کرسی ریاست تکیه زده اند و او امر ایشان را در حدود قانون ماباید محترم بشماریم و رعایت کنیم این مقام را بموجب آئیننامه دارند اصولاً قانون وقتی تحقق حاصل می کند که طبق تشریفات آئیننامه مجلس شورای ملی بتصویب رسیده باشد اکنون لایحه ای که مطرح است همانطور که هم مسلک من تشریح فرمودند در دوره گذشته بتصویب مجلس شورای ملی رسیده بود و در دوره فعلی در مجلس سنا تصویب شد اختلافاتی بین مصوبات مجلس هورا و سنا بود و بموجب آئیننامه آن اختلافات باید مطرح میشد اما حالا این لایحه بی تغییراتی کلاً مطرح میشود و ما نمیدانیم میتوانیم پیشنهاد بدهیم یا نه ،

گفته میشود این لایحه ماده بماده هم مطرح نخواهد شد و فقط در کلیات بحث میشود این بحث جز خستگی خانمها و آقایان چه حاصل خواهد داشت امیدوارم مقام ریاست در این باره راهنمایی بفرمایند که به بینیم بحث هائی که میکنیم مفید خواهد بود یا نه، نکته ای که باید قبلاً عرض کنم اینست تشکیل انجمن شهرستان و استان واقعاً یکی از اقدامات بسیار مهم و اساسی است اما ما چرا این کار لازم و خوب را بصورتی تصویب کنیم که در ماده اش ایراد و اعتراض باشد یا با اساس قانونی آن بعدها تردید کنند ما باید تشریفات مجلس را در باره این قوانین اجرا کنیم ده روز پانزده روز عقب افتادن مطلبی اشکال ندارد خوب يك ماده ای هم اینجا گذاشته ایم که بنظر من در شورا و سنا نبود و آن اینست که در مدت ۵ سال قانون آزمایشی باشد و اصلاحات آن در کمیسیون مشترک رسیدگی و اجرا شود وقتی چنین فکری در میان باشد دیگر لازم نیست آییننامه مجلس مراعات نشود اگر اصلاحاتی را ضرور میدانند بعد به کمیسیون مشترک خواهند فرستاد. بنده مطالبی داشتم که میخواستم در بحث راجع بمواد بعرض نمایندگان محترم برسانم ولی چون نمیشود در مواد صحبت کرد مجبور هستم در کلیات عرض کنم.

رئیس - هیچ اجبار ندارید شما در مواد صحبت کنید تمام موادی که تغییر کرده میتواند درباره آنها صحبت بفرمایید.

فضائی - در ماده يك بنده نمیخواهم زیاد بحث کنم که در تحریر مواد ما اصولاً هدف و وسیله را مخلوط میکنیم. وسیله هارا بنام هدف ذکر میکنیم مشارکت اهالی در کارهای محلی و اجرای اصل سپردن کارهای مردم بدست مردم هدف نیست این وسیله است بلکه منظور و هدف رفاه مردم است منظور این است که مردم در کارهای محلی خودشان اینقدر بی تفاوت نباشند و بکارهای مربوط بخود توجه و علاقه داشته باشند راجع باین موضوع زیاد بحث نمیکنم و در غالب قوانین مامی بینیم که هدف و وسیله باهم مخلوط شده اجازه بفرمائید در این باب بحث کنیم که در همه جا عمده استفاده ای که ملت و دولت از انجمن های محلی میکنند عبارت از این است که این انجمنهای محلی

بر کارهای محلی که دولت و مأموران دولت انجام میدهند نظارت داشته باشند و اگر عیبی دیدند بهمان مأموران محلی تذکر بدهند و اگر تذکرات مقرر واقع نشد بدوایر مرکزی اطلاع بدهند این مهمترین وظیفه ایست که باید از انجمنهای محلی خواسته شود در قوانین قبلی هم این مسئله باصراحت بود اما اینجا کلمه نظارت را برداشتن و فقط مشارکت و اصل سپردن کار مردم بمردم ذکر شده است و این نظارت در کارهایی که بوسیله مأمورین دولت انجام میشود از قبیل بهداشت و آموزش و پرورش و راهسازی و غیره که جنبه محلی داشته باشد بوسیله نمایندگان منتخب محل از مهمترین وظایفی است که باید چنین انجمن هائی داشته باشند. بعکس بجای نظارت بر اینگونه امور که مأموران در محل انجام میدهند مراقبت را به انجمن ها محول کرده اند، مراقبت در شان کسی است که کار در دستش باشد، رئیس اداره است که بباستی مراقبت کند مثل این است که تصویب کنیم انجمنهای استان و شهرستان باید مراقبت کنند که بموقع بارانهای نافع جاری شود آخر چطور انجمن مراقبت کند دست او نیست بعکس او باید در کارهای محلی نظارت کند اگر عیبی دارند آن عیب را تذکر بدهند و رفع آنرا بخواهند این است که بنده معتقد

هستم علاوه از اینکه مشارکت در ماده اول نظارت را مخصوصاً برای امور محلی قید کنند شاید لازم باشد که در این باره توضیح عرض کنم. مقصود از امور محلی اموری است که علاوه اینکه در محل انجام می شود منحصرأ مربوط به محل باشد و کار هم طوری باشد که محل از نظر فنی قادر بانجامش باشد مثلاً فرض کنید سد محمدرضا شاه پهلوی که در خوزستان هست منافعیست به خوزستان میرسد ولی این برنامه جزء امور محلی نیست جزء امور مملکتی است اما راهی که بین هر شهرستان پایک بخش یا تا شهرستان دیگر ساخته می شود یا يك مدرسه ای که بنیاد می شود و سایر کارهایی که فقط در محلی انجام می شود و قدرت مالی و فنی محل کافی است برای انجام این کار در ردیف کارهای محلی است و باید مردم محل بر جریان آن نظارت داشته باشند مرکز نمی تواند از تهران نظارت کند که در میناب فلان مدرسه ای که بباستی ساخته می شد آیا درست ساخته شده یا نه راهی که باید غلطک

سه تنی روی آن عبور داده می شد مقاطعه کاریك غلطك يك تنی بر سر کار آورده روی این راه گذرانده باشد مردم محل باید حق داشته باشند نظارت کنند البته مباشرت نمیتوانند بکنند اما نظارت باید بکنند و چون کار برای مردم انجام می شود از هر مأموری که از تهران بفرستید مردم محل دلسوتر و دقیق تر هستند اگر عیبی دیدند و مأموران توجه نکردند بمركز تذکر میدهند هر چند متأسفانه طرح این لایحه طوری هست که گمان نمیکنم این تذکرات در آن فعلاً مفید باشد ولی اگر ماده ۶۴ که برخلاف آئین نامه هست مبنی بر اینکه وزارت کشور در ظرف ۵ سال نظریات اصلاحی خود را به کمیسیون مشترك مجلسین بدهد اگر تصویب شود شاید این تذکراتی که بنده و سایر دوستان میدهند اگر موافق بودند توجه کنند و کمیسیون مشترك بفرستند در مسئله شرایط انتخاب کنندگان يك مسئله ای است مسئله داشتن ۲۰ سال تمام من واقعاً فکر میکنم گاهی ما گرفتار يك پوسته ای هستیم که عادات قدیم دور ما کشیده است و به سختی می توانیم از این پوسته خارج بشویم من نمیدانم يك شخص ۱۸ ساله تا ۲۰ ساله مالیات میدهد عوارض میدهد چرا حق انتخاب کردن را نداشته باشد در ظرف ۱۸ تا ۲۰ سال چه انفجاری رخ میدهد که این جوان در سر سن ۲۰ سالگی میتواند این وظیفه را انجام دهد البته برای انتخاب شدن قبول داریم که يك تجربه بیشتر لازم است اما يك جوان ۱۸ ساله که مالیات میدهد عوارض میدهد چرا حق ندارد در مصرف مالیات و عوارض از طریق انتخاب کردن نظارت کند بخصوص که در فاصله بین ۱۸ سال و ۲۰ سال این دوسال در کشور ما سطح سواد بالاتر از فاصله های دیگر است یعنی بین ۵۰ تا ۵۴ سال با ۵۸ تا ۶۰ سال سطح سواد خیلی پائین تر است و در فاصله سن ۱۸ و ۲۰ تعداد با سواد خیلی بیشتر است اگر در قدیم طرز افکار نوع دیگر بوده است امروز باید حقوق جوانان را مراعات کنیم بنده معتقد هستم بمحض اینکه يك جوان تکلیف قانونی پیدا کرد و حق داشت در مال خودش تصرف کند همانطور هم حق دارد که نماینده خودش را انتخاب بکند با این راهنماییها که امروز در مملکت میشود ما در راه ترقی و تعالی سیر میکنیم نباید فکرا رجعاً داشته باشیم و يك حقی را که جوانی باید داشته باشد از او

سلب کنیم در ماده ۸ راجع به مستخدمین دولت يك اشتباهی هست در قانون استخدام گمان میکنم در ماده ۱۷ اگر اشتباه نکرده باشم وقتی مستخدم باصلاح قدیم منتظر خدمت و بقول حالا آماده به خدمت بشود ۶ ماه از تمام حقوق و سپس از نصف حقوقش استفاده میکند تا کاری برای او فراهم کنند در اینجای گوید وقتی کسی عضو انجمن شد آماده به خدمت می شود ولی وقتی که مدت عضویت انجمنش تمام شد باز هم آماده به خدمت است ولی دیگر پولی به او نمیدهند این شخص سالیان دراز ممکن است کاری نداشته باشد دولت هم هیچ تعهدی و نازاجنی از این بابت ندارد چون پولی به او نمیدهد مدت ها باید کنار خیابان راه برود و هیچ حقی از بابت این آمادگی به خدمت دریافت نکنند این ماده باید اصلاح نشود و قد شود که در مدت عضویت انجمن حقوق آمادگی به خدمت داده نمیشود و الا عملاً و غیر مستقیم این حق اجتماعی را از مستخدمین دولت سلب کرده ایم یعنی اگر يك کسی مدتی از حقوقش صرف نظر کرد حاضر شد که خدمت بجای بکند بعد که دوره عضویتش لازم شود هیچ کسی مسئول نیست کار قبلی با او بدهد برای اینکه آماده خدمت با حقوق است و هیچ جور مزایایی از این بابت نمیگیرد و خیلی نمایندگان مجلس پیشقدم هستند اینطور نیست بموجب ماده ۳ وقتی نمایندگان مجلس خدمتشان تمام شد نصف حقوق مقام قبلی شان را با آنان میدهند تا کاری برایشان فراهم شود اما برای اینها چنین وضعی را در نظر نگرفته اند و وضع این مستخدمین انتخاب شده را بطور کلی متزلزل کرده اند اما راجع بماده ۱۱ بنده و قتیکه ماده ۱۱ و موارد دیگری که بعد خواهد آمد مطالعه میکنم این احساس برای من پیدا میشود که دولت حزب ایران نوین واقعاً معتقد به این لایحه نیست شاید توجه فوق العاده شاهنشاه به مسئله سپردن کار مردم بمردم يك حالتی ایجاد کرده که دولت این لایحه را آورده يك طوری بگذرانند و دلیلی که دارم در این ماده ۱۱ هست در انتخابات مجلس شورای ملی در يك مدت خاص وزارت کشور مکلف است که دستور اجرای انتخابات را بدهد ۵ ماه مانده به آخر مجلس شورای ملی فرمان شاهانه صادر خواهد شد و در عرض ۲ ماه دولت مکلف است تمام وسائل را

فراهم کند و سه ماهه مانده بآخر دوره بایستی اعلان انتخابات منتشر شود این يك تكلیفی است برای دولت اما در این قانون وزارت کشور در يك مقطع زمانی معین تكلیفی ندارد . بلکه هر وقت وزارت کشور دستور داد فرماندار شروع با اقدام میکند زیرا هیچ جا تكلیفی برای وزارت کشور نیست که این انتخابات را شروع کند . در مورد دیگر هم بنده هر چه در کمیسیون عرض کردم مورد توجه قرار نگرفت و آن این است ، البته وقتی يك انجمن منحل بشود باید قائم مقامی برای آن در نظر گرفت که وظائف او را انجام بدهد بنده خیلی متشکر هستم که این نظریه حزب مردم را پذیرفتند که قائم مقام این انجمن ها وزارت کشور نباشد بلکه يك کمیسیون مرکب از فرماندار ، رئیس دادگستری و دارائی و بهداری و آموزش و پرورش و معتمد محل باشد اما فقط برای انحلال انجمن قائم مقام معین شده است . اگر دوره انتخابات تمام شد و وزارت کشور دستور نداد چون تكلیفی ندارد مجبور نیست که در يك تاریخ معین این کار را انجام بدهد طبعاً دوره این انجمنها تمام میشود چون منحل هم نشده اند و در آن حال بكلی این سازمان از بین خواهد رفت و همین حالت را پیدا خواهد کرد که امروز پیدا کرده است از این جهت است که این سوءظن برای من بوجود آمده است که دولت میخواهد هر طور شده شانه از زیر بار این انجمنها خالی کند والا در چنین لایحه ای با اینکه سوابق قانونی وجود دارد مانند انتخابات مجلسین در وقت معین یعنی سه ماه مانده به آخر هر دوره باید تكلیف برای وزارت کشور باشد که این دستور را بدهد . اگر این دستور راندهد قائم مقام هم نداشته باشد تمام سازمان از بین خواهد رفت ...

رئیس - آقای فضائی صحبتتان ادامه دارد ؟

فضائی - بله .

رئیس - بقیه بیاناتتان را در جلسه بعد فرمائید ، چون وقت امروز تمام شده با اجازه خانها و آقایان بقیه صحبت آقای فضائی بجلسه بعد موکول می شود .

۱۸ - فرآیند استعفای آقای مهندس ارفع از نیابت

ریاست مجلس شورای ملی

رئیس - نامه ای از آقای مهندس ارفع رسیده است

برای اطلاع مجلس قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست معظم مجلس شورای ملی

اینجانب بر اساس ماده ۱۳ اسلحی آئیننامه داخلی بدو عنوان رئیس فراکسیون پارلمانی و نایب رئیس افتخار شرکت در هیئت رئیسه مجلس را دارم . اینك برای آنكه مجال شرکت یكنفر دیگر از همكاران در هیئت رئیسه فراهم شود استعفای خود را از نیابت ریاست مجلس تقدیم میدارم .
حیدر علی ارفع
رئیس - با اجازه خانها و آقایان نسبت به انتخاب یكنفر نایب رئیس در جلسه آینده اخذ رأی بعمل خواهد آمد .

۱۹ - اعلام وصول و قرائت نامه های مربوط

به دو فقره لایحه قانونی از مجلس سنا

رئیس - لوابی از مجلس سنا رسیده است برای

اطلاع همكاران محترم قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۴ (دارائی) در قبال لایحه شماره ۵۱۳۸۲ مورخ ۵۱۲/۲۴/۱۳۴۸ دولت راجع با اجازه تحصیل وام از بانک صادرات و واردات آمریکا برای راه آهن دولتی ایران که ضمن مرقومه شماره ۲۹۷۲۷/۵۴۰/۵۴۰ مورخ ۱۲/۲/۱۳۴۹ از آن مجلس محترم به مجلس سنا ارسال شده بود در جلسه روز دوشنبه ۱۱ خرداد ماه ۱۳۴۹ مطرح و مورد شور واقع و بتصویب مجلس سنا رسید .

اینك لایحه قانون فوق که اصلاح شده است جهت

تصویب مجدد آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد میگردد .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

رئیس - اصلاحات مجلس سنا به کمیسیونهای مربوط

ارجاع میشود .

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۳ (دادگستری و استخدام)

در قبال لایحه شماره ۱۲۴۴ مورخ ۱/۳۰/۱۳۴۹ دولت

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود .
۲۰ - تعیین موقع جلسه آینده - ختم جلسه
رئیس - با اجازه خانها و آقایان جلسه امروز را ختم میکنم جلسه آینده ساعت هشت و نیم صبح روز سه شنبه خواهد بود .

(نیم ساعت بعد از ظهر جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

راجع بالحاق دولت شاهنشاهی ایران بکمیته مشورتی حقوقی آسیائی و افریقائی در جلسه روز دوشنبه ۱۱ خرداد ماه ۱۳۴۹ مطرح و مورد شور واقع و بتصویب مجلس سنا رسید .

اینك لایحه قانون فوق جهت تصویب آن مجلس

محترم بضمیمه ایفاد میگردد .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی